

תלמוד בידו

קיצור
"עיקרי
השולחן"

סדרה
ספרי
הלכה

שינון הנלמד
בשולחן ערוך ונושאי כליו
עם מקורותיהם בש"ס ובראשונים
בשיטה יחודית מאירת עיניים
המקלה על הזכרון

הלכות נדה
יורה דעה סי' קפג-ר

מפעל
עיקרי
השולחן

"ושנתתם"

שיהיו דברי תורה
מוחודדים בפיוך
שאם ישאלך אדם
דבר אל הננוגב
אלא אמור לו מיד
(קדושין לא)

תלמוד

בידו

קיצור
"עיקרי
השולחן"

כ

הלכות
נדה

יורה דעה
סי' קפג-ר

מפעל
עיקרי
השולחן

בס"ד

יצירת פאר ללומדי "יורה יורה" ולרבנים

לימוד ושינון
השולחן ערוך ונושאי כליו
עם מקורותיהם בש"ס ובראשונים
בשיטה יחודית מאירת עיניים המקלה על הזיכרון
שוכתה להסכמת גדולי הדור ולברכתם

סדרת
ספרי
הלכה

עיקרי השולחן

המעלות שבספרים:

- א. סיכום בהיר ותמציתי
- ב. סדר שיטתי
- ג. הבאת לשון השו"ע והרמ"א
- ד. הגדרת הנושאים העיקריים והמשניים שבכל סעיף
- ה. השתלשלות ההלכה - מהמקור בגמ' עד לפסיקתה
- ו. שינון מהיר
- ז. זכירת הלימוד
- ח. נוטריקונים - לזכירת הדינים
- ט. תוספת סימונים:

סימון למחמיר

סימון למקל

סימון לשיטה שאינה מחמירה ואינה מקלה

י. הכנה מצוינת לבחינות הסמכה ל"יורה יורה"

סדרת ספרי מפעל "עיקרי השולחן":

- עיקרי השולחן - הלכות מליחה ובשר בחלב
- עיקרי השולחן - הלכות נדה
- עיקרי השולחן - הלכות ביקו"ח ואבלות
- עיקרי השולחן - הלכות חופה וקידושין
- תלמודו בידו - הלכות מליחה ובשר בחלב
- תלמודו בידו - הלכות נדה
- תלמודו בידו - הלכות ביקו"ח ואבלות
- תלמודו בידו - הלכות חופה וקידושין

רח' בן ציון 24/8, א', ירושלים, 9542337, טל': 02-65-14-196, דוא"ל: ikarei613@gmail.com

To buy: Tel. 02-65-14-196 טל' רכישה:

To order: E-mail: be2591@012.net.il, דוא"ל: 03-67-65-382, Tel.

תלמודו בידו

קיצור "עיקרי השולחן"

שינון הנלמד
בשולחן ערוך ונושאי כליו
עם מקורותיהם בש"ס ובראשונים
בשיטת לימוד מאירת עיניים
המקלה על הזיכרון

הלכות נדה

יורה דעה סי' קפג-ר

ובו שני חלקים:

א. תלמודו בידו – קיצור "עיקרי השולחן"

ובו יבוארו פסקי השו"ע והרמ"א עם מקורותיהם בש"ס ובראשונים,
ודברי נושאי הכלים בקצרה, ופעמים שיש גם מפוסקי דורנו

ב. ושננתם

ובו נושאי הסימנים, והנושאים העיקריים והמשניים
שבכל סעיף ודינם, לשינון וחזרה בעל פה, שיהיו מחודדים בפיך

חובר בס"ד ע"י

משה ב"ר שלמה כהן

וצוות תלמידי חכמים

במפעל "עיקרי השולחן"

עיה"ק ירושלים תובב"א

מפעל
עיקרי
השולחן

הרבנים שהשתתפו בספר זה:

ראש מפעל "עיקרי השולחן" ועורך ראשי

הרב משה כהן

עורכים

הרב גלעד חלא, הרב עזרי אוהב ציון, הרב חנוך בן שלום

הגהה הרב אליעזר דוד בקר, הרב אלעד ממון, הרב אמיר בניאן

הגהה לשונית הרב ירון איתן

מפתח אלפביתי [מודפס ב"עיקרי השולחן"] הרה"ג ברוך כהנא

הבהרה לציבור הלומדים

א. לשאלת רבים, הספר "תלמודו בידו" אינו זהה לספר "עיקרי השולחן", מכיון ששם הובאו הדברים בהרחבה וכאן בקצרה, ועוד ששם הובאו חלקים נוספים שלא הובאו כאן [כמפורט לקמן עמ' ה].

ב. אין תחליף ללימוד ההלכה באותה דרך שלמדו רבותינו מדורי דורות: מתוך עיון בגמרא, בראשונים, טור, בית יוסף, שולחן ערוך, רמ"א ונושאי כליהם עד לפוסקי הדורות האחרונים. עם זאת לומדים המעוניינים בכלי עזר שיסייע לסדר את לימודם, יוכלו לאחר לימוד יסודי וחזרה על הספר "עיקרי השולחן", לחזור על תמצית הדינים המובאים כאן ב"תלמודו בידו", וב"ושננתם".

ו ז א ת ל מ ו ד ע י

ספר זה נועד לסיכום וסידור השיטות השונות של רבותינו ולא להורות הלכה למעשה. בשאלת הלכה למעשה יש לעיין במקור הדין ולפנות למורה הוראה מוסמך. אם טעינו או שנפלה טעות דפוס, אנא כתבו לנו כדי שנוכל לתקן במהדורה הבאה.

מהדורה שלישית - אייר התשע"ח

מען למכתבים, הנצחות והקדשות:

מפעל "עיקרי השולחן"

ללימוד פסקי השו"ע והרמ"א

עם מקורותיהם בש"ס ובראשונים

ודברי הנו"כ על השו"ע

בשיטה מאירת עיניים המקלה על הזיכרון

רח' בן ציון 24/8 א', ירושלים, מיקוד: 9542337

טל: 02-65-141-96

דוא"ל: ikarei613@gmail.com

©

כל הזכויות שמורות

היות ובספר זה הושקע הון רב ויגיעה של שנים רבות, לכן על פי דין תורה ולהבדיל על פי הזכויות הבינלאומיות, אנו אוסרים בכל תוקף כל הדפסה, צילום והעתקה מספר זה בכל אמצעי שהוא, בלא לקבל בכתב את רשותו של הרב משה כהן, בעל הזכויות.

מסת"ב: 8-0-91486-965-978 ISBN:

עיצוב כריכה ושערים: נ. ויסקופף • דפוס דורות בע"מ

עיקרי השולחן

שיטת לימוד מאירת עיניים המקלה על הזיכרון
שזכתה להסכמת גדולי הדור ולברכתם

מבנה העמוד

לשון השו"ע והרמ"א

נושא הסעיף

עיקר הסעיף
עיקר פסקי השו"ע
והרמ"א בקצרה

הרחבה לסעיף
השתלשלות ההלכה
מהמקור בגמרא (מסומן ברקע אפור)
דרך שיטות הראשונים והאחרונים
עד לפסקי השו"ע, הרמ"א
ונושאי כליהם

סימונים

סימון למקל

סימון למחמיר

סימון לשיטה שאינה מקלה
ואינה מחמירה

בעזרת סימונים אלה הלומד מזהה מיד
מי מחמיר ומי מקל וזוכר את מסקנתה
של כל שיטה.

קנה תלמודו קיצור עיקרי השולחן בידו 155
הל' נדה ס"י קצט - ההכנות לטבילה

סעיף ד

הל טבילה במוצאי שבת, שאי אפשר לחוף מבעוד יום - תחוף בליל טבילה. הנה: ומכל מקום מנהג יפה הוא שתחוף היטב בערב שבת, ובמזללי שבת החזוק והחוף והסניוק מעט (טור).

נושא הסעיף: טבילה במוצאי שבת.

הרחבה לסעיף	עיקר הסעיף
<p>דה סח"א - ...שלח רבין באגרתיה אשה לא תחוף בערב שבת ותטבול במוצ"ש...הא דאפשר הא דלא אפשר לעי"ע לעיל בסעי' ג</p> <p>לש"ע - זה בין לשאלות ובין לרשי"י.</p> <p>לרמ"א (וכוונ) - לרשי"י מה שחופפת במוצ"ש בלילה הוא מחמת התחוף, ולכן מנהג יפה יכה שתחוף את כל מה שאפשר לתקן (בערב שבת ביום), ולא לטמון על הכיפה לילה בלבד (הסבר הב"י לטור).</p> <p>לרמ"א (וכוונ) - מוסק ברשי"י שעדיף שהכיפה תהיה ביום, ולכן מנהג יפה תחוף ותטבול היטב במים חמים ביום מערב שבת (לא בערב ימים), וכן תחזור לחפוף ולטבול את עצמה בליל טבילה אם הוא חול.</p> <p>פשוט לרשי"י - שצריכה לעיין ולבדוק את כל גופה ושעה שאין בהם חציצה בסניוק לטבילה (וכנס"א, ט"ו, ד).</p>	<p>מתי תחפוף כשטבילתה הלה במוצ"ש?</p> <p>לש"ע - די שתחמוף במוצ"ש א.</p> <p>לרמ"א (וכוונ) - מנהג יפה: שבערב שבת - תחמוף היטב, ובמוצ"ש - תחזור ותחמוף ותסרוק מעט.</p> <p>לש"ד (ו, ט) - הדין הוא: שבערב שבת - תרחץ ותחמוף היטב, ובמוצ"ש - גם תרחץ ותחמוף.</p>

25/11/11

הרב אשר זעליג זיסק
רב קהלת טשכנוב רמות
אב"ד וראש ישיבת התם סופר

יצחק טובי

הרב יצחק טובי ז"ל
גאב"ד בד"צ העדה החרדית

11/11/11

הרב חיים פנחס שיינברג
ראש ישיבת "תורה אור"
ומורה הוראה דקדקית מטרסדורף

זעליג זיסק

הרב עובדיה יוסף
הראשון לציון
ונשיא מועצת חכמי התורה

אליעזר שטרן

הרב שמואל אליעזר שטרן
דומ"צ בבד"צ של מו"ח הגר"ש ואזנר
ראש ישיבת חוג חת"ס ורב מערב בני ברק

משה שטרנבוך

הרב משה שטרנבוך
ראב"ד בד"צ העדה החרדית

מנשה קליין

הרב מנשה קליין הקטן
אבדק"ק אונגוואר
ור"מ דישיבת "בית שערים"

מנשה אליהו

הרב מרדכי אליהו
הראשון לציון
והרב הראשי לישראל לשעבר

שמאי קרת הכהן גראס

הרב שמאי קרת הכהן גראס
מו"צ דקהל מוזיקי הדת
דחסידי בעלזא בא"י

משה הלברשטאם

הרב משה הלברשטאם
חבר בד"צ העדה החרדית

הרב אליהו בקשי דורון

הרב אליהו בקשי דורון
הראש"צ והרב הראשי לישראל

מיכל יהודה ליפקוביץ

הרב מיכל יהודה ליפקוביץ
זכרון מאיר, בני ברק

שריאל רוזנברג

הרב שריאל רוזנברג
רב שכונת רמת דוד, בני ברק
דומ"צ בבד"צ של הגר"נ קרליץ

יצחק דילברשטיין

הרב יצחק דילברשטיין
רב שכונת רמת אלחנן, בני ברק

שלמה משה עמאר

הרב שלמה משה עמאר
הראשון לציון הרב הראשי לישראל
נשיא בית הדין הרבני הגדול

עזריאל אויערבאך

הרב עזריאל אויערבאך
רב בית הכנסת "חניכי הישיבות",
בית וגן, ירושלים

* ההסכמות ומכתבי הברכה ניתנו לספרי "עיקרי השולחן",
שמהם תומצתו ההלכות ל"תלמודו בידו"

© כל הזכויות שמורות למפעל "עיקרי השולחן", טל': 02-65-14-196, א"ימל: ikarei613@gmail.com

לזכרון עולם

"וְנָתַתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחֹמֹתַי יָד וְשֵׁם..." (ישעיהו נה)

לע"נ

שר התורה והיראה

מקים עולה של תורה לאלפים ורבבות, אשר העמיד תלמידים הרבה, הרבה תורה וטהרה וקדושה בעם ישראל, חסידא קדישא ופרישא, עניו ואיש אמת, מקובל ומלומד בנסים, אביהם של ישראל, האהוב למעלה ונחמד למטה, שנזדכך בייסורים וקיבלם באהבה

כמוה"ר רבי **מרדכי צמח אליהו** זצוק"ל זיע"א

בן המקובל רבי סלמאן ומזל זצוק"ל זיע"א

נלב"ע כ"ה בסיוון התש"ע

תנצב"ה

לפני מספר שנים זכינו להיכנס לקודש קמי מרן הרב להראות לו גיליונות מהספר "עיקרי השולחן" ולהתייעץ עמו. הרב עודדנו למלאכת קודש זו והוסיף שספר זה הוא בגדר "הטוב והמטיב".

לע"נ

האשה הצדקת, הכשרה והצנועה, אשת חיל עטרת בעלה, שנזדככה בייסורים וקיבלתם באהבה

מרת **אורה כהן** ע"ה
בת ר' אהרן ושושנה גולסון ז"ל
נלב"ע ט"ז בשבט התשע"ח

תנצב"ה

לע"נ

ר' **יששכר** ב"ר יעקב צבי ובת שבע בן-דוד ז"ל
נלב"ע ט"ו בטבת התשנ"ה

ומרת **שפרה** בת הרב משה כהן ורבקה מלהיוף ע"ה
נלב"ע ליל שבת קודש כ"ה באדר א' התשנ"ה

ואיש החסד ר' **רם** (רמי) ב"ר יששכר ושפרה בן-דוד ז"ל
נלב"ע י"ז במנחם-אב התשע"א

תנצב"ה

יהי רצון שזכות תורתנו הקדושה וזכות רבותינו הראשונים והאחרונים שבררנו את מקחם בספר זה, תגן על כל משפחתם הי"ו להתברך בכל מילי דמיטב, ויזכו לראות בנים ובני בנים עוסקים בתורה, מקיימי מצוות, ולרוות נחת מכל יוצאי חלציהם, ואך טוב וחסד ירדפום כל ימי חייהם, אמן

ו		הקדמה
ז	הסדר שבספר.....	
ח	המעלות שבספר.....	
ט	דגשים חשובים.....	
י	שיטת הלימוד, דוגמאות להצלחה.....	
יב		הסכמות

חלק א' תלמודו בידו - קיצור "עיקרי השולחן"

1	ובו ביאור פסקי השו"ע והרמ"א עם מקורותיהם בש"ס ובראשונים, ודברי נושאי הכלים בקצרה.....	
2	סימן קפג - אשה שרואה טיפת דם - צריכה לישוב ז' נקיים, ובו סעיף אחד.....	
4	סימן קפד - שצריך לפרוש מהאשה עונה קודם לוסתה, ובו י"ב סעיפים.....	
13	סימן קפה - דין אשה שאמרה טמאה אני ואח"כ אמרה טהורה אני, ובו ד' סעיפים.....	
16	סימן קפו - דיני בדיקת אשה בין לפני תשמיש בין לאחר תשמיש, ובו ה' סעיפים.....	
19	סימן קפז - דיני אשה הרואה דם מחמת תשמיש, ובו י"ד סעיפים.....	
29	סימן קפח - דיני מראות הדם, ובו ו' סעיפים.....	
34	סימן קפט - דיני אשה שיש לה וסת קבוע ושאין לה וסת קבוע, ובו ל"ד סעיפים.....	
60	סימן קצ - דיני כתמים ובדיקת האשה, ובו נ"ד סעיפים.....	
93	סימן קצא - דין אשה שמצאה דם בהשתנה, ובו סעיף אחד.....	
94	סימן קצב - דיני כלה הנכנסת לחופה, ובו ה' סעיפים.....	
97	סימן קצג - דין דם בתולים, ובו סעיף אחד.....	
98	סימן קצד - דיני יולדת ומפלת, ובו י"ד סעיפים.....	
106	סימן קצה - דברים האסורים בזמן נדותה, ובו י"ז סעיפים.....	
117	סימן קצו - דיני לבישת הליבון ובדיקתה [הפסק טהרה וז' נקיים], ובו י"ג סעיפים.....	
125	סימן קצז - שלא טבול האשה ביום, ובו ה' סעיפים.....	
129	סימן קצח - דיני טבילה וחציצתה, ובו מ"ח סעיפים.....	
152	סימן קצט - שצריכה האשה לבדוק בית הסתרים ודיני חפיפה בשבת ובחול, ובו י"ג סעיפים.....	
161	סימן ר - אימתי תעשה ברכת הטבילה, ובו סעיף אחד.....	

חלק ב' ושנתם - ובו נושאי הסימנים, והנושאים העיקריים והמשניים שבכל סעיף ודינם, לשינון וחזרה

163	בעל פה, שיהיו מחודדים בפיך.....	
164	תוכן מפורט ל"ושנתם".....	
199	נושאי הסעיפים לפי סדר הסימנים.....	
206	רמזים לשולחן - ובו נוטריקונים לסימני השו"ע ומקורותיהם, ועיקרי הדינים, לשינון וחזרה בעל פה.....	
208	פענוח ראשי התיבות והקיצורים שבספר.....	

עניינים נוספים המובאים בספר "עיקרי השולחן" על הלכות נדה

[שבו 592 עמודים, לעומת "תלמודו בידו" שבו 224 עמודים]

מבואות לטור ולבית יוסף - מראי מקומות לכל סימן, כהכנה ללימוד ■ **"עיקרי השולחן"** - ביאור בהרחבה לסימנים קפג-ר ■ **עיקרי מבחן השולחן** - שאלות לחזרה [ומ"מ לתשובות] לפי סדר הסימנים והסעיפים, שיועילו מאוד לנבחני "יורה יורה" ■ **מבנה אברי הלידה באשה** ■ **רשימה של כ-260 ספרים שהזכרנו**, מחבריהם ותקופתם ■ **מפתח עניינים אלפביתי**

הקדמה

"עֲזְרֵי מַעַם ה' עֲשֵׂה שְׁמִים וְאַרְצִי" (תהלים קכא), "ה' שִׁפְתֵי תַפְתְּחֵי וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתְךָ" (תהלים נא).

בראשית עלינו להודות לה' על שזיכנו לשבת באוהלה של תורה, ולראות ברכה בעמלנו לאחר הוצאת ג' הספרים הראשונים של עיקרי השולחן על הלכות מליחה ובשר בחלב ועל הלכות נדה.

כשאנו נשאלים מניין אנו שואבים את הכוחות להתמיד במשימה זו?

עומד לנגד עינינו המעשה עם ה'חפץ חיים' ז"ע שעמל קרוב ל-25 שנה בכתיבת המשנה ברורה, וכשנשאל הרב "האם אנשים ידעו להעריך את כל ההשקעה הרבה והעבודה הרבה?" ענה ה'חפץ חיים': אנו משולים לסוללי מסילת הרכבת, אשר בתחילה עובדים קשה וסוללים את הדרך ויגיעים להניח את פסי הברזל, בכדי שאלפי הנוסעים יוכלו לנסוע ברכבת, כך אנו עמלים בהכנת המשנה ברורה, בכדי לסייע לאלפי הלומדים שיבואו אחרינו. אף אנו הקטנים, כשעמלנו על הספר עיקרי השולחן, תחושת השליחות היא שליוותה אותנו בשנים בהן ישבו מספר תלמידי חכמים ללמוד, לנתח ולבאר את הסוגיות הסבוכות שבכל הלכה והלכה, בין לבני ספרד הנוהגים כשו"ע ובין לבני אשכנז הנוהגים כרמ"א, וב"ה זכינו להעלות זאת על הכתב בשיטה מאירת עיניים וברורה המקלה על הזיכרון. תחושת שליחות זו קיבלה משנה דחף ע"י העידוד שקיבלנו מגדולי הדור שראו את החשיבות והתועלת ונתנו את הסכמתם וברכתם לספרים אלו.

המניעים לכתיבת הספר:

סיוע ללומדים לזכור כל סוגיא על בוריה - במשך מספר שנים בדקנו דרכים שונות כיצד לסכם כל סוגיא, וברוך ה' שזכינו לפתח שיטת סיכום יחודית שסייעה מאוד ללומדים רבים בבחינה לקראת הוראה. הצלחה זו ועצת הרבנים עודדה אותי למלאכת קודש זו כדי לסייע לרבים לזכור כל סוגיא מהמקורות בגמרא ועד פסיקת ההלכה בצורה ברורה וחדה.

תגובות חמות מלומדים רבים - בס"ד אחר הופעת הספרים הקודמים, זכינו לקבל תגובות חמות מלומדים רבים בארץ ובעולם על התועלת העצומה¹ שיש בספרי עיקרי השולחן, עובדה זו נתנה לנו את הכוחות לכתיבת ספרים נוספים שיופיעו בעתיד ב"ה, מכיון שיש כאן תרומה לדורי דורות. [וכבר כתב הרמב"ם: הכותב ספר, הרי הוא כאילו דרשו לאלפים (פתיחה לספר מורה נבוכים). וע"ע בפלא יועץ ערך אסופה - בטובה שעשו לנו בעלי האסופות בחיבור הספרים, וכן בספר כתר ראש לגר"ח מוולאז'ין (סימן נז) - שזה נקרא חידושי תורה, בין שהוא מחדש או אחר רק שיצא הדבר לאור (עולם)].

כבספרים הקודמים גם הפעם, ניצבה מולנו מטרה אחת מרכזית והיא טובתו של הלומד. מטרה זו דרשה השקעה של מחשבה רבה בכדי שהשיטה הייחודית של הספר תישמר לכל אורכו. כל סעיף מהשו"ע מסוכם באופן שהלומד יכול "לצלם" בראשו ולזכור את עיקרי הדינים. סיוע נוסף ללומד, הוא העריכה היסודית והתמציתית, בשפה ברורה המאפשרת להתמצא בצורה קלה יחסית גם בהלכות סבוכות ומורכבות, וזאת בשל הַסְדָּר והמעלות שבספר זה כפי שנבאר להלן.

1. וכן כתב הרב הגאון רבי חיים פנחס שיינברג: "עיקרי השולחן" ... הכל ערוך בצורה מסודרת ומאירת עינים, בלשון מסוכמת וברורה... ובדואי שיש בחיבור זה תועלת גדולה... לסיכום וחזרה ושינון ההלכה". והצטרפו לדבריו הגאון רבי מנשה קליין והגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ.

2. וכן כתב הגאון רבי משה הלברשטאם: "... הספר הנכבד 'עיקרי השולחן' ... יהיה לתועלת עצומה... לשינון וחזרה...". וכן כתב הגאון רבי משה שטרנבוך: "... 'עיקרי השולחן' על הל' אבילות... דבר מתוקן נאה ויאה, והכל אצלו בלשון קל וצח ערוך כשו"ע... נראה בעליל שהספר יביא לתועלת מרובה ולכן אני מצטרף לרבנים הגאונים שסמכו ידם והסכימו לספר, ונתגלגל לידי זכות להקל ללמוד הלכות אלו". וכן כתב הרב הגאון רבי שריאל רוזנברג: "... 'עיקרי השולחן' נכתב ביחד עם צוות תלמידי חכמים... יהיה לתועלת גדולה... תחילת מעשהו בשו"ע הנוקק לת"ח הלומדים הוראה למעשה, והרבה תלמידים לא עלה בידם יפה לימוד זה מכיון שלא הלכו בדרך זו של לימוד ההלכות וטעמיהם ממקור הדין...".

הסדר

שבחי חז"ל על הסדר שבלמוד

חז"ל למדונו שהצלחת הלומד בלימודו תלויה מאוד בסידור נכון של כל הפרטים שלמד, כלשון הגמרא (תענית ח/א) "ריש לקיש אמר: אם ראית תלמיד שלמודו קשה עליו כברזל, בשביל משנתו שאינה סדורה עליו... מאי תקנתיה? ירבה בישיבה", ופירש רש"י: "שקשה הוא לו מרוב קושיות, בשביל משנתו שאינה סדורה לו ואינו זוכר מה כתיב בה... [ותקנה לכך היא] שיסדירו בני הישיבה משנתם". ועוד בגמרא (קדושין ל/א): "ושננתם, שיהו דברי תורה מחודדים בפיך, שאם ישאל לך אדם, אל תגמגם ותאמר לו, אלא אמור לו מיד".

ולהלן התועלת שבספר זה:

א סדר	עריכת כל סעיף בסדר מיוחד
ב נושא	הגדרת הנושאים העיקריים והמשניים שבכל סעיף
ג השתלשלות ההלכה	גמרא, ראשונים, שו"ע, רמ"א, נו"כ ופעמים גם מפוסקי דורנו
ד שינון מהיר	אפשרות לחזרה ושינון מהיר של הלימוד
ה זכירת הלימוד	שיטה מיוחדת המסייעת לזכירת הלימוד
ו הכנה לבחינות	הכנה טובה למעוניינים להיבחן על לימודם לקראת הוראה

המעלות

במבנה של כל סעיף בספר זה

א נושא הסעיף: בסמוך לציטוט כל סעיף מסעיפי השו"ע, ניתנה כותרת המתמצתת את נושא הסעיף, ובכך יובן הסעיף יותר.

ב נושאים משניים: כאשר בנושא המרכזי כלולים מספר נושאים, צוינו מה הם הנושאים המשניים.

ג עיקר הסעיף: מופיע בצד הימני שבכל עמוד, וכולל את עיקר פסק השו"ע והרמ"א בקצרה, כך שבחזרות המהירות ניתן ללמוד רק את צדו הימני של העמוד.

ד הרחבה לסעיף: מופיע בצד השמאלי שבכל עמוד, ומובאת בו ההרחבה במקביל לפסקים שבצד ימין, כך שניתן למצוא מיד את ההרחבה וההסבר לכל פסק. ההרחבה כוללת את המקור בגמרא, שיטות הראשונים והאחרונים ועוד.

ה מקורות מהגמרא: בכל סעיף מובא עיקר לשון הגמרא בקצרה, בכדי לדעת את מקור הדין.

ו סימון למחמיר וסימון למקל: כשיש מחלוקת בין כמה שיטות, חלקן מחמירות וחלקן מקלות, הובא ליד כל שיטה סימון מיוחד:

סימון למחמיר.

סימון למקל.

סימון לשיטה שאינה מחמירה ואינה מקלה.

המעלות שבסימונים אלה הן:

1. הלומד מזהה מיד מי מקל ומי מחמיר בסוגיא.

2. סימונים אלה מסייעים ללומד לזכור את מסקנתה של כל שיטה.

ז סימון: יש מקומות שכתוב "וסימוןך...", ובו מילת קיצור למספר דינים, לסייע לזכירתם (כבערובין גג-נד ועוד).

ח דוגמאות להצלחה בזכות החזרות ב"עיקרי השולחן" – ראה לקמן.

חשיבות הלכות נדה

נאמר באבות (פ"ג מ"ח): ... קינין ופתחי נדה - הן הן גופי הלכות, וביאר הכסף משנה (הל' יסודי התורה סוף פרק ד) - הן גופי הלכות, כלומר עיקרי התורה מצד השכר הגדול... וביאר המהרש"א (חידושי אגדות נדה ע"א) - תנא דבי אליהו כל השונה הלכות מובטח לו שהוא בן העוה"ב - ...שהשונה אותן גופי הלכות שבמסכת נדה, יזכה לחיי עולם הבא [וע"ע במאירי סוף מסכת נדה ובחכמת בצלאל (פתחי נדה) עמ' תשנז-תשנח].

דגשים חשובים

בספרי ההלכה של מפעל "עיקרי השולחן", יש שלוש רמות של סיכום ולהלן נמנה אותם מהרחב ביותר לקצר ביותר:

א. "עיקרי השולחן" [=עיקה"ש] - הוא הספר העיקרי ובו ארבעה חלקים: א. מבואות לטור ולבית יוסף. ב. עיקרי השולחן. ג. ושנתם. ד. עיקרי מבחן השולחן. יש בו גם מפתח אלפביתי מפורט.

מבנה העמוד בעיקרי השולחן: בצד ימין עיקר הסעיף [עם פסקי השו"ע והרמ"א], ובצד שמאל הרחבה לסעיף [עם השתלשלות ההלכה מהמקור בגמרא, דרך הראשונים והאחרונים עד להלכה בשו"ע והרמ"א ונו"כ ופעמים שיש גם מפוסקי דורנו].

ב. "תלמודו בידו" - הוא קיצור "עיקרי השולחן", ובו עיקר הסעיף [כנ"ל] ומאיך הרחבה לסעיף. אלא שכאן הושמט חלק גדול מההרחבה לסעיף, כדי לסייע לחזור על עיקרי השיטות. לכן מומלץ מאוד - שרק לאחר לימוד יסודי וחזרה על "עיקרי השולחן", לחזור על עיקרי השיטות בעזרת "תלמודו בידו". [לשם המחשה נציין שבספר "עיקרי השולחן" יש 592 עמודים, לעומת "תלמודו בידו" שיש בו 224 עמודים].

ג. "זשנתם" - ובו עיקר הסעיף [כנ"ל], בלא הרחבה לסעיף. מטרת "ושנתם" - לשינון וחזרה בעל פה מדי יום/שבוע, שיהיו מחודדים בפיו.

■ בספר זה נדפסו רק החלקים "תלמודו בידו" ו"זשנתם" - וחשוב ללמודם לפי ההדרכה שהובאה לקמן ב"שיטת הלימוד".

■ כשיש הבדל בין "עיקרי השולחן" לדברינו ב"זשנתם", או ב"תלמודו בידו" - העיקר הוא לפי מה שהובא ב"עיקרי השולחן", כי בשאר המקומות מטרתנו לקצר יותר.

■ מטרתנו העיקרית בספר זה היא להציג את עיקרי השיטות ולא להורות, לכן אין להורות הלכה למעשה מספר זה - אלא לעיין במקור הדין ולשאל מורה הוראה מוסמך.

■ כשיש הפניה לטור, ב"י, שו"ע ונו"כ - הכוונה לטושו"ע שבהוצאת מכון ירושלים שנת התשמ"ט.

■ כותרות הסימנים שבראש כל עמוד - מטרתן להדגיש את הנושא העיקרי באותו סימן, ופעמים שהן קצרות ושונות מהכותרות שהודפסו בשו"ע.

שיטת הלימוד של "תלמודו בידו"

לא מעט מהלומדים חשים אכזבה הנובעת משכחת הלימוד. נראה שהמפתח להצלחה בלימוד הוא בקיומם של **ארבעה תנאים לפחות: א.** לימוד לפי הסדר (מהגמרא ועד לפסיקת ההלכה, ובדבר חובת לימוד המקורות ראה בעיקה"ש עמ' 2) **ב.** סיכום מסודר **בכתב**¹, ולא רק בעל פה. **ג.** התמקדות בעיקר². **ד.** חזרות על לימוד³ בחברותא ובקול⁴, ולצורך כך כדאי להיעזר ב"עיקרי השולחן", ב"תלמודו בידו" וב"ושנתם".
הניסיון הוכיח שהלומד במתכונת זו⁵ – ויכל לשנן היטב, לזכור ולהבחין, ובע"ה יקוימו בו דברי חז"ל: "אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו" (ב"ב מ/ב).

ברם חשוב שצורת החזרה תהיה לפי המתכונת הקיימת ב"תלמודו בידו":

א. מהו נושא הסעיף העיקרי ומהם הנושאים המשניים בשו"ע והרמ"א.

ב. מהו המקור בגמרא.

ג. כמי פסק השו"ע וכמי פסק הרמ"א (כאיזה תנא, אמורא, או ראשון).

ד. מהן הנקודות העיקריות שנוספו בדברי נושאי הכלים.

בשלב ראשון – יש להתמקד בנושא הסעיף, וב"עיקר הסעיף"⁶ שבצדו הימני של העמוד, לחזור על כך שלוש פעמים בכדי לקבל תמונה כללית ול"צלם" את מבנה הסעיף בראש.
בשלב שני – ללמוד את ה"הרחבה לסעיף" שבצדו השמאלי של העמוד.

השיטה לחזרה ולשינון בעל פה

■ לחזור על "תלמודו בידו" ואח"כ לשנן בעל פה את "ושנתם" – המודפס לקמן בסוף הספר.

■ על סיכום זה כדאי לחזור בעל פה, כל יום, לפחות בשבועיים הסמוכים ללימוד הראשון. אין חזרה זו צריכה

לעכב את ההתקדמות בלימוד, מכיוון שחזרה זו צריכה לקחת עד רבע שעה.

■ רצוי שהחזרות יעשו בקול ובחברותא.

■ רצוי לקבוע תוכנית ללימוד ותוכנית לחזרות, ומדי פעם לחזור גם על הספר "עיקרי השולחן" (שבו סוכמו הדברים בהרחבה, לעומת "תלמודו בידו" בו סוכמו הדברים בקצרה).

דוגמאות להצלחה בזכות החזרות בעיקרי השולחן

א. שינון בע"פ של נושאי הסעיף בהלכות איסור והיתר [מליחה, בב"ת, תערוכות] – ב-10 דקות.

ב. שינון בע"פ של הלכות מליחה [במתכונת של "ושנתם"] – בשעה ורבע.

ג. חזרה על הלכות נדה [במתכונת המפורטת ב"עיקרי השולחן"] – ב-14 שעות – הכוונה לאחד מהלומדים אשר הכין תוכנית

חזרות על לימודו והגיע לרמה טובה שאפשרה לו להספיק 30 עמודים תוך שעה, ותוך 14 שעות הקיף 420

עמודים [מ"עיקרי השולחן" הלי נדה] ונבחן על כל לימודו.

ד. חזרה על הלכות נדה [במתכונת של "ושנתם"] – ב-20 דקות בלבד.

1. בדבר חשיבות הכתיבה ועצות לכך – עיין בעיקרי השולחן עמ' 511.
2. להתמקד בעיקר בבחינת מה שאמרו חז"ל: "לעולם ישנה אדם לתלמידו בדרך קצרה", והינה התמקדות בעיקר. כמליצה על הפסוק "ויאמרו בוועו לקוצרים ה' עמכם", לאמור מי שיודע לקצר ולהתמקד בעיקר – ה' עמו.
3. חזרה על לימודו, שכן אינו דומה מי שחזר על לימודו 100 פעם למי שחזר על לימודו 101 פעם, ונוכיר שהשו"ע כתב בהקדמתו לאו"ח שמתרת חיבורו, היא שיחזרו על כל השו"ע כל 30 יום.
4. בעניין לימוד בקול – עיין עירובין ג/ג, נד/א.
5. והדגש הוא ללימוד במתכונת של ד' התנאים הנ"ל ולא ללימוד קיצורים בלבד – בניגוד לאותם מקצרי דרכים, שרוצים ללמוד את כל התורה על רגל אחת, ונמנעים מלימוד המקורות בגמרא ובראשונים וכו' ועושים את הטפל לעיקר, ומסתפקים בלימוד ספרי הקיצורים. כבר התריעו והזהירו על כך רבותינו, יתכן שהלימוד בקיצורים בלבד יסייע לו להבחין על לימודו, אך סופו שישכח את לימודו, כיון שאינו יודע את שורשם של הדברים (גר"א משלי י/ד).
6. שים לב, שבשלב החזרה על הלימוד, נקודת המוצא בסיכום, היא דבריהם של השו"ע והרמ"א שבעיקר הסעיף, ורק אחרי שברור מהו עיקר הסעיף, עוברים להרחבה לסעיף שבה מובאים הגמרא, הראשונים, האחרונים ונושאי הכלים על השו"ע והרמ"א. הפתיח בדברי השו"ע והרמ"א נעשה במתכוון, מפני שיש לומדים שזוכרים את הגמרא והשיטות השונות אך אינם זוכרים את פסק השו"ע והרמ"א.

מטרות הספר

- לסייע ללומדים לחזור על לימודם בשיטה מאירת עיניים המקלה על הזיכרון, ולהיבחן עליו לקראת הוראה.
- לסייע למלומדי הלכה וראשי כוללים, ללמד הלכות מורכבות וסבוכות בצורה מאירת עיניים.
- לסייע לרבנים ומורי הוראה שרוצים לחזור על השיטות השונות שבהלכה.
- לפתוח את שערי ההלכה היהודית לעומקה בפני הציבור הרחב שצמא ללמוד תורה.

שלמי תודה

טרם צאתי מהקודש אפרוש כפי ו"אוֹדָה ה' קִאֹד גְּפִי וּבְתוֹךְ רַבִּים אֶהְלָלֶנּוּ" (תהלים קט, ל), על כך שגלגל לידנו את הזכות, לזכות את הרבים בספרים אלו. למרנן ורבנן מאורי הדור שליט"א – שנתנו את הסכמתם וברכתם למפעל חשוב זה והאירו לנו בפסקים שהבאנו בשמם בספר זה, ה' הטוב יאריך ימיהם בטוב ובנעימים.

נברשתא דדהבא לרבנים שסייעו בהכנת הספר: הרב גלעד חלא שליט"א, הרב עזרי אהוב ציון שליט"א, הרב חנוך בן שלום שליט"א, הרה"ג ברוך כהנא שליט"א, הרב ירון איתן שליט"א, הרב אליעזר דוד בֶּקֶר שליט"א והרב אלעד ממן שליט"א. וכאן המקום להודות להרה"ג רבי שלום חזן שליט"א ראש כולל משכן מאיר להוראה ודיינות – בו זכיתי להכין את מרבית חיבור זה ולמסור שיעורים כסדרם על הל' נדה, וכן לאברכי כולל זה הי"ו שהשתתפו ב"דיבוק חברים" והחכימו אותי בלימודם.

ברכות שמים למקים עולה של תורה לאלפים ורבבות, הגאון הגדול הראשל"צ רבי מרדכי אליהו שליט"א, שזכיתי להראות לו גיליונות מהספר ולהתייעץ עמו, הרב עודדני למלאכת קודש זו והוסיף שספר זה הוא בגדר "הטוב והמטיב", יברכהו ה' בבריות איתנה ונהורא מעליא בתוך כלל ישראל*. וכן התודה והברכה לאכסניא של תורה שאני חוסה בצילה, בית המדרש לרבנים ודיינים "דרכי הוראה" בנשיאותו של מרן ובראשות בנו הרה"ג רבי יוסף אליהו שליט"א, אשר זכו להקים בית מדרש לאברכים בני עלייה בו זכיתי ללמוד וללבן עוד הלכות, יברכם ה' בכל מילי דמיטב.

ברכות מאליפות לאנשי החסד תמכין דאורייתא שראו את הברכה שיש במפעל זה וסייעו לנו, ובפרט לידידי ורעי היקר, רב פעלים לתורה ולומדיה, המוכתר בנימוסים ובקילוסים, ה"ה ר' שלמה לחמי וכל משפחתו הי"ו, ולאובהי תורה ולומדיה, היקרים והנעלים, משפחת בן דוד הי"ו, וכן לידידי הטוב, ליש ולביא, ה"ה ר' משה פריץ הי"ו, ה' הטוב ישלם שכרכם הטוב.

ביקר ובכבוד אשא עיני אל ההורים היקרים על כל הטוב שגמלוני - אאמו"ר ר' שלמה ויפה כהן הי"ו והורי רעייתי ה"ה ר' דב ורחל נחמני (קלופפר) הי"ו, שיזכו לבריות איתנה ונהורא מעליא ונחת מכל יוצאי חלציהם.

ברכה מיוחדת לאשת חיל עטרת בעלה, אשר שלי ושלכם שלה הוא, נוות ביתי רעייתי תרצה תחי' – הנושאת בעול הבית ובגידול ילדינו במסירות, בזכות כך יכולתי להתמסר לספר זה. ימלא ה' משאלות כולם לטובה. יהי רצון שזנכה שתקוים בנו הברכה; והערב נא ה' אלוקינו את דברי תורתך בפנינו ובפיפיות עמך בית ישראל, ונהיה אנחנו וצאצאינו, וצאצאי צאצאינו, עמך בית ישראל, כולנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה.

בברכת התורה ולומדיה

משה ב"ר שלמה כהן הי"ו
ראש מפעל "עיקרי השולחן"

סיוון התש"ע

*בעת מסירת הספר להדפסה, נצחו אראלים את המצוקים ונשבה ארון האלוקים, בהילקח שר התורה הראשל"צ הגאון החסיד והמקובל כמוה"ר רבי מרדכי אליהו זצוק"ל, ביום המר כ"ה בסיוון התש"ע, ונצב"ה. יהא הלימוד בספר זה לעילוי נשמתו. "להאי שופרא דבלי בעפרא קא בכינא" (ברכות ה, ב).

עובדיה יוסף

הראשון לציון ונשיא מועצת חכמי התורה ב"ה, ירושלים, יד תשרי התשנ"ז

הסכמה

הובאו לפני גליונות הספר "עיקרי השולחן" על הלכות איסור והיתר ונדה, מעשה ידי אומן נטע נאמן, יראת ה' היא אוצרו ועליו יציץ נורו, כש"ת הרב משה כהן שליט"א. וערך אותם הכהן בצורה תמציתית כדי להקל על הלומד, ע"י הקדמת מבוא לדברי הבית יוסף, וסיכום דעות הפוסקים בצורת טבלאות, כדי שיוכל הלומד לחזור על עיקרי הדברים בזמן מועט. וע"י כך הסוגיא תלמדת תהרט בזיכרון. ולפעלא טבא אמינא איישר חילה לאורייתא.

ויהי רצון שחפץ ה' בידו יצלח ועוד יעלה מעלה מעלה לגאון ולתפארת "והיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פרוי יתן בעתו, ועלהו לא יבול וכל אשר יעשה יצליח".

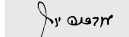

עובדיה יוסף

וב"ז אב תשס"ג, כתב הרב:

הסכמה

הובאו לפני מגילוניות הספר "עיקרי השולחן" על הלכות שמחות, אשר נערך בטוב טעם ע"י צוות ת"ח בראשותו של הרה"ג רבי משה כהן שליט"א, והוא סיכום דעות ופוסקים וקיצור תמציתי של השו"ע והחוננים עליו, בעזרת טבלאות. וע"י זה יוכל הלומד לחזור על לימודו, בזמן מועט, איישר חילם לאורייתא.

מצוה לסייע בידם כי ההוצאות רבות, מלבד הוצאות הדפוס, וכל המסייעים ישאו ברכה מאת ה', "כי עץ חיים הוא למחוקקים בה ותומכיה מאושר"...

עובדיה יוסף

הרב חיים פנחס שיינברג

ראש ישיבת "תורה אור" ומורה הוראה דקריית מטרסדורף בס"ד, חודש כסלו תשס"ד

מכתב ברכה

הנה הביאו לפני ספר חשוב ונכבד, אשר בשם "עיקרי השולחן" ימנה, אשר ערכו הרה"ג רבי משה כהן שליט"א, והוא ליקוט ערוך ומבואר על שולחן ערוך יו"ד, הלכות איסור והיתר, נדה, והלכות שמחות, והמיוחד שבו שהינו ליקוט נרחב עם מקורות ההלכה מהש"ס והראשונים, ועד נו"כ על השו"ע, בצורה מבוארת ומתומצתת בכדי שלומד דינים אלו יהיה לו אפשרות נפלאה לשינון וחזרה על מה שלמד ותלמודו יתקיים בידו והכל ערוך בצורה מסודרת ומאירת עיניים, בלשון מסוכמת וברורה, עם סיכום ההלכה היוצא מכל נושא כלי השו"ע, בצירוף טבלאות מבוארות, ובודאי שיש בחיבור זה תועלת גדולה ללומדי ענינים אלו, לסיכום וחזרה ושינון ההלכה.

ואף שזה זמן רב שאיני יוצא בהסכמות לספרים, מטעם שעמדתי ובפרט לספרים הנוגעים בעניני הלכה, וגם קשה עלי העיון מפאת טרדות הישיבה כי רבו עלי, מ"מ לא אמנע טוב מבעליו, ועל כן אברך את הרב המחבר שיזכה ויעלה ספרו זה על שולחנם של מלכים, מאן מלכי רבנן, ויתקבל באהבה ובשמחה לפני הלומדים, ויזכה לחבר עוד חיבורים נפלאים כאלו בתורה הקדושה, ולשבת באהלה של תורה כל ימי חייו מתוך מנוחת הנפש והרחבת הדעת.

הכו"ח לכבוד התורה

חיים פנחס שיינברג

מרדכי אליהו

הראשון לציון והרב הראשי לישראל לשעבר בס"ד, ז' אלול התשנ"ו

הסכמה

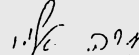
ראה ראיתי את הספר "עיקרי השולחן" על הלכות מליחה, בשר וחלב וכן על הלכות נדה אשר ערכו וחיברו בטוב טעם ודעת הרה"ג משה כהן שליט"א.

בספר זה הביא מקורות מש"ס, בית יוסף, ראשונים ואחרונים בצורה נאה ומסודרת ובשפה ברורה ובנעימה, וכדברי חז"ל "לעולם ישנה אדם לתלמידו בלשון קצרה".

ידוע מה שכתב מרן בעל השולחן ערוך שלא לפסוק הלכה מתוך ספרו השו"ע אם לא למדו את מקורו בבית יוסף, כל הלכה שאין אדם יודע את מקורה הוא איננו יכול ללמוד ממנה לדין אחר, לפיכך כל לימוד בעיקר לימוד הלכה צריך שיהיה מהמקור מהמסד עד הטפחות, וזאת מעשה המחבר הנ"ל.

ספר זה יהיה לעזר ללומדים לקראת הבחינות, וכן לאדם שכבר למד ישמש ספר זה כסיוע לשנן את הדברים בצורה תמציתית. ומאחר שכבר פעמים רבות כתב הרב המחבר הנ"ל אין לפסוק הלכה למעשה מספר זה" עם כל זה יש בו הרבה מראה מקומות שאם יעיין בהם הקורא יוכל לפסוק הלכה למעשה.

יה"ר שחפץ ה' בידו יצלח, וימשיך הלאה להגדיל תורה ולאדירה, וכל מן דין כתבו לנו. ובכל אשר יורנו ישיכל ויצליח ויהי ה' עימו, ויתברך בכל מידי דמיטב, אכ"ר.

מרדכי אליהו

הראשון לציון
והרב הראשי לישראל לשעבר

מנשה קליין הקטן

אבדק"ק אונגוואר, ור"מ דישיבת "בית שערים", [מח"ס "משנה הלכות"], ברוקלין, ניו יורק

בס"ד

בראותי דברי מורנו הגאון הצדיק מוה"ר חיים פנחס שיינברג שליט"א

הנני מצטרף לדבריו והשי"ת יעזור למחבר לגמור על השו"ע.

החותם בלב ונפש

מנשה קליין

**משה שטרנבוך
ראב"ד**

לכל מקהלות האשכנזים
מח"ס מועדים וזמנים וש"ת תשובות והנהגות
רב בית הכנסת הגר"א, ור"מ במרכז התורה הר-נוף
סגן נשיא העדה החרדית
בעיה"ק ירושלים ת"ו

בעזה"ה ח' אלול תשס"ד

הובא לפני ספר "עיקרי השולחן" על הלכות אבילות מהרה"ג
וכו' ה"ה הרב משה כהן שליט"א, והלכות אלו מצויין בעו"ה,
והרב המחבר טרח עמל ויגע להוציא מתחת ידו דבר מתוקן נאה
ויאה, והכל אצלו בלשון קל וצח ערוך כשולחן ערוך, עם טעם
ומקור לכל הלכה ודעת גדולי הפוסקים, ויש כאן חכמה ומלאכה
וטעם לשבח.

ומרוב טרדות לא יכולתי לעיין בו כראוי, אבל נראה בעליל
שהספר יביא לתועלת מרובה ולכן אני מצטרף לרבנים הגאונים
שסמכו ידם והסכימו לספר, ונתגלגל לידו זכות להקל ללמוד
הלכות אלו.

ואבינו שבשמים ימהר לקיים הבטחתו ו"בלע המות לַצַּח"
(ישעיה כה,ח), ונראה אור ה' וביאת משיח צדקנו במהרה
בימינו בקרוב.

והנני מצפה בכיליון לישועת ה' ורחמי שמים מרובים.

משה שטרנבוך

תוספת העורך: בשנת תשס"ז ננסתי לקודש לפני הגאון רבי
שמואל הלוי ואזנר שליט"א רב אב"ד ור"מ זכרון מאיר בבני
ברק, בכדי להראות לו את הספר והפסקים שהבאנו בשמו
מהספר שבט הלוי, סיפרנו שלתמידו הגר"מ הברשטאם
זצוק"ל כתב לנו מכתב ברכה, והגר"ש ואזנר שליט"א ענה
שהוא סומך על מה שכתב לנו הגר"מ הברשטאם זצוק"ל.

משה הברשטאם

חבר הבד"צ העדה החרדית
ראש ישיבת "דברי חיים" טשאקאווע
מח"ס שו"ת "דברי משה"
פעיה"ק ירושלים תובב"א

והצטרף אליו

הגאון רבי יצחק טובי' ווייס שליט"א

גאב"ד בד"צ העדה החרדית
רב ואב"ד לכל מקהלות האשכנזים
בעיה"ק ירושלים תובב"א

בס"ד

ראיתי גליונות הספר הנכבד "עיקרי השולחן" על נו"כ
הלכתא גבורתא בסדר השולחן ערוך אשר יהא לתועלת
עצומה ובפרט לצעירי צאן קדושי, דהאידינא הרגילים בשיטת
לימוד כזאת, ולשינון וחזרה למען תהי' תורת ה' זו הלכה
ברורה שגור"ה ומשוגר"ת ומתודדת בפ"ה כדרז"ל.

ע"כ בואו ונחזיק טובה למע"כ הרה"ג מוה"ר משה כהן
שדעתו יפה שליט"א מש"ה ספרא רבא אשר העביד את
חילו וכוחו לאורייתא כדרכה של תורה, וניכרים דברי אמת
שהרבה מאד עמל וטרח בזה. ואמירה נעימה כתיבה יהיבא
ליה מינאי ותחזקנה ידו להו"ל פרי עמלו לזכות את הרבים.

ויאמצוהו השי"ת כהנה וכהנה ללמוד וללמד ולהפיץ
מעיינותיו חוצה, מתוך שפע רב מטל השמים ומשמני הארץ
ורב דגן וירוש לאוישט"א.

ובעה"ח לכבודה של תורה והלכה בישראל, ביום ערש"ק
לסדר ואת יהודה שלח לפניו להורו"ת.
שנת אליכם אישים אקרא לפ"ק.

חבר הבד"צ העדה החרדית
פעיה"ק ירושלים תובב"א

הריני מצטרף לדבר הגה"צ זצוק"ל שהוא ספר עזר ללומדי
הלכות אלה ולא בא לפסוק הלכות רק לסכם ולסדר את
הלימוד ולהקל על החזרה והריני מברך את הרב המחבר
שליט"א שיזכה להרביץ תורה מתוך הצלחה ונחת.

[גאב"ד בד"צ העדה החרדית בעיה"ק ירושלים תובב"א]

גם אני מצטרף לדברי הגאון שליט"א

יצחק זילברשטיין

רב שכונת רמת אלחנן בני ברק ת"ו

מיכל יהודה ליפקוביץ
זכרון מאיר, בני ברק

ד' ניסן תשס"ט

ראיתי שהצוות עשו דבר חשוב לחזור בקיצור על מה שלמדו בכדי שלא ישכחו ודבר מצוה רב שיעזרו להם בכל מה שאפשר.

מיכל יהודה ליפקוביץ

אליהו בקשי דורון
הראשון לציון הרב הראשי לישראל
ב"ה, טו תמוז התשנ"ו

מכתב ברכה

מרון הבית יוסף הגדיר את ספרו "שולחן ערוך" על יסוד דברי חז"ל על הכתוב "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם" (שמות כא)... והנה בעוד מרון הב"י ערך ההלכות כשולחן ערוך, הרי ההלכות הנלוות של נושאי הכלים וגדולי הפוסקים נכתבו בספרים בהערות, באופן שקשה על המעיין למצוא את מבוקשו. על כן דבר בעתו מה טוב עשה הרב משה כהן שליט"א בספרו "עיקרי השולחן" שערך וסידר את כל פסקי ההלכות הנלוות לשו"ע, בסדר מופתי ברשימות ובטבלאות שיהיו השולחן ערוך ומוכן לאכילה, המאפשרים שינון וזכירה. ויש לדייק בדברי חז"ל שהבאנו לעיל שהסדר הטוב והעריכה הנכונה יש בהם לא רק להקל על הלומד, לשנן ולזכור הדברים, אלא גם להעמיק בהם ולהבין בטעמים, ככתוב "איני מטריח עצמי להבינם טעמי הדבר ופירושו, לכך נאמר אשר תשים לפניהם, כשולחן ערוך", הא למדת שהסדר הנכון וניתוח הדברים יש בו בכדי להבין טעמי הדבר ופירושו...

(נוסח המכתב המלא ראה בספרנו על ה' מליחה).

אליהו בקשי דורון

שמואל אליעזר שטרן
דומ"צ בביד"צ של מרון הגר"ש ואזנר שליט"א
ראש ישיבת חוג הת"ס
ורב מערב בני ברק
רח' הרב קוק 1, בני ברק 51273

בס"ד, יום כ"ח ניסן תשס"ז

מפעל גדול וחשוב כוננו ידיו הטהורות של מעלת כבוד הגאון המופלג והמפואר, דייק וגמיר, רבי משה כהן שליט"א, ואתו עמו צוות תלמידי חכמים מופלגים אשר הגה לבם הטהור לערוך ספר נכבד ונעלה נקוב בשם "עיקרי השולחן", ובו ערוכות ומסודרות הדק היטב פסקי השו"ע ונושאי הכלים עם המקורות וכל המסתעף, בכדי להקל ולסייע ללומדים בפרט לצעירי הצאן למיחת לעומקה של הלכה בבהירות והבנה זכה וע"י זה יהיה תלמודם מתקיים בידם, למען יעמדו ימים רבים, חפץ ה' בידיהם יצליח להנחות את הלומדים במסילה העולה בית קל.

שמואל אליעזר שטרן

הרב עזריאל אויערבאך
רב בית הכנסת "חניכי הישיבות", בית וגן
רח' הפסגה 53, בית וגן, ירושלים

ראיתי את ספרו היקר של הרה"ג ר' משה כהן שליט"א הנקרא "עיקרי השולחן" ערוך ומסודר על הלכות נדה דבר דבור על אופניו בטוש"ע ומפרשי השו"ע גדולי הפוסקים המיועדים לאלו שלמדו את השו"ע לשנן לעצמם בדרך קצרה הלכות הנ"ל בפרטיהם ודקדוקיהם למען ידיעת ההלכה למעשה על בוריה אשר נערך ע"י הרב הנ"ל בצוותא עם חבר לומדים למען זיכוי הרבים ולתועלת הלומדים. חפץ ד' בידם יצליח להרבות כהנה וכהנה בזיכוי הרבים לדעת דבר ה' זו הלכה מתוך שמחת התורה ומנוחת הנפש.

עזריאל אויערבאך

אשר זעליג וייס

רב קהלת שטכנוב רמות
אב"ד לממונות ירושלים
ראש ישיבת חתם סופר

ב"ה, כ"ז כסלו תשס"ד

הן ראיתי את הספר החשוב "עיקרי השולחן" על כמה מקצועות חשובים ביותר דעה (או"ה, נדה והל' שמחות), ראיתי ושמו ליבי כי מכל דף ודף בספר ניכר עמל התורה שהשקיע המחבר היקר הרה"ג ר' משה כהן שליט"א וחבר ת"ח מופלגים שעמו אתו עמלו בעומק הלכות אלו וברוחבן.

חשיבותו של ספר זה גם כספר הכנה להבנת הבית יוסף, וגם לסיכום דברי השו"ע ונושאי כליו, וגם לשינון פסקי האחרונים להלכה ולמעשה, ואף שלא היה בידי לעבור על כל הספר או רובו, אך מהמעט שראיתי בו, ראיתי שהולך מישירים הוא, בהבנה, בבהירות, ובסדר נכון. בטוחני שספר זה יהיה לתועלת גדולה לכל העוסקים בהלכות חמורות אלה, וברכתי למחבר היקר שליט"א שיזכה להגדיל תורה ולהאדירה ודבריו יתקבלו לרצון בין עמלי תורה והוגי תושיה.

י"א אדר א' תשס"ד

הרב אשר וייס

שלמה משה עמאר

הראשון לציון הרב הראשי לישראל
נשיא בית הדין הרבני הגדול
בס"ד, י"ז אייר, תשס"ט

אגרת ברכה

הובאו לפני גליונות מהספר "עיקרי השולחן" על הלכות איסור והיתר ונדה שערך וחיבר הרה"ג משה כהן שליט"א וערך אותם בצורה קלה ונוחה, וכן הביא מקורות מהש"ס ומהראשונים ועשה טבלאות כדי שהלומד יוכל לחזור בצורה קלה והדברים יהיו חרוטים על לוח ליבו.

ויהי רצון שישלים מלאכתו מתוך בריאות ורוב נחת ויהיו כל מעשיו לשם ה' ברוך הוא, ויתקבלו דבריו בחן וחסד על רבנן ועל תלמידיהו.

ובזכות עמלה של תורה נזכה לראות עין בעין בשוב ה' שבות עמו ונחלתו בישועה וברחמים בב"א.

המצפה לישועת ה' ברחמים

בברכה,
Shlomo Moshe Amar

שלמה משה עמאר

הראשון לציון הרב הראשי לישראל

הרב שמאי קהת הכהן גראס

[מח"ס שו"ת שבת הקהתי]

מו"צ דקהל מחזיקי הדת דחסידי בעלזא בא"י
רח' נדבי חיים 7, קרית בעלזא עיר"ק ירושלים תובב"א

בס"ד, כ' טבת תשס"ז

לה"ו

באתי להמליץ ולחזק ידי הרה"ג המופלא והמופלא סדרן ודייקן ה"ר ר' משה כהן שליט"א שכבר אתמתי גברא בכמה ספרים שכבר הו"ל הנקרא "עיקרי השולחן" על או"ה, שמחות וכעת הו"ל על כל הל' נדה בעזרת חבורה של ת"ח מופלגים יראי שמים. והמטרה של ספרי המחבר אינה להורות הלכה למעשה אלא להקל על הלומדים ולהיות כלי עזר שיהא משנת הלומד ברורה ושגורה ומובנת יקל לחזרה ולזכור.

וניכר היטב יגיעתו ועמלו של הרה"ג המחבר שליט"א והשקיע הרבה כוחו ואונו כדי שיצא דבר מתוקן ליהנות מהפירות של השולחן ערוך שחברו מרן השולחן ערוך ומרן הרמ"א ויש חכמה ומלאכה וטעם לשבח.

וע"כ הנני מאחל להרה"ג המחבר שליט"א ולכל הצוות העוזר לו בהכנת החיבור שיזכו לחבר עוד ספרים לזכות בני"י ויזכו ללמוד מתוך הרחבת הדעת.

הק' שמאי קהת גראס
שמאי קהת גראס
הק' שמאי קהת גראס

שריאל רוזנברג

רב שכונת רמת דוד (פרדס ברמן)
רחוב חזון איש 66 (קרית משה)
בני ברק

[דיין בבד"צ של הגאון רבי נסים קרליץ שליט"א]

בס"ד, א' אייר תשס"ז

ראה ראיתי עלים לדוגמא מהחיבור הנקרא "עיקרי השולחן", אשר נכתב ע"י הרה"ג ר' משה כהן שליט"א ביחד עם צוות ת"ח, ומהות הספר הוא לסכם דברי השו"ע והנו"כ ומקורותיהם בצורה של טבלאות ובצורה של ציונים וסימנים לחדד הזכרון, וכבר שבחוהו רבנן שהוא יהי לתועלת גדולה ובפרט לצעירי הצאן קדושים הדאידינא הרגילים בשיטת לימוד זאת. וכידוע לימוד פרטי ההלכות מבלי לדעת ולהבין שורש כל דבר ודבר, הרי הוא מקשה מאוד על הזיכרון. ותחילת מעשהו בשו"ע יו"ד, הנזקק לת"ח הלומדים הוראה למעשה, והרבה תלמידים לא עלה בידם יפה לימוד זה, מכיון שלא הלכו בדרך זו של לימוד ההלכות וטעמיהם ממקור הדין.

וגם אני מצטרף לברכת הרבנים המסכימים, המברכים את הרה"ג הנ"ל והת"ח שעמו שיזכו לברך על המוגמר, והוא חיבורם לעזר לתלמידים הבאים בשערי היורה דעה, וכל המסייע בידם סיוע שיש בו ממש, הרי הוא שותף להרבעת תורה זו.

שריאל רוזנברג

שריאל רוזנברג

בס"ד, כ"א תמוז תש"פ, 4-1413/פ'

דברי ברכה

הובאו לפני גליונות הספרים "עיקרי השלחן" סיכומים על הלכות חופה וקידושין, מקורות הדינים בתלמוד ובראשונים, הרמב"ם וש"ע, בתוספת הארות והערות, שכתבו וערכו תלמידי חכמים חשובים, בראשם הרב היקר והנעלה, שוקד באהלה של תורה, משנתו ערוכה וברורה, מזכה הרבים, תהלתו בקהל חסידים, יראת ה' היא אוצרו, חכו ממתקים וכולו מחמדים, שמן תורק שמו, כבוד שם תפארתו, הרב הגאון מעוז ומגדול מזכה הרבים רבי משה כהן שליט"א, ראש מפעל "עיקרי השולחן".

הרה"ג רבי משה כהן שליט"א שוקד באהלה של תורה מזה עשרות שנים וכחו גדול מאוד בלימוד ובסיכום ההלכה בשיטה מאירת עיניים, המפורסמת לטובה בקרב עולם התורה, בכל הארץ יצא קום ובקצה תבל מיליהם, ומאות אלפי אברכים נעזרו במפעלו החשוב הזה.

כמעשיהם בראשונה בסדרת הספרים שהוציאו לאור על הלכות מליחה ובשר בחלב, הלכות נדה, והל' אבלות, אשר נתקבלו בעונג ושמחה בהיכלי התורה, ובקרב לומדי ההלכה והציבור הרחב בארץ ובעולם, דבר נאה ויאה עשו, והדבר יועיל לחזרה ולשינוי, סיכומי ההלכות מקורות הדינים בש"ס, סיכום בהיר ותמציתי וסדר שיטתי, הגדרות הנושאים מפורטים עם דעות הפוסקים הראשונים, ודברי מרן הש"ע, ודעות האחרונים, והכל עשו בעיון ישר ונבון, בבהירות, בסדר נאה ונכון, בטוב טעם ודעת, דבר דבור על אופניו, תפוחי זהב במשיכות כסף.

וניכר העמל הרב שהשקיע בכתיבת הספר, ומבין הדברים ניכר כח התמדתו ועיינו בחומר זה, ובלי ספק שרבים יהנו מהספר לזכירת הלימוד, ובפרט ת"ח המתכווננים למבחן בהלכות "יורה יורה", ויוכלו להיעזר בספר לידע ההלכה למעשה, ובפרט שהוסיף פסקים מרבני דורנו שליט"א, וממה שנתבאר בילקוט יוסף, ובס"ד התקבל בארץ ובעולם, ולפעלא טבא אמינא, איישר חילם לאורייתא.

וכמוכן ספר זה נועד רק לאותם שכבר למדו את הבית יוסף ש"ע ונו"כ, ואכן אברכים צריכים ללמוד בשקידה את הב"י מיד לאחר הנישואין, אחר שלמדו בישיבות הקדושות ללמוד בעיון והבנה, ויש להם יד ורגל בידיעת חלקים מהש"ס והראשונים, ולא להסתפק בלימוד הש"ע עם באר היטב בלבד. וגם צריכים לדעת, שכל גמ' שמציין אליה הב"י מן הראוי לפתוח את הגמ' לעיין בה היטב עם רש"י ותוס', ולחזור לב"י ואז תהיה לו הבנה נכונה בדברי הב"י.

וכ"כ הסמ"ע בהקדמתו לחו"מ, שכוונת הש"ע היתה שלא יפסקו דין מהש"ע מבלי ללמוד תחלה מקור הדין וטעמו ונימוקו בטור ובב"י, ובזמנינו רבים חושבים עצמם כאילו הם מדור דעה ומצפצפים ופוסקים מתוך דברי הש"ע, והם מחריבי עמנו, הפרו ברית עזבו חק, וגורמים רעה לנפשם. ע"כ. והובא ביד מלאכי (כללי השלחן ערך אות א').

וז"ל המהרש"א סוטה (כב): ובדורות הללו אותם שמורים הלכה מתוך הש"ע, והרי הם אינם יודעים טעם הענין של כל דבר, אם לא ידקדקו מתחלה בדבר מתוך התלמוד [והראשונים], שהוא שימוש תלמידי חכמים, טעות נופלת בהוראותיהם, והרי הן בכלל מבלי עולם, ויש לגעור בהם. ע"כ. אלא צריכים לדקדק בידיעת מקורות ההלכה בתלמוד ובפוסקים, שהוא שימוש תלמידי חכמים.

ומאחר ויש בספר זה משום תועלת ללומדים, יש לברך על יוזמה זו, שיש בה משום הגדלת לימוד ההלכה במקורותיה, לאסוקי שמעתא אליבא דהלכתא, כי אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה.

וברכתי לרבנים ולראש המכון שליט"א שיהי רצון ויפוצו מועינותיהם חוצה, וחפץ ה' בידם יצלח לברך על המוגמר בסדרת הספרים שרוצים להוציא לאור, להגדיל תורה ולהאדירה.

בברכת התורה,

יצחק יוסף
הראשון לציון
הרב הראשי לישראל

תלמודו בידו קיצור "עיקרי השולחן"

ובו יבוארו פסקי השו"ע
והרמ"א עם מקורותיהם
בש"ס ובראשונים, ודברי
נושאי הכלים בקצרה

סימן קפג ובו סעיף אחד
אשה שרואה טיפת דם - צריכה לישב ז' נקיים

סעיף א

אשה שיצא דם ממקורה, בין באונס בין ברצון - טמאה, והוא שתרגיש ביציאתו. ומיהו שתרגיש בו שנעקר ממקומו ויצא - טמאה, אף על פי שלא יצא לחוץ. ואפילו לא ראתה אלא טיפת דם כחרדל - יושבת עליו שבעה נקיים. הגה: כאשר יתבאר משפטן לקמן סימן קל"ו. ואין חילוק בין פנויה לנשואה לענין איסור נדה (ריב"ש סימן תכ"ח מבואר ב"ש), כי כל הבא על הגדה חייב כרת.

מתי האשה טמאה?

1. מהתורה - האשה טמאה - דווקא בקיום 6 תנאים שלקמן (וסימנך המחשי"ב).

הרחבה לסעיף	עיקר הסעיף
<p>א נדה נזב - אמר שמואל בדקה קרקע עולם, וישבה עליה ומצאה דם עליה טהורה שנאמר בבשרה עד שתרגיש בבשרה.</p>	<p>ה הרגישה ביציאת הדם.^א</p>
<p>ב תורת כהנים - ואשה כי תהיה זבה, יכול אפילו זבה מכל מקום תהא טמאה, ת"ל "והיא גלתה את מקור דמיה" (ויקרא כ"ח), לימד על דמים שאינם אלא מן המקור (=רחם).</p>	<p>ז מקור - דווקא דם מהמקור (=רחם).^ב</p>
<p>ג נדה יטא - המשנה דמים טמאים באשה: האדום והשחור וכקרן כרכום וכמימי האדמה וכמוזוג...</p>	<p>ח המשה דמים - דווקא.^ג</p>
<p>ד נדה כאב - הרואה דם בשפופרת מהו? "בבשרה" אמר רחמנא ולא בשפופרת... בשפופרת כולי עלמא לא פליגי דטהורה... [כלומר מהתורה טמאה, דווקא כשאין חציצה בין הדם היוצא מהמקור לבשרה, אבל אם הדם יצא דרך שפופרת, כגון שהצמידה שפופרת לפתח הרחם והדם יצא החוצה מבלי שיגע בבשרה, היא טהורה (סימן קפח סעי' א)].</p>	<p>ט שלא תהיה חציצה - בין הדם לבשר בשעה שהדם יוצא מהמקור.^ד</p>
<p>ה נדה מא - כל הנשים מטמאות בבית החיצון שנאמר דם יהיה זובה בבשרה... ומטמאין בכל שהוא אפילו כעין החרדל ובפחות מכן.</p>	<p>י יצא לבית חיצון - ואף שהדם לא יצא מחוץ לגופה,^ה וטמאה אף כשראתה רק טיפת דם כחרדל.</p>
<p>ו מהתורה - טמאה רק כשראתה בעת נדתה או זיבתה, אולם כשרואה דם בימי טוהר (שלאחר ימי טומאת לידה), אינה טמאה (ויקרא יב/ד-ה). וכן דם קישויו שיוצא מן האשה בשעת חבלי לידה לפני לידת הולד, אם יצא בימיה זיבתה, מן התורה טהור. (רמב"ם הל' איסו"ב פ"ה ה"ח, פ"ו ה"א).</p>	<p>יא בימי נדה וזיבה, [ולא בדם טוהר ולא בדם קישויו].^ו</p>
<p>ז נדה לזב - אשה כי יזוב זוב דמה הרי אונס אמור... [פרש"י - זוב מכל מקום ואפילו אונס וכל שכן מוצון. אונס - פירושו ע"י קפיצה. ברצון - כפי טבע האשה מחמת עצמה (ט"ז א)].</p>	<p>- וטמאה בין שראתה באונס בין שראתה ברצון.^ז</p>

2. מדרבנן - אפילו כשראתה רק טיפת דם, יושבת ז' נקיים [כזבה גדולה]. [ולהלן השתלשלות ההלכה מדין דאורייתא לחומרא חיים, לפי הסבר הטי"א].

<p>א נדה כב - בגמ' מסופר על רבי יוחנן ורב זירא ועולא שלא בדקו דמים והטעם שהחמירו לטמא כל דם - שמא יטעו לטהר דם טמא. ומזה למדים שגם הדורות הבאים, לא יסתכלו במראה הדם ויטמאו כל דם.</p>	<p>שלב א' - החמירו לטמא כל מראה אדום.^ח</p>
<p>ב נדה סא - התקין רבי בשדות, ראתה יום אחד תשב ששה [נקיים (ר"ן)] והוא, (ראתה) שניים תשב ששה [נקיים (ר"ן)] והן, (ראתה) שלושה תשב שבעה נקיים. והטעם שהחמירו שצריכה נקיים - שמא תראה דם טהור ואחר מספר ימים תראה דם טמא, ותחשוב שכעת היא מסיימת ימי נדות, בעוד שבאמת כעת רק מתחילה ימי נדות [ומכאן טמאה לוי ימים], לכן הצריכה שדמם האחרון שתראה, תספור נקיים.</p>	<p>שלב ב' - החמירו שצריכה נקיים על כל דם:^ט 6 נקיים - אם תראה דם יום או יומיים. 7 נקיים - אם תראה דם ג' ימים.</p>
<p>ג נדה סא - אמר רבי זירא - בנות ישראל החמירו על עצמן שאפילו רואות טפת דם כחרדל יושבות עליה שבעה נקיים.</p>	<p>שלב ג' - החמירו שצריכה 7 נקיים - על כל טיפת דם.^י</p>
<p>והטעם שהחמירו לספור ז"נ - שמא יטעו בין 6 נקיים של נדה, ל-7 נקיים של זבה.</p>	<p>רמ"א: אין חילוק בין פנויה לנשואה לעניין איסור נדה והבא על הנדה חייב כרת (ריב"ש).</p>

הרחבה לסעיף א - פת"ש (א)

מה נקראת הרגשה שבה טמאה מהתורה? (סימנך נמ"ל) - ואם הרגישה אחת מהרגשות אלו טמאה מהתורה.

- ב - נדעזע גופה.
- ג - מקורה נפתח.
- ד - לח - מרגשת זיבת דבר לח ממנה מבפנים (חוות דעת). [אולם לחת"ס, זה לא נחשב להרגשה].

יש מקרים שהיא טמאה מהתורה אע"פ שהיא לא הרגישה - וזה מכיון שעשתה דבר שמנע ממנה מלהרגיש את יציאת הדם.

[לכן לחוות דעת היא טמאה מהתורה כשמצאה דם (אחר דבר פנימי שמנע ממנה מלהרגיש כגון):

- 1) אחר שבדקה בעומק.
- 2) או אחר תשיש.
- 3) או אחר הטלת מי רגליים.

אך טמאה מדרבנן כשלא הרגישה ומצאה דם (אחר בדיקה חיצונית) כגון:

- 1) אחר קינוח.
- 2) או כשלא הכניסה את ה"עד" בעומק, אלא מהפרוזדור ולחוץ ומצאה דם. [טמאה מדרבנן, ואין לטמאה מהתורה, מכיון שדברים אלו לא מונעים ממנה להרגיש את יציאת הדם].

ההבחנה בין טמאה מדאורייתא לטמאה מדרבנן (שי"ד ב):

כשראתה בהרגשה - היא טמאה מהתורה.

וכשלא הרגישה וראתה כתם בשיעור של "כגריס ועוד" - היא טמאה מדרבנן (סי' קצ סעי ה).

מתי נחשבת ל"נדה" ומתי נחשבת ל"זבה", (כל המחלוקת היא רק מעיקר הדיו, אולם בימינו התבאר לעיל שכל הנשים דינם כזבות):

נדה עב/ב - ואחד עשר יום שבין נדה לנדה - הלכה למשה מסיני.

7	11	7	11
א	ב	ג	ד

רמב"ם (איסורי ביאה, פ"ו ה"ו) - 7 נדה, 11 זבה, 7 נדה, 11 זבה [וכן לעולם עד שתעקור את וסתה].

רש"י ורוב הפוסקים - **נקראת נדה** - בראיית הדם **הראשון** שאחר י"א יום של זבה [שלא ראויה לראות בהם].
[אמנם אם ראתה דם בהיותה זבה ג' ימים רצופים, חוזרת לנדות רק אחר 7 נקיים].

נקראת זבה - דווקא כשראתה דם ב-11 יום **שסמוכים** אחר 7 ימי נדות שראתה בהם דם.

[ואם לא ראתה דם ב-7 הימים, אלא ראתה ב-11 יום, היא לא זבה אלא נדה].

דוגמאות לנפק"מ בין רש"י לרמב"ם - ראה בעיקרי השולחן בהקדמה לסי' קפג.

סימן קפד ובו י"ב סעיפים
שצריך לפרוש מהאשה עונה קודם לוסתה

סעיף א

רוב הנשים יש להם וסתות (פי' זמן קבוע אורכה כנשים) לראות בזמן ידוע, כגון: מעשרים לעשרים יום או משלשים לשלשים יום. וכל אשה שיש לה וסת קבוע - בא עליה שלא בשעת וסתה ואינה צריכה בדיקה לפני תשמיש (רמב"ם). הגה: גם אין לה להחמיר לבדוק עצמה, לא לפני תשמיש ולא לאחר תשמיש, שלא יהא לבו נוקפו ופורש (טור ומרדכי ריש הלכות נדה ורוב הפוסקים). אבל שלא בשעת תשמיש, כל המרבה לבדוק - הרי זו משובחת.

נושא הסעיף: האם בודקת את עצמה סמוך לתשמיש [כשיש לה וסת קבוע]?

הרחבה לסעיף	עיקר הסעיף
<p>^א נדה יג/א - כל היד המרבה לבדוק בנשים (הרי זו) משובחת ובאנשים תקצץ.</p> <p>^ב נדה יב/א - בעא מיניה רבי זירא מרב יהודה, אשה מהו שתבדוק עצמה לבעלה? [לפני תשמיש (תוס')]. אמר ליה לא תבדוק. ותבדוק ומה בכך? א"כ לבו נוקפו ופורש.</p> <p>^ג הסעיף עוסק - כשמשתת לא בעונת וסתה. דאילו בעונת וסתה בעלה צריך לפרוש ממנה (כבסעי' ב).</p> <p>^ד ויש מחלוקת כיצד פסק השו"ע - עיין כאן ב"עיקרי השולחן" ולהלן בסי' קפו סעי' א.</p>	<p>1. שלא בשעת תשמיש - כל היד המרבה לבדוק הרי זו משובחת.^א</p> <p>2. אך סמוך לתשמיש^ב [הוא שלא בעונת וסתה]^ג:</p> <p>שו"ע - אינה צריכה לבדוק לפני תשמיש. רמ"א - גם אין יכולה להחמיר לבדוק עצמה לא לפני ולא אחרי תשמיש, שלא יהיה לבו נוקפו ופורש. ובסימן קפו סעי' א - השו"ע סתם (בדעה א') כרמ"א.^ד</p>

סעיף ב

בשעת וסתה: צריך לפרוש ממנה עונה אחת, ולא משאר קריבות אלא מתשמיש (המטה) בלבד. אם הוא ביום: פורש ממנה אותו היום כולו אפילו אם הוסת בסופו, ומותר מיד בלילה שלאחריו, וכן אם הוא בתחלתו, פורש כל היום ומותר כל הלילה שלפניו. וכן הדין אם הוא בלילה: פורש כל הלילה ומותר ביום שלפניו ולאחריו, בין שקבעה וסת בשלש פעמים או בפעם אחת. הגה: וכל זה לא מיידי אלא בוסת התלוי בימים אבל לא בוסת התלוי בקניו הגוף (ב"י בשם הראב"ד), ועיין לקמן סימן קפ"ט. ואשה שמשנית וסתה להקדים ב' או ג' ימים, או לאחר כשמוניע זמן וסתה, לריך לפרוש ממנה ב' או ג' ימים קודם או אחריו. (הגהות מיימוניות הלי איסורי ביאה פ"ח ס"ק א'). ועיין לקמן ס"י קפ"ט.

נושא הסעיף: חיוב פרישה בעונת וסתה.

הרחבה לסעיף	עיקר הסעיף
<p>נדה ס"ג/ב (שבועות י"ב) - "והזרתם את בני ישראל מטומאתם", מכאן א"ר ירמיה אזהרה לבני ישראל שיפרשו מנשותיהן סמוך לוסתן¹, וכמה? אמר רבא עונה, מאי לאו עונה אחריתי? לא אותה עונה. (וכרבי יהודה במשנה שם).</p>	
<p>ש"ע (כרוב המוסקים) - שאם ראתה ביום פורש ביום, ואם ראתה בלילה, פורש בלילה. בין שהלילה או היום, קצר או ארוך. [וכן פסקו: ה"ט"ז (ב), רעק"א (ג), חו"ד (ג), פת"ש (ו), תו"ש (ו) וטה"ב סי' ב סעי' א].</p> <p>שלא כאביאסף - שדורש שכל עונה שפורש ממנה תהיה לפחות 12 שעות.</p>	<p>1. כמה עונות צריך לפרוש? ש"ע - בשעת וסתה פורש מאשתו עונה אחת.^א</p> <p>ש"ך (ו) - פורש מאשתו 2 עונות, עונה שצריכה לראות ועונה קודם (כאור זרוע).^ב</p>
<p>עונה שצריכה לראות ועונה קודם. [ב"ח - הירא לדברי ה' נוהג כאו"ז, וכן בשבט הלוי (בסיכום ההלכות ב)].</p> <p>וכן דעת ראב"ד, רשב"א, רמב"ו ורש"י, וכן משמע מהרמ"א סעי' י.</p>	<p>2. ממה צריך לפרוש? ש"ע (כרוב המוסקים) - פורש רק מתשמיש,^ג אך בשאר קריבות מותר, אפילו חיבוק ונישוק. ט"ז (ג) (כתרומת הדשן) - פורש גם מחיבוק ונישוק [כיון שהוא מביא לידי חשק].^ד</p>
<p>ב"ח (ו) - המחמיר תע"ב (ש"ך ו).</p>	
<p>^ה ובעניין וסת הגוף - ע"ע לקמן בסעי' יב, ובסי' קפט סעי' כד-כה.</p>	<p>3. בוסת הגוף^ה - רמ"א: כל דין פרישה הנ"ל מדובר בוסת לימים, אבל בוסת הגוף: לפני הוסת - א"צ לפרוש^ו</p>
<p>^י מכיון שכל עוד שלא מפקה/מתעטשת - אינה רואה דם.</p> <p>^ז ואם רגילה לראות דם גם אחר פיהוקיה - פורש ממנה מתחילת הוסת [פיהוקיה], עד סוף עונה אחת (סי' קפט סעי' כד).</p>	<p>בזמן וסת הגוף - פורש ממנה בשעת הוסת^ז</p> <p>אחר הוסת - בודקת ומותרת^ח.</p>
<p>^ח ואם רגילה לראות את וסת הגוף ביום קבוע - מתי צריך לפרוש ממנה?</p>	
<p>לש"ך (ח) - כל אותו היום. (וכן בשו"ע סי' קפט סעי' כה ובהק"י י שם).</p> <p>לט"ז^ט - מתחילת פיהוקיה עד סוף העונה (סימן קפט ט"ז ס"ק לט).</p>	
<p>^ט יש ד' פירושים להסבר הרמ"א - עיין ב"עיקרי השולחן".</p>	<p>4. רמ"א: אשה שמשנית וסתה להקדים או לאחר שניים או ג' ימים - צריך לפרוש ממנה באותם ב' או ג' ימים^י</p>

¹ **האם חיוב פרישה סמוך לוסת, הוא מהתורה או מדרבנן?** (פת"ש ג, וע"ע ב"עיקרי השולחן" בעמ' 27).

רשב"א ור"ן - חיוב הפרישה הוא רק מדרבנן, מכיון דוסתות דרבנן [והלימוד מ"יהזרתם...": הוא אסמכתא בעלמא].

ר"ת וספר התרומה - חיוב הפרישה הוא מהתורה, מכיון דוסתות מהתורה. [והלימוד מ"יהזרתם...": הוא לימוד ממש].

סעיף ג

במה דברים אמורים? בגדולה, אבל בקטנה שלא הגיעה לימי הנעורים, ולא הביאה סימנים - אין צריך לפרוש סמוך לוסתה כל זמן שלא קבעתו ג' פעמים. והוא הדין לזקנה שנסתלקו דמיה.

נושא הסעיף: קטנה וזקנה.

הרחבה לסעיף	עיקר הסעיף
<p>רשב"א - הוא המקור לסעיף זה. (ובדיון זקנה ע"ע ס"י קפט סעי' כח - לא).</p> <p>הטעם שא"צ לפרוש - מכיון שמוחזקת שאינה ראויה לראות דם, וראיותיה נחשבות למקרה עד שתוחזק בג"פ שרואה דם (בי"ז).</p> <p>ואף בשעת הוסת ממש - א"צ לפרוש (טי"ז ו, ש"ד כ).</p> <p>הגדרת קטנה - בת י"ב שנים ומטה, או מי שלא הביאה סימנים (ש"ד יא).</p> <p>הגדרת גדולה [נערה] - דווקא בקיום ב' תנאים: א. בת י"ב שנים ויום אחד (ש"ד ז). ב. הביאה סימנים (טי"ז ה).</p> <p>והעולה מהנ"ל: קטנה - שראתה דם פעם או פעמיים - הבעל אינו צריך לפרוש ממנה להבא. אך גדולה (= נערה) - שראתה אפילו פעם אחת דם - בעלה צריך לפרוש ממנה להבא.</p>	<p>אין הבעל צריך לפרוש מאשתו שהיא קטנה או זקנה בסמוך לוסתה [ואף בשעת וסתה, ט"ז ז], כל זמן שלא קבעתו ג' פעמים.^א</p>

סעיף ד

אם רגילה לראות בהנץ החמה, ולא קים לן שפיר אי קודם הנץ החמה או אחריו - אינה אסורה אלא ביום.

נושא הסעיף: רואה בהנץ החמה.

הרחבה לסעיף	עיקר הסעיף
<p>שו"ע כראב"ד - אסורה רק ביום. [זכיון שוסתות דרבנן הוי ליה ספק דרבנן לקולא ולכן די בכך שפורשת עונה אחת ביום. והטעם לכך שפורשת דווקא ביום ולא בלילה, מכיון שביום היא ודאי טמאה, לכן תולים את תחילת הקלקלה גם ביום (טי"ז ז, ש"ד יג).</p> <p>שלא כמחמירים (א"י ושי"ד) - לאוסרה לבעלה ביום ובלילה.</p> <p>רואה בין השמשות ונמספקת אם מתחילה לראות ביום או בלילה: לשו"ע - אסורה רק בלילה [נשבו בדאי רואה דם, ש"ד יג]. אור-זרוע ושי"ד (ד) - אסורה ביום ובלילה.</p> <p>הגדרת יום ולילה לעניין וסתות (פתי"ש ז) יום - מהנץ החמה עד השקיעה. לילה - מהשקיעה עד הנץ החמה למחרת.</p>	<p>רואה בהנץ החמה [נמספקת אם מתחילה לראות קודם הנץ או אחר הנץ] - א"צ לפרוש אלא ביום.^א</p>

סעיף ה

אם רגילה לראות ראייה מקודם הנץ החמה עד אחר הנץ החמה - אסורה בלילה וביום כשיעור הנמשך בו.

נושא הסעיף: רגילה לראות מקודם הנץ עד אחר הנץ.

הרחבה לסעיף	עיקר הסעיף
<p>נדה סג"ב - היתה למודה להיות רואה עם הנץ החמה (בסוף הלילה), אינה אסורה אלא עם הנץ החמה [דברי רבי יוסי]. רבי יהודה אומר כל היום שלה [כלומר בלילה אסורה וביום מותרת].</p>	
<p>מה דין מי שרגילה לראות זם מקודם הנץ - עד אחר הנץ החמה?</p> <p>יש מחמירים - שאסורה כל היום וכל הלילה.</p> <p>[מכיון שכל היום וכל הלילה הוא זמן עונתה, שצריך לפרוש ממנה].</p>	
<p>יש מקלים - דאסורה רק בלילה אך ביום מותרת.</p> <p>[מכיון שהולכים אחר תחילת הוסת].</p>	
<p>שו"ע כראב"ד - שאסורה כל הלילה, וביום כשיעור שנמשך הוסת.</p> <p>[מכיון שעיקר הוסת בלילה אלא שנמשך זמנו עוד במקצת היום, על כן אסורה גם באותו מקצת היום (ט"ז ח)].</p>	<p>אסורה כל הלילה, וביום כשיעור שנמשך הוסת (שו"ט).</p>
<p>ש"ך (ט) - אסורה כל הלילה, וכל היום שלפניו, וביום שאחריו כשיעור שנמשך הוסת.</p> <p>[הש"ך לשיטתו (בסי"ק ז) שפוסק כאור-זרוע שצריך לפרוש ממנה שתי עונות].</p>	
<p>מי שרגילה לראות מקודם הלילה עד אחר הלילה:</p> <p>שו"ע - אסורה כל היום ובלילה שאחריו כשיעור שנמשך הוסת.</p> <p>ש"ך (ט) - אסורה כל היום וכל הלילה שלפניו, ובלילה שאחריו כשיעור שנמשך הוסת.</p>	

סעיף ו

אם וסת נמשך ב' או ג' ימים, ששופעת או מזלפת - אינה צריכה לפרוש אלא עונה הראשונה של הוסת, וכיון שעברה עונה ולא ראתה, מותרת.

נושא הסעיף: וסת שנמשך מספר ימים.

הרחבה לסעיף	עיקר הסעיף
<p>שו"ע כרז"ה, רא"ש ורוה"פ - המקילים שתפרוש בעונה הראשונה בלבד, מכיון שכל הימים הם המשך של וסת אחת, וכיון שלא הופיע עיקר הוסת בעונה הראשונה, אין לחוש שתגיע תוספת הדמים בשאר הימים.</p> <p>שלא כרמב"ן - שהחמיר שתפרוש במשך כל ימי הוסת מכיון שכל יום ויום נחשב וסת בפני עצמו. (וכן פסק הראב"ד מטעם אחר).</p> <p>ב"י - הביא שתי ראיות לרז"ה, שא"צ לפרוש בשאר ימים, מנדה יא/א ודף סג"ב.</p>	<p>וסת שנמשך מספר ימים - פורשת רק בעונה הראשונה, וכיון שעברה אותה עונה ולא ראתה דם, מותרת.^א</p>

סעיף ז

אם הגיע וסתה בימי עיבורה, משהוכר עוברת, או בימי מניקתה שהם עשרים וארבעה חודשים משנולד הולד, אפילו מת הולד – אין צריך לפרוש סמוך לוסתה ואפילו בתוך וסתה מותרת בלא בדיקה. (וע"כ סוף סימן קפ"ט).

נושא הסעיף: מעוברת ומניקה.

הרחבה לסעיף	עיקר הסעיף
<p>נדה ט/א - בעא מיניה ההוא סבא מרי' יוחנן: הגיע עת וסתה בימי עיבורה ולא בדיקה, מהו? [האם מותרת בלא בדיקה, ומסקנת הגמי' כשם שנחבאת (מחמת פחד) מסולקת דמים ומותרת בלא בדיקה] הכא נמי [מעוברת] - דמיה מסולקין, ולא בעיא בדיקה.</p> <p>^א מכיון שמעוברת מסולקת דמים (רא"ש, שו"ע ושי"ך כ).</p> <p>וברשב"א - דין מניקה = דין מעוברת, שא"צ לפרוש ממנה אפילו בשעת וסתה. [וכן כתבו רבינו ירוחם והטור].</p>	<p>מעוברת ומניקה – אין צריך לפרוש סמוך לוסתה, ואפילו בתוך וסתה מותרת בלא בדיקה.^א</p>
<p>נדה ח/ב - וכמה הכרת העובר... [משמעבר] שלשה חודשים [שלמים]. [וכן פסקו הרמב"ם והרשב"א, כסתם משנה, שלא כד"ה שפסק רבי יוסי].</p>	<p>ונידונת כמעוברת - משיעברו 3 חדשים^ב לתחילת עיבורה, א"צ לפרוש (סי' קפט סעי' לג).</p>
<p>מניקה - עד מתי נחשבת למסולקת דמים מחמת לידה? (נדה ט/א)</p> <p>רבי מאיר - דווקא כשמניקה בפועל היא מסולקת דמים. [מכיון שבזמן שהיא מניקה, הדם נעבר ונהפך לחלב, ומשהפסיקה להניק - חוזר הדם].</p>	<p>ונידונת כמניקה - מהלידה ועד 24 חודש^ב [ואף כשלא מניקה בפועל] א"צ לפרוש.</p>
<p>שו"ע כרבנן - מניקה מסולקת דמים עד 24 חודש מהלידה. [מכיון שבלידה איבריה מתפרקים ודמה מסתלק עד 24 חודש. וכן פסקו הרמב"ם והרשב"א].</p>	<p>אולם בזמננו - מניקה שפסקה מלהניק חוששת לוסתה. [מכיון שבזמננו נשתנו הטבעים (טה"ב סי' ב סעי' ח)].</p>

סעיף ח

היתה נחבית במחבא מפני פחד והגיע שעת וסתה - אינה חוששת לו. הגה: ויש אומרים דוקא אם עבר הוסת ולא נדקה ולא הרגישה, טעורה בלא בדיקה. אבל לכתחלה לריכה בדיקה.

נושא הסעיף: הנחבאת במחבא.

הרחבה לסעיף	עיקר הסעיף				
<p>נדה לט/א - ר"מ אומר אם היתה במחבא (פרשי"י מפני ליסטים או מצור) והגיע שעת וסתה ולא בדיקה הרי זו טהורה מפני שחרדה מסלקת את הדמים... [ומגמ' זו למדו בדף ט"א, לדין מעוברת שא"צ בדיקה בשעת וסתה].</p>	<p>הנחבאת במחבא - האם היא צריכה לפרוש בשעת וסתה?</p>				
<p>מתי הנחבאת במחבא מותרת בלא בדיקה?</p> <p>^א שו"ע כרשב"א - אף בשעת וסתה [ואף לכתחילה] מותרת בלא בדיקה.</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>בשעת הוסת</th> <th>אחר הוסת</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>א"צ לפרוש ומותרת אף לכתחילה בלא בדיקה.^א</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	בשעת הוסת	אחר הוסת	א"צ לפרוש ומותרת אף לכתחילה בלא בדיקה. ^א	
בשעת הוסת	אחר הוסת				
א"צ לפרוש ומותרת אף לכתחילה בלא בדיקה. ^א					
<p>^ב רמ"א כסור - נחבאת דווקא אחר שעבר שעת וסתה [ולא בדיקה ולא הרגישה] מותרת בלא בדיקה [בדיעבד], אך לכתחילה חייבת בדיקה בסוף הוסת. [וכן משמע מהראב"ד].</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>מותרת:^ב לכתחילה - תבדוק בסוף הוסת ותשמע.</th> <th>צריכה לפרוש ואסורה אף שבדקת [פתי"ש טו].</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>בדיעבד - שלא בדיקה בסוף הוסת, מותרת אף בלא בדיקה.</td> <td>שמא בעת התשמיש יצא הפחד מלבה ותראה דם (ט"ז יא).</td> </tr> </tbody> </table>	מותרת: ^ב לכתחילה - תבדוק בסוף הוסת ותשמע.	צריכה לפרוש ואסורה אף שבדקת [פתי"ש טו].	בדיעבד - שלא בדיקה בסוף הוסת, מותרת אף בלא בדיקה.	שמא בעת התשמיש יצא הפחד מלבה ותראה דם (ט"ז יא).
מותרת: ^ב לכתחילה - תבדוק בסוף הוסת ותשמע.	צריכה לפרוש ואסורה אף שבדקת [פתי"ש טו].				
בדיעבד - שלא בדיקה בסוף הוסת, מותרת אף בלא בדיקה.	שמא בעת התשמיש יצא הפחד מלבה ותראה דם (ט"ז יא).				

סעיף ט

שאר נשים - צריכות בדיקה כשיגיע הוסת. עבר הוסת ולא בדקה ולא הרגישה - טהורה בלא בדיקה. וי"א שאסורה עד שתבדוק, אם יש לה וסת קבוע, או שהוא יום שלוש ימים אע"פ שאינו קבוע. (והכי נהוג וכן הוא לקמן סימן קפ"ט).

נושא הסעיף: אשה שעברה עונת וסתה ולא בדקה ולא הרגישה - האם מותרת לשימש בלא

בדיקה? (ומדובר באשה שצריכה לפרוש סמוך לוסתה ולא במסולקת דמים מחמת עיבור/הנקה/במחבא (ש"ך כב). וע"ע סי' קפט סעי' ד).

הרחבה לסעיף	עיקר הסעיף
<p><u>נדה ט"ז א</u> - אשה שיש לה וסת והגיע שעת וסתה ולא בדקה ולבסוף בדקה, אמר רב בדקה ומצאת טמאה טמאה, טהורה טהורה. ושמואל אמר אפילו בדקה ומצאת טהורה, נמי טמאה מפני שאורח בזמנו בא.</p> <p>והעולה מהגמ' - שיש מחלוקת מה דין אשה שהגיע שעת וסתה ולא בדקה עצמה, ורק אחר הוסת בדקה עצמה ולא ראתה דם:</p> <p>Ⓜ <u>רב כר' יהושע וחכמים - טהורה</u>. מכיון דוסתות דרבנן, וכן פסקו רוב הפוסקים.</p> <p>Ⓜ <u>שמואל כר' אליעזר ור' מאיר - טמאה נדה</u>. מכיון שחזקה שאורח בזמנו בא, דוסתות דאורייתא.</p> <p>^אואף לרב שהקל, מכל מקום <u>לכתחילה</u> צריך שתבדוק עצמה בשעת וסתה (וכן בסימן קפט סעיף ד), והמחלוקת בסעי' זה היא דווקא <u>בדיעבד</u> כשעבר הוסת ולא בדקה את עצמה, מה יהיה דינה.</p> <p>^ב<u>ובדין אשה שהרגישה</u> - ע"ע סי' קצ סעי' א ובסי' קפח סעי' א.</p> <p>^גמכיון שחיוב בדיקה הוא דווקא בשעת הוסת, אך אם עבר הוסת ולא בדקה ולא הרגישה, היא מותרת בלא בדיקה.</p> <p>^ד<u>אולם להט"ז (יג)</u> - אם זו אשה שאין לה וסת קבוע כלל, אסורה עד שתבדוק את עצמה.</p>	<p>1. <u>בעונת וסתה</u> - מוסכם <u>לכתחילה</u> צריכה בדיקה* על מנת שתהיה מותרת לאחר עונת וסתה. [ותבדוק בחורין ובסדקין (פתי"ש טו)].</p> <p>2. <u>עברה עונת וסתה ולא בדקה ולא הרגישה</u>^ב - האם מותרת בלא בדיקה? Ⓜ <u>שו"ע סתם</u> (רי"ף ורמב"ם) - מותרת בלא בדיקה.^ג</p> <p>Ⓜ <u>שו"ע י"א</u> (תוס' והרשב"א, וכן פסק השו"ע בסי' קפט סעי' ד): <u>כשהגיע יום וסתה הקבוע</u> <u>או יום 30 כשאין לה וסת קבוע</u> - אסורה עד שתבדוק. <u>וכשאין לה וסת קבוע ועבר יום החודש או ההפלה</u> - מותרת בלא בדיקה.</p>

סעיף י

הרוצה לצאת לדרך - צריך לפקוד אשתו אפילו סמוך לוסתה. הגה: ואפילו בתשמיש קרי (טור בשם יש אומרים ובי"ש בשם רש"י וראב"ד ורשב"א ורבינו ירוחם). ומכל מקום המחמיר שלא לפקדה רק בדברי ר' לוי, תבוא עליו ברכה (בי"ש בשם סמ"א). וכבר נתבאר דכל מיני קורבה ואהבה קרי, מלבד תשמיש. ואם הולך לדבר מטה – אין צריך לפקוד אשתו (המגיד משנה הל' איסוי"ב פ"ד ובהנחה שערי דורא). ויש אומרים אם אדם רוצה לילך לדרך, ואשתו נדה ותטבול תוך עונה אחת – צריך להמתין (נימוקי יוסף פרק הבא על יבמות).

נושא הסעיף: היוצא לדרך – חייב לפקוד את אשתו אף סמוך לוסתה.

הרחבה לסעיף	עיקר הסעיף
<p>א <u>יבמות סב/ב</u> - [העולה מהגמ' שמהפסוק] "ואל אישך תשוקתך" (בראשית ג/ט), למדים שהאשה משתוקקת על בעלה בשעה שהוא יוצא לדרך, לכן חייב לפקדה. [ומהפסוק] "ויזדעת כי שלום אהלך ופקדת נְוֹךְ ולא תחטא" (איוב ה/כד), למדים שחייב לפקוד את אשתו אף סמוך לוסתה, וכמה? אמר רבא עונה, והני מילי לדבר הרשות אבל לדבר מצוה מיטרידי (פרש"י עיין לקמ').</p>	<p>1. <u>במה חייב לפקוד את אשתו?</u> <u>שלא סמוך לוסתה</u> – מוסכם שחייב לפקדה בתשמיש.^א</p>
<p>ב <u>שו"ע כרש"י, רשב"א וראב"ד</u> – מותר אף בתשמיש, מכיון שוסתות דרבנן ובמקום מצווה לא גזרו (טי"ז ד). <u>שלא כר"ת</u> - שאסר בתשמיש מכיון דוסתות דאורייתא (ופקדה רק בדברי ריצוי (תוס' ביבמות סב/ב, ספר התרומה).</p>	<p><u>ש"ע (רש"י)</u> - אפילו בתשמיש מותר.^ב</p>
<p>ג <u>הרמ"א כסמ"ג</u> - אף שמעיקר הדין מותר ליוצא לדרך לפקוד את אשתו בתשמיש בסמוך לוסתה, המחמיר בכך תבוא עליו ברכה. ומכל מקום שאר מיני קורבה מותרים וכתב הש"ך (כז), שאף חיבוק ונישוק מותר (נע"ע ט"ז ג, טו).</p>	<p>ד <u>רמ"א (סמ"ג)</u> - המחמיר לפקדה רק בדברי ריצוי (חיבוק ונישוק, ש"ך כז), תבוא עליו ברכה.^ג</p>
<p>ד <u>בגמ' הנ"ל</u> - והני מילי לדבר הרשות [שצריך לפקדה] אבל לדבר מצוה מיטרידי. <u>פרש"י</u> - א"צ לפקדה משום דטרוד במצוה, אי נמי מיטריד בתשמיש ויבטל ממצוה.</p>	<p>2. <u>ההולך לדבר מצווה</u> - א"צ לפקוד את אשתו (רמ"א).^ד</p>
	<p>3. <u>בשרוצה לצאת לדרך ואשתו נדה</u> - צריך להמתין אם אשתו צריכה לטבול תוך עונה אחת (רמ"א ע"פ פירוש הנמוקי יוסף).</p>

סעיף יא

אשה שיש לה וסת לימים לבד והגיע שעת וסתה - אסור לבא עליה עד שישאלנה. ואם אין לה וסת - יום שלשים לראייתה היו כהגיע שעת וסתה. ואם שהתה אחר הוסת שיעור שתספור ותטבול - בא עליה ואין צריך לשאול.

נושא הסעיף: בוסת לימים - מתי צריך לשאול את אשתו אם מותרת לו?

הרחבה לסעיף	עיקר הסעיף
<p>^א כבס"י קפה סע"א וט"ז (טו) כאן.</p> <p>נדה ט"א משנה - כל הנשים בחזקת טהרה לבעליהן. הבאין מן הדרך נשיהן להן בחזקת טהרה. ובגמ' הובא ש"הבאין מן הדרך" קמ"ל דאף היכא דליתא במתא, רמיא אנפשה ובדקה. [כלומר אף כשהבעל לא היה בעיר, אשתו בודקת את עצמה אם היא טהורה]. ובגמ' יש מספר אוקמיתות מתי היא בחזקת טהרה, ע"ע ב"עיקרי השולחן". ולקמן סוכמו הדברים ע"פ הסבר הרשב"א (ולא עפ"י הרמב"ם).</p> <p>נדה י"ב א - חמרין ופועלין והבאין ... נשיהם להם בחזקת טהרה... בד"א שהניחן בחזקת טהרה אבל הניחן בחזקת טומאה לעולם היא טמאה עד שתאמר לו טהורה אני...</p> <p>^ב כן משמע מכל הדעות המובאות בגמ' (נדה ט"א).</p> <p>^ג אסורה לכ"ע [מדון פרישה סמוך לוסת שבסעי' ב, ומי שאין לה וסת - צריכה לפרוש גם ביום החדש, ובהפלתה האחרונה כבסימן קפט סעי' ב].</p> <p>^ד ש"ע כרבי יוחנן בדף ט"ב - דאשה שיש לה וסת בעלה מחשב ימי וסתה ובה עליה.</p> <p>וכל ששהה שיעור שתספור ותטבול - היא מותרת בלי שישאלנה כיון שוסתות דרבנן, [דאימור לא ראתה וא"ת ראתה אימור טבלה]. [ש"ע כרבה בר בר חנה, ולא כרב הונא. וזה עפ"י הסבר הרשב"א, שלא כרמב"ם - שהתיר אחר וסתה אף כשלא שהה שיעור שתספור ותטבול].</p>	<p>1. כשודאי ראתה דם - אסורה עד שישאלנה.^א</p> <p>2. כשספק אם ראתה דם - זה נושא הסעיף:</p> <p>א - קודם עונת וסתה או תוך 30 יום למי שאין וסת קבוע - מותרת וא"צ לשאול את אשתו.^ב</p> <p>ב - בזמן עונת וסתה [או ביום 30 למי שאין וסת קבוע] - אסורה.^ג</p> <p>ג - אחר עונת וסתה - אסורה עד שישאלנה. ואם שהה שיעור שתספור ותטבול - מותרת וא"צ לשאול.^ד</p>

סעיף יב

היה לה וסת לימים (טור בשם רשב"א) ולוסת מוסתות הגוף (ב"י בשם הגהות מימוניות פ"ד בשם רמב"ן), כגון קפיצה וכיוצא בה - כיון שהוסת תלוי במעשה, אימור "לא קפצה ולא ראתה", אבל חוששת לעונה בינונית שהיא שלושים יום (ב"י בשם רשב"א וטור לקמן ס"י קפ"ט).

נושא הסעיף: וסת לימים ולוסת מוסתות הגוף – מתי צריך לשאול את אשתו אם מותרת לו?

הרחבה לסעיף	עיקר הסעיף
<p>נדה ט"א - משנה: כל הנשים בחזקת טהרה לבעליהן... גמ'... לא שנו [אשאה בחזקת טהרה]... אלא יש לה וסת לימים ולקפיצות, כיון דבמעשה תליא מילתא, אימא לא קפיץ ולא חזאי... רשב"א - הגמ' היא אף לשיטת הי"א שוסתות דאורייתא שמוותרת לבעלה בלי שישאלנה [דאולי לא קפצה ולא ראתה דם], א"כ כל שכן לדין האומרים שוסתות דרבנן שמוותרת ביום וסתה [כל עוד לא קפצה] וא"צ לשואלה. אך ביום ה-30 צריכה לפרוש [מכיון שיש לחוש שתראה בעונה בינונית כמי שאין לה וסת קבוע]. י"ש מחלוקת בהסבר השו"ע – ראה בעיקרי השולחן.</p>	<p>הדין לקמן - הוא בימים שלפני ואחרי יום הוסת:</p> <p>1. בוסת לימים ולקפיצה (דינו כוסת שאינו קבוע), ולכן: תוך 30 יום - מותרת בלי שישאלנה [לכ"ע]. ביום ה-30 - אסורה [מדיון פרישה סמוך לוסת]. לאחר 30 יום - אסורה עד שישאלנה.</p> <p>2. בוסת לימים ושאר וסתות הגוף [כפיהוק ועיטוש] - דינו כוסת קבוע (כבסעי' י"א) ולכן:</p> <p>בעונת וסתה - אסורה [מדיון פרישה סמוך לוסת]. ולאחר וסתה - אסורה עד שישאלנה [או עד שישהה שיעור שתספור ותטבול. עפ"י תוה"ש (כד), סד"ט (טז) וכרתי ופלתי (יד)].</p>

סיכום המקרים שא"צ לפרוש בעונת וסתה:

מסולקת דמים, כגון: קטנה וזקנה, א"צ לפרוש סמוך לוסתה כל זמן שלא קבעתו בג"פ (סעי' ג).
מעוברת (משייכר עברה) **ומניקה** (כל 24 חודש) (סעי' ז). **[אולם בזמנו - מניקה שפסקה מלהניק חוששת לוסתה].**
הנחבאת במחבא מפני פחד: **לשו"ע** - מותרת אף לכתחילה בשעת וסתה (סעי' ח).
אך לרמ"א - מותרת דווקא אחר שעת וסתה, בלא בדיקה.
כשמשמשת בכדורים שדוחים את הוסת (טה"ב ושבת הלוי, הובאו בעיקרי השולחן בסעי' ח).

יציא לדרך: **לשו"ע** - פוקד את אשתו בעונת וסתה, אף בתשמיש.
ולרמ"א - המחמיר לפוקדה רק בדברי ריצי [חיבוק ונישוק], תבוא עליו ברכה (סעי' י).

בלה שליל חופתה חל בעונה הסמוכה לוסתה:

הנודע ביהודה - אסורה בתשמיש (פתי"ש כב).

טהרת הבית - מותרת בתשמיש [כדיון היוצא לדרך, טה"ב הקצר ס"ב סעי' כב, ועיי"ש].

אשה שקבעה וסת בליל טבילתה [דרכה לראות וסת בליל טבילתה] - **מותרת לבעלה**, [דכיון שוסתות דרבנן, לא החמירו עליה לאוסרה על בעלה לעולמים (פתי"ש ד)]

סימן קפה ובו ד' סעיפים
דין אשה שאמרה טמאה אני ואח"כ אמרה טהורה אני

סעיף א

האשה שהיא בחזקת טמאה - אסור לו לבה עליה עד שתאמר לו: "טבלתי". הגה: ומאחר שעברו ימים שאפשר לה למנות ולטבול (בי"י) – נאמנת. לפילו רואה בגדיה מלוכלכים בדם, נאמנת לומר, בשוק טבחים עברתי, או נתעסקתי בכפור וכדומה לזה. (בי"י בשם הרא"ש ורבינו ירוחם).

נושא הסעיף: מתי אשה יוצאת מחזקת טומאתה?

הרחבה לסעיף	עיקר הסעיף
<p>נדה יב/א - ...הניחן בחזקת טומאה, לעולם היא טמאה עד שתאמר לו טהורה אני.</p> <p>ומנין למדים שהאשה נאמנת?</p> <p>כתובות עב/א - ...אמר שמואל מנין לנדה שסופרת לעצמה שנאמר (ויקרא טו/כח) "וספרה לה שבעת ימים" לה לעצמה.</p> <p>^נהסעי' עוסק באשה שודאי נטמאת - ולכן דרושים ב' תנאים להתייר. אך כשיש ספק אם נטמאת - די בתנאי אחד להתייר או שתאמר טהורה אני או כשעברו מספר ימים שאפשר לה למנות ולטבול (כבסיי קפד סעי' יא).</p>	<p>1. האשה יוצאת מחזקת טומאתה - דווקא בקיום ב' תנאים:^נ</p> <p>א. כשעברו מספר ימים שאפשר לה למנות ולטבול (רמ"א, בי"י).</p> <p>ב. שתאמר "טבלתי" (שר"ע).</p> <p>2. אפילו כשהבעל רואה שבגדיה מלוכלכים בדם - נאמנת לומר בשוק טבחים עברתי או נתעסקתי בציפור וכדומה (רמ"א בשם הרא"ש).</p>

סעיף ב

ואם הוחזקה נדה בשכנותיה, שראוה לובשת בגדים המיוחדים לימי נדותה - חשובה כודאי טמאה.

נושא הסעיף: הוחזקה נדה בשכנותיה.

הרחבה לסעיף	עיקר הסעיף
<p>^נכתובות עב/א - אמר רב יהודה הוחזקה נדה בשכנותיה בעלה לוקה עליה משום נדה.</p> <p>פרש"י - שראוה לובשת בגדי נדות ולבעלה אמרה טהורה אני ושמשה.</p> <p>וביארנו הרשב"א והר"ן - כיון שבעלה לוקה עליה, אלמא כודאי נדה משוינן לה ואף אמתלא לא מהני.</p>	<p>הוחזקה נדה בשכנותיה שראוה לובשת בגדים המיוחדים לנדותה - נחשבת כודאי טמאה ואסורה עד שתאמר לו טבלתי (בי"י).^נ</p>

סימן קצה ובו י"ז סעיפים
דברים האסורים בזמן נדוטה

סעיף א

חייב אדם לפרוש מאשתו בימי טומאתה עד שתספור ותטבול. (ואפילו שהתה זמן ארוך ולא טבלה, תמיד היא נכדתה עד שהטבול) (ב"י בשם הפוסקים). **ולא ישחוק ולא יקל ראש עמה** (אפילו כלכלים) (טור ובי"י בשם רשב"א מאבות דרבי נתן) **שמא ירגיל לעבירה; אבל מותר לו להתייחד עמה, דכיון שבא עליה פעם אחת תו לא תקיף יצריה** (לשון עצמו).

נושא הסעיף: פרישה - חיוב פרישה מאשתו הנדה (אף בדבר המרגיל לערוה).

הרחבה לסעיף	עיקר הסעיף
<p>א שבת סד/ב - מה ת"ל "והדוה בנדתה", בנדתה תהא עד שתבא במים.</p> <p>ובכל ההרחקות הנזכרות בסימן קצה - אין חילוק בין רואה דם ממש לרואה כתם ובין ימי נדוטה לימי ז' נקיים (כבסעי יד).</p> <p>ב רשב"א - איסור שחוק וקלות ראש נלמד מ: אבות דרבי נתן (פי"ב ה"א) - "ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב" (ויקרא יח"ט), יכול יחבקנה וינשקנה וידבר עמה דברים בטלים [כלומר דברי הרגל, ב"י], תלמוד לומר "לא תקרב". ולכן לא ידבר עמה דברים המרגילין לערוה (טור, ש"ך ב).</p> <p>ג מותרים ביחוד: תובות ד/א - מי שפירסה אשתו נדה, הוא ישן בין האנשים והיא ישנה בין הנשים... לא שנו [שאסורים ביחוד] אלא שלא בעל [דתקיף ליה יצריה, רש"י], אבל בעל אשתו ישנה עמו.</p> <p>ולכן כל שבא עליה פעם אחת, תו לא תקיף ליה יצריה ומותרים ביחוד אף שהיא נדה (ב"י).</p> <p>וכן בסנהדרין לזא - נדה שרי לייחודי בהדי גברא, אפשר אש בענורת ואינה מהבהבת!! אמר ליה התורה העידה עלינו סוגה בשושנים, שאפילו כסוגה בשושנים לא יפרצו בהן פרצות.</p> <p>פרש"י - סוגה בשושנים - גזורה בשושנים, כלומר באוהרה קלה ובהבדלה מועטת, הם נפרשין מן העבירה ואי"ג גדר אבנים להפסיקן...</p>	<p>1. חייב לפרוש מאשתו בימי טומאתה - עד שתספור ותטבול.^א</p> <p>2. ולא ישחוק ולא יקל ראש עמה [אפילו בדיבור] - שמא ירגיל לעברה,^ב (רמב"ם).</p> <p>3. אבל מותרים ביחוד - דכיון שבא עליה פעם אחת, אין יצרו תוקפו עוד.^ג</p>

סעיף ב

לא יגע בה אפילו באצבע קטנה, ולא יושיט מידו לידה שום דבר ולא יקבלנו מידה, שמא יגע בבשרה. (וכן על ידי זניקה מילו לידה או להיפך - אסור). (בנימין זאב סוף סימן קנ"ט והגהות שערי דורא בשם המהר"ם).

הקדמה - בדבר חומרת האיסור של נגיעה וקירבה בימי נדוטה:

שבת יג/א - תני דבי אליהו מעשה בתלמיד א' ששנה הרבה וקרא הרבה ושימש תלמידי חכמים הרבה ומת בחצי ימיו, והיתה אשתו נוטלת תפילין ומחורתם בבתי כנסיות ובתי מדרשות ואמרה להם כתיב בתורה "כי הוא חיך ואורך ימיו", בעלי ששנה הרבה וקרא הרבה ושימש תלמידי חכמים הרבה, מפני מה מת בחצי ימיו? ולא היה אדם מחזירה דבר, פעם אחת נתארחתי אצלה והיתה מסיחה כל אותו מאורע, ואמרת לה בתי בימי נדושתך מה הוא אצלך? אמרה לי חס ושלום **אפילו באצבע קטנה לא נגע בי**.

ב"י לבינון מהו אצלך? [נתנה האשה] אכל עמי ושתה עמי וישן עמי בקירוב בשר ולא עלתה דעתו על דבר אחר ואמרת לה: ברוך המקום שהרגו שלא נשא פנים לתורה שהרי אמרה תורה (ויקרא יא) "ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב"...

נושא הסעיף: איסור נגיעה והושתה [זוריקה] **מיד ליד.**

הרחבה לסעיף	עיקר הסעיף
<p>א ואיסור נגיעה - נלמד מהמעשה עם אותו תלמיד שקרא הרבה ושנה הרבה ומת בחצי ימיו, ואמר אליהו הנביא לאשת המת: "שמא הבאת לו את השמן... ונגע ביד באצבע קטנה". [זו גירסת התוספות (שבת יג,ב), ד"ה "בימי"י]].</p> <p>מהו להושיט מיד ליד כשאשתו נדה?</p> <p>ג שו"ע כרש"י, רא"ש ורשב"א - שאסור להושיט מיד ליד. [ורבינו ירוחם - החמיר אפילו בהושתת דבר ארוך, וכן בש"ך ג].</p> <p>שלא כרבינו שמעיה - שהתיר להושיט מיד ליד, למעט דבר שיש בו חיבה כגון מזיגת הכוס (כבסעי ה).</p> <p>ד בדין זניקה מיד ליד:</p> <p>ט טהרת הבית (סי' י"ב ע"ה) - מתיר, והמחמיר תע"ב.</p> <p>י בן איש חי ושבת הלוי (ת) - אסור כרמ"א (בא"ח שנה ב' פי צו, טע"כ).</p>	<p>1. לא יגע - באשתו הנדה, אפילו באצבע קטנה,^א (רמב"ם, רשב"א).</p> <p>2. לא יושיטו - מיד ליד שום דבר,^ב שמא יגע בבשרה.</p> <p>3. לא יזרקו - מידו לידה או להיפך,^ג (רמ"א בשם השערי דורא).</p>

סעיף ג

לא יאכל עמה על השלחן א"כ יש שום שינוי שיהיה שום דבר מפסיק בין קערה שלו לקערה שלה, לחם או נקנוק, או שיאכל כל אחד במפה שלו. הגה: ויש אומרים הא' לריכוז הפסק בין קערה שלו לקערה שלה – היינו דוקא כאשר אוכלין בקערה אחת כשהיא טהורה – אבל אם אוכלין בקערה אחת כשהיא טהורה – סגי אם אוכלת בקערה כפני עלמה, ואין לריכוז היכר אחר, (הנהגות אשירי בשם ר"י והנהגות אלפסי בשבת), וכן נוהגין. יש אומרים שאסור לו לאכול משזורי מאלל שלה, (מצא בקונטרס דהלכות נדה), כמו שאסור לשתות משזורי כוס שלה, וכמו שיתבאר.

נושא הסניף: אכילה - איסור אכילה ע"ג שולחן אחד (עם אשתו הנדה)

הרחבה לסעיף	עיקר הסעיף
<p>שבת יא/א - לא יאכל הזב עם [אשתו] הזבה מפני הרגל עבירה. [פרש"י - מפני שמתוך שמתחדין, יבא לבעול זבה שהיא בכרת].</p> <p>ש"ע כפוסקים רבים – שהחמירו [וכן פסקו: הראב"ד, הרמב"ן, הרשב"א, הר"ן, סמ"ג, וספר התרומה. כתב הב"י - והכי נהוג עלמא].</p> <p>שלא כרמב"ם [שנראה מדברי] – שמתיר לבעל לאכול עם אשתו הנדה על שולחן אחד מבי קערות נפרדות, והאיסור הוא רק בקערה אחת.</p> <p>ולאותם י"א - אם הבעל ואשתו רגילים בימי טהרתה לאכול בקערות נפרדות - אז בימי נדתה אסורים לאכול [בקערות נפרדות] ע"ג אותו שולחן, א"כ עשו היכר בניהם.</p>	<p>1. איסור אכילה ע"ג שולחן אחד:</p> <p>ש"ע - לא יאכל עם אשתו הנדה ע"ג שולחן אחד - א"כ עשו שינוי והיכר בניהם^א, כגון: שהניחו דבר המפסיק בין קערותו לקערותה, או שיאכל כל אחד במפה שלו.</p> <p>רמ"א י"א - שאם בימי טהרתה רגילים לאכול מקערה אחת, אזי בימי נדותה מותרים לאכול אף ע"ג אותו השולחן מקערות נפרדות וזה ההיכר, וא"צ היכר נוסף^ב (הנהגות אשירי בשם ר"י) וכן נוהגין.</p>
<p>יש מחלוקת האם אכילת שיירי אשתו – אסורה אף לפי הספרדים, ראה בעיקרי השולחן עמי 311 הערה 5.</p> <p>שתיית שיורי אשתו - אסורה בין לאשכנזים ולספרדים (סע ד).</p>	<p>2. וברמ"א: יש איסור לאכול משזורי אשתו^ג - כמו שאסור לשתות משזורי כוס שלה (בסע ז).</p>

סעיף ד

לא ישתה משזורי כוס ששתתה היא. הגה: אם לא שמפסיק אלס אחר ביניהם (טור בשם סמ"ק), או שהורק מטום זה אל כוס אחר אפילו הוחזר לכוס לאשון (הנהגות מיימוניות בשם רא"ם ורוקח סימן ש"ח ומרדכי ואגודה פרק קמא דשבת); ואם שתתה והוא אינו יודע ודולה לשתות מטום שלה – אינה לריכה להגיד לו שלא ישתה (שם); והיא מותרת לשתות מטום ששתתה הוא (גם זה שם). ואם שתתה מטום והלכה לה – יש אומרים שמתיר לו לשתות המותר, דלמחצה שכבר הלכה אין כלל חובה. (בקונטרס ה"ט).

נושא הסעיף: שתיה - האיסור לשתות משזורי אשתו.

הרחבה לסעיף	עיקר הסעיף
<p>האם אסור לבעל לשתות משזורי אשתו הנדה?</p> <p>ש"ע כיראים והמרדכי - לא ישתה משזורי אשתו הנדה.</p> <p>שלא כרמב"ם והרשב"א – שמשמע מדבריהם שמתיר לבעל לשתות משזורי אשתו הנדה.</p>	<p>ש"ע - לא ישתה משזורי כוס של אשתו.^א [הרמ"א בסוף סעי' ג' כתב, שאסור אף לצבול משזורי אשתו].</p> <p>רמ"א - אולם יש להקל לשתות שיירים באחד מהמקרים הבאים. וסימנך - "אדם ריק אינו יודע שאשתו הלכה":</p> <p>אדם - כשיש אדם אחר מפסיק ביניהם (סמ"ק).</p> <p>ריק - כשהורק לכוס אחר [ואפילו הוחזר לכלי ראשון, הנהגות מיימוניות].</p> <p>אינו יודע - כשהבעל אינו יודע שאשתו שתתה מטום זה, [אינה צריכה להגיד לו שלא ישתה, ומותר לבעל לשתות. הנהגות מיימוניות].</p> <p>שאשתו - אשתו מותרת לשתות משזורי [הנהגות מיימוניות]. [כיון שהיא לא מרגיאה ליה לעבירה (ט"ו ה)].</p> <p>הלכה - אם אשתו שתתה והלכה, מותר לו לשתות את השיירים^ב [נמאחר שכבר הלכה אין כאן חיבת] (מרדכי, ראב"יה).</p>
<p>ומותר לשתות את השיירים כשהיא הלכה - אף שהיא שבה באמצע, וכן אם פירסה נדה באמצע, מותר לו לגמור את השיירים (פתי ש"ז).</p>	

סעיף ה

לא ישב במטה המיוחדת לה, אפילו שלא בפניה. הגה: ואסור לישב על ספסל ארוך שמתנגדת לה וניהי מחוברת לכותל, כשאשתו נדה ויזכרת עליו, (מרדכי פרק קמא דשבת בשם צנפת פנח בשם רש"י). ויש מתירים כשאלם אחר מפסיק ויושב ביניהם (אגודה פרק התנוקות ותייה סימן רי"א). וכן לא ילך עם אשתו בעגלה אחת או בספינה אחת, אם הולך רק דרך טיול כגון לנגות ופרדסים וכיוצא בזה; אבל אם הולך מעיר לעיר לרכיבו - מותר לחך על פי שהולך ואשתו הם לבדו, ובלבד שישבו בדרך שלא יגעו זה בזה (כל זה בתרומת הדשן סימן רי"א).

נושא הסעיף: ישיבה - איסור ישיבה על מטה המיוחדת לאשתו [נדין ישיבה על ספסל ונשיעה יחדיו].

הרחבה לסעיף	עיקר הסעיף
<p>האם מותר לבעל - כשאשתו נדה, לשבת על מיטה המיוחדת לה, אף כשזה לא בפניה? [ברם לשיב על מיטתה המיוחדת מוסכם שאסור, רמ"א]</p> <p>א טור, שו"ע ו"ז (י) - אסור לבעל לשבת על מיטה המיוחדת לה, אפילו שלא בפניה.</p> <p>ב ב"ח וש"ך (י) - מותר לבעל לשבת על מיטה המיוחדת לה. [האיסור בראב"ד הוא "לא ישן", ולא אסרו את הישיבה].</p>	<p>1. אסור לבעל לשבת [או לשכב] - כשאשתו נדה על מיטה המיוחדת לה אפילו שלא בפניה, א [וכן על כרים המיוחדים לה אסור, פתי"ח]. [ואם האשה אינה בעיר כלל - מותר, פתי"ח ט].</p>
<p>ב אולם מהצנפת פנח בשם רש"י - משמע שאסור לשבת אף ע"ג ספסל מחובר בכותלי הבית.</p>	<p>רמ"א:</p> <p>2. ספסל מתנודד² - [שאינו מחובר בכותל אלא תלוש ומתנודד]. מהו לשבת עליו בזמן שאשתו הנדה יושבת שם? דעה א' [רמ"א סתם] - אסור [תרומת הדשן].</p> <p>דעה ב' [ברמ"א] - יש מתירים כשאלם אחר מפסיק ויושב ביניהם [ארחות חיים וספר האגודה]. [וכן פסק הרמ"א (טה"ב שבת הלוי)].</p>
<p>הדין של נשיעה בעגלה או בספינה - הובא בתרומת הדשן.</p> <p>ובספר האגודה - יכול האיש לישב עם אשתו בקרון או בספינה ואפילו זו ספינה קטנה המתנודדת או על גבי ספסל, רק שיפסיק שום אדם ביניהם, או תיבה או שום דבר אחר.</p> <p>בית יוסף - חומר זו דיישיבת ספסל שמעתי שנוהגים בה האשכנזים, אבל הספרדים לא נהגו בה [עכ"ל הב"ח].</p>	<p>3. נשיעה - מהו לנוסע עם אשתו נדה בעגלה או בספינה [בשהם יושבים בספסלים נפרדים, ואו בספסל שאינו מתנודד, והם לבדם]³.</p> <p>נשיעה לטיול [בנגות ופרדסים] - אסורה.</p> <p>נשיעה שהיא לצרכיו - מותרת, אע"פ שהוא ואשתו הם לבדם, ובלבד שבזמן ישיבתם לא יגעו זה בזה.</p>

סעיף ו

לא יישן עמה במטה, אפילו כל אחד בבגדו ואין נוגעין זה בזה. הגה: ואפילו יק כלל אחד מלע צפני עלמנו [ב"י דלא כרבינו ירוחם], ואפילו אם שוכנים בשתי מטות והגטות נוגעות זו בזו - אסור [מרדכי פרק קמא דשבת בשם רי"מ].

נושא הסעיף: שינה - איסור שינה במיטה אחת.

הרחבה לסעיף	עיקר הסעיף
<p>א שבת יג"א - איבעיא להו נדה מהו שתישן עם בעלה, היא בבגדה והוא בבגדו? ... ת"ש " ... ואת אשת רעהו לא טמא ואל אשה נדה לא יקרבו" [יחזקאל יח], מקיש אשה נדה לאשת רעהו, מה אשת רעהו הוא בבגדו והיא בבגדה אסור, אף אשתו הנדה, הוא בבגדו והיא בבגדה אסור ש"מ ...</p> <p>באיון מיטה אסור לישון עם אשתו הנדה?</p> <p>ב"י - אסור אפילו במיטה רחבה.</p> <p>שלא כרבינו ירוחם - שהתיר במיטה רחבה, ואינם מתקרבים זה לזה וכל אחד ישן במצע המיוחד לו.</p>	<p>1. לא יישן עמה במטה [אחת] - אפילו כל אחד בבגדו ואין נוגעין זה בזה. א [ואפילו יש לכל אחד מצע בפני עצמו, (ב"י רמ"א) שלא כרבינו ירוחם].</p>
<p>וכפיש הפרש כל שהוא בין המיטות: לפת"ש (יא) וטה"ב (י"ב סע כג) - מותרים לישון באותן מיטות [כפיש הרמ"א].</p> <p>ולבדי השולחו (ט) - ירחיקו את המיטות כדי הושתת יד, בכדי שלא יגעו אחד בשני בשעת השינה [וכן בשבת הלוי ובבבב טהרה פ"ה סע ז].</p>	<p>2. ואסורים לשכב אף בשתי מיטות שנוגעות זו בזו [רמ"א]² בשם המרדכי.</p>

סעיף ז

לא יסתכל אפילו בעקיבה, ולא במקומות המכוסים שבה, (אבל מותר להסתכל בה במקומות הגלויים אף על פי שנהגה בראייתה),
(כ"י בשם הרמב"ם).

נושא הסעיף: הסתכלות - איסור הסתכלות במקומות המכוסים שבה.

הרחבה לסעיף	עיקר הסעיף
<p>נדרים כ"א - כל המסתכל בעקבה של אשה הויין לו בנים שאינן מהוגנין, אמר רב יוסף ובאשתו נדה, אמר רבי שמעון בן לקיש עקבה דקתני במקום הטנופת שהוא מכון כנגד העקב.</p> <p>א"רשב"א וטור - למדו דכשם שאסור להסתכל בעקיבה, הוא הדין שאסור להסתכל בכל המקומות המכוסים שבה.</p> <p>ב"ר... הואיל והיא מותרת לו לאחר זמן, אינו בא בזה לדבר מכשול..." (רמב"ם הל' איסוי"ב פ"א הי"ד. וכן בשו"ע באגן העזר סי' כא סעי' ד).</p>	<p>אסור להסתכל במקומות המכוסים שבה - אפילו בעקיבה.^א (העונש על זה שיהיו לו בנים שאינם מהוגנים, ט"ז ז' עפ"י הגמ').</p> <p>אבל מותר להסתכל במקומות הגלויים בה - אע"פ שנהנה בראייתה^ב (רמ"א, בשם הרמב"ם).</p>

סעיף ח

ראוי לה שתייחד לה בגדים לימי נדותה, כדי שיהיו שניהם זוכרים תמיד שהיא נדה.

נושא הסעיף: בגדים מיוחדים לימי נדותה.

הרחבה לסעיף	עיקר הסעיף
<p>כתובות ע"א - אמר רב יהודה הוחזקה נדה בשכינותיה, בעלה לוקה עליה משום נדה (וכן בקידושין פ"א).</p> <p>פרש"י הוחזקה נדה בשכינותיה - שראוה לובשת בגדי נדות.</p> <p>א"כתב הב"י - שמוזה למדים שראוי שתייחד לה בגדים לימי נדותה. (ועי' בס"י קפה ט"ב).</p> <p>תורת השלמים (י) - אם יש לה בגדים מיוחדים לימי נדותה אפילו כשהם נאים ומקושטים, מותרת ללבושם. (שלא כרש"י ושערי דורא - שאסרו לאשה להתקשט).</p>	<p>ראוי שתייחד לה בגדים מיוחדים לימי נדותה - כדי שיהיו שניהם זוכרים תמיד שהיא נדה.^א</p>

סעיף ט

בקושי התיירו לה להתקשט בימי נדותה, אלא כדי שלא תתגנה על בעלה.

נושא הסעיף: מותרת להתקשט.

הרחבה לסעיף	עיקר הסעיף
<p>שבת סד"ב - "ויהדוה בנדתה" (ויקרא טו), זקנים הראשונים אמרו: שלא תכחול ולא תפקוס ולא תתקשט בבגדי צבעונין, עד שבא רבי עקיבא ולימד: אם כן אתה מגנה על בעלה, ונמצא בעלה מגרשה. אלא מה תלמוד לומר "ויהדוה בנדתה" - בנדתה תהא עד שתבא במים.</p> <p>וכן הובא ברי"ף (פ"ב דשבעות ה"א) וברמב"ם (הל' איסוי"ב פ"א הי"ט).</p> <p>והטעם שהתירו לה להתקשט - כדי שלא תתגנה על בעלה. דאם תתגנה עליו, יש חשש שמא ישים לה עלילות דברים ויגרשנה (תורת השלמים י"א).</p>	<p>בקושי התיירו לאשה להתקשט בימי נדותה - אלא כדי שלא תתגנה על בעלה.^א</p>

סעיף י

כל מלאכות שהאשה עושה לבעלה, נדה עושה לו, חוץ ממזיגת הכוס, שאסורה למזוג הכוס (כפניו), (ביי וכן משמע ממדרכי פרק קמא דשבועות וכן משמע מדברי הפוסקים), ולהניחו לפניו על השלחן אא"כ תעשה שום היכר, כגון שתניחו על השלחן ביד שמאל או תניחו על הכר או על הכסת, אפילו ביד ימינה.

נושא הסעיף: איסור מזיגת הכוס.

הרחבה לסעיף	עיקר הסעיף
<p>כתובות סא/א - ... אמר רב הונא: כל מלאכות שהאשה עושה לבעלה - נדה עושה לבעלה, חוץ ממזיגת הכוס והצעת המטה והרחצת פניו ידיו ורגליו...^א</p> <p>^ב [ומזיגת הכוס מותרת ע"י שינוי - ומספר דוגמאות לכך:] ומזיגת הכוס - שמואל, מחלפא ליה דביתוהו בידא דשמאלא. אביי, מנחא ליה אפומא דכובא [על פי הכלל]. רבא, אבי סדיא [מראשותיו]. רב פפא, אשרשיפא [על ספסל]. [מירש הרא"ש - מזיגת הכוס אסורה כיון שיש בכך חיבה, אולם כשיש שינוי זה מותר].</p> <p>סיכום המקרים שהקלו במזיגת הכוס [שהובאו בב"י], וסימנך: "שינוי מזיגה או הושתה מהכלי, משקין שלא בפניו":</p> <p>שינוי - ע"י שינוי (כבגמ').</p> <p>מזיגה או הושתה - כל שעושה מזיגה בלא הושתה או הושתה בלא מזיגה, מותר אפילו בלא שינוי (היראים).</p> <p>מהכלי - מזיגת יין מהכלי לכוס מותרת, ואין נראה בזה קירוב דעת, מכיון שמזיגה האסורה, היא דווקא במזיגת מים ביין. [ומכל מקום לא תמוג מהכלי לכוס שעל השולחן אלא בשינוי, הגהות מיימניות].</p> <p>משקין - מזיגת שאר משקין מותרת - כי רק מזיגת היין אסורה. [וכתב הבי"י שכן נראה מהרשב"א. (אולם הבי"ח החמיר גם במזיגת שאר משקים (סוף ש"ך יג)].</p> <p>שלא בפניו - מזיגה שלא בפני הבעל מותרת.</p>	<p>כל מלאכות שהאשה עושה לבעלה, נדה עושה לבעלה - חוץ ממזיגת הכוס שאסורה למזוג הכוס [בפניו, רמ"א] ולהניחו לפניו על השולחן" אא"כ תעשה שום היכר כגון:</p> <p>- שתניחו על השולחן ביד שמאל, - או שתניחו על הכר או על הכסת אפילו ביד ימינה.</p> <p>[ואף לבעל אסור למזוג כוס לאשתו הנדה, סעי' יג].</p>

סעיף יא

אסורה להציע מטתו בפניו; ודוקא פריסת סדינים והמכסה שהוא דרך חבה, אבל הצעת הכרים והכסתות שהוא טורח ואינה דרך חבה - שרי. ושלא בפניו, הכל מותר אפילו הוא יודע שהיא מצעת אותם.

נושא הסעיף: הצעת מיטה.

הרחבה לסעיף	עיקר הסעיף
<p>כתובות סא/א - ... אמר רב הונא: כל מלאכות שהאשה עושה לבעלה - נדה עושה לבעלה, חוץ ממזיגת הכוס והצעת המטה והרחצת פניו ידיו ורגליו...^א</p> <p>^א דין הצעת המיטה - הובא בתוס' (כתובות דב), רא"ש, מדרכי, רבינו ירוחם והגהות מיימניות בשם ר"ת ור"ש.</p> <p>ביאור המושגים - עיינו ב"עיקרי השולחן" עמ' 321.</p> <p>לבעל - גם אסור להציע בפני אשתו הנדה את מיטתה.</p> <p>סיכום המקרים שהקלו לנדה להציע את מיטת בעלה:</p> <p>- כל שמצעת שלא בפניו, ומותר אף סדינים שיש בהם חיבה (שרייט). - כל שמצעת כרים וכסתות שיש בהם טורח ומותר אפילו בפניו (שרייט). - לאחר השינה - מותרת לסדר את הסדינים והמכסה אף בפניו, מכיון שעושה זאת בכדי שיהיה הבית מסודר ולא בדרך חיבה (טה"ב סי' יב סעי' לו, שבט הלוי ס"ק ב).</p>	<p>הצעת המיטה אסורה - דווקא בקיום ב' תנאים והם:</p> <p>א. שמצעת בפניו. ב. + שמצעת דרך חיבה, ולכן:</p> <p>כשמצעת בפניו: את הסדינים והמכסה [שהו דרך חיבה] - זה אסור. [את הכרים והכסתות] שיש בהם טורח ולא חיבה] - זה מותר.</p> <p>אך שלא בפניו - כל הצעה מותרת (במ), אפילו כשהוא יודע שהיא מצעת אותם (רשב"א).</p>

סעיף יב

אסורה ליצוק לו מים לרחוץ פניו ורגליו, אפילו אינה נוגעת בו ואפילו הם מים צוננים.

נושא הסעיף: רחיצת פניו ורגליו.

הרחבה לסעיף	עיקר הסעיף
<p>כתובות ס"א/א - ... אמר רב הונא: כל מלאכות שהאשה עושה לבעלה - נדה עושה לבעלה, חוץ ממוניגת הכוס והזעת המטה והרחצת פניו ורגליו...</p> <p>ורחיצה שאסורה זה אפילו כשאינה נוגעת בו - וכן כתבו הסמ"ג, הסמ"ק, הגהות מיימוניות והרשב"א.</p> <p>מה היא ה"רחיצה" שאסורה לעשות לבעלה?</p> <p>- כשנוגעת בו תוך כדי רחיצה - פשוט שזה אסור (כבסעי' ב).</p> <p>- כשיוצקת עליו מים בכדי שירחץ - זה אסור (סעי' ג).</p> <p>- כשמכינה מים לרחיצת בעלה, ש"ל"א בפניו - זה מותר.</p> <p>- מהו להניח לפניו בעלה כלי של מים [בכדי שירחץ מהם]?</p> <p>ש"ד (טו) - אוסר. ט"ז (ח) - מתיר (וכן בט"ה"ב סי' יב סעי' לו).</p>	<p>אסור לנדה ליצוק מים על בעלה, לרחוץ פניו ורגליו - אפילו שאינה נוגעת בו, ואפילו שהמים צוננים (רשב"א).</p>

סעיף יג

כשם שאסורה למזוג לו כך הוא אסור למזוג לה; ולא עוד, אלא אפילו לשלוח לה כוס של יין אסור, לא שנא כוס של ברכה לא שנא כוס אחר, אם הוא מיוחד לה; אבל אם שותים הם מאותו הכוס ושתיה אינה אבתרייהו - לית לן בה.

נושא הסעיף: אסור לבעל למזוג/לשלוח כוס יין לאשתו הנדה.

הרחבה לסעיף	עיקר הסעיף
<p>מסכת כלה פ"א - המשגר כוס של ברכה לאשה שלא מדעת בעלה, חייב מיתה מפני... שיצר הרע רבה עליו (עליה"ו).</p> <p>והובא ברשב"א בשם הראב"ד - והוא הדין שאסור לבעל לשגר כוס לאשתו הנדה.</p> <p>כוס של קידוש - העולה מהנ"ל שאסור לשגר לאשתו הנדה כוס של קידוש, אולם ניתן להקל באחד מהמקרים הבאים:</p> <p>א. כאשר אחרים שותים בין הבעל לאשה (נפיי השי"ע).</p> <p>ב. כשאינו משגר לה את הכוס, אלא מניח את הכוס על השולחן והיא נוטלת משם (דרכי טהרה (פ"ה סעי' ט עמ' נג), שבט הלוי סק"ח).</p> <p>ג. ובטהרת הבית התיר בכוס של קידוש - אף שהאשה תשתה אחרי בעלה, ואחריהם כל בני הבית, דמשום חיבוב מצווה יש להקל בזה (טוה"ב ח"ב סי' יב סעי' לו).</p>	<p>1. מזיגת כוס - כשם שלאשה אסור למזוג כוס לבעלה (סעי' י).</p> <p>כך אסור לבעל למזוג כוס [יין] לאשתו הנדה, [מכיוון שיש לחוש להרגל דבר (שיתן דעתו עליה), ביי עפ"י הרשב"א].</p> <p>2. לשלוח כוס - ואף אסור לשלוח כוס של יין לאשתו הנדה, כל שמייחד לה את הכוס, [בין שזה כוס ברכה ובין שזה כוס אחרת].</p> <p>אולם אם שתו [אנשים נוספים], מאותה הכוס - מותר לאשה לשתות אחריהם. [ולפתיש (יד) - ראוי להחמיר].</p>

סעיף יד

כל אלו ההרחקות צריך להרחיק בין בימי נדוטה בין בימי ליבונה, שהם כל ימי ספירתה, ואין חילוק בכל אלו בין רואה ממש למוצאת כתם. הגה: ויש אומרים לאין להחמיר בימי ליבונה בענין חיכוך אכילה עמה בקערה (והה במדרכי בשם ראבי"ה), וכן נוהגין להקל בזה, ויש להחמיר.

נושא הסעיף: כל ההרחקות הם אף בימי ליבונה ואף כשמצאה בתה.

הרחבה לסעיף	עיקר הסעיף
<p>האם דין ימי ליבונה, קל יותר מימי נדוטה לענין ההרחקה מאשר נדה? (ובי עמ' קנב)</p> <p>ש"ע כרוב הפוסקים - אין חילוק בין ימי נדוטה לימי ליבונה, ולעולם היא בטומאתה לענין כל ההרחקות עד שתספור ותטבול.</p> <p>[וכן דעת כל הגאונים, הרשב"א, הראב"ד, הרמב"ם, הסמ"ג, התוס' והרא"ש, התרומה ושו"ך א.</p> <p>וכתב הב"י - שכן משמע מהגמ' (יחזויה בנדחה - בנדחה תהא עד שתבא במים" (שבת סד,ב), משמע שאין להקל בימי ליבון.]</p> <p>ש"ע שלא כרש"י ורבינו חננאל - דמשמע מדבריהם, שדין ימי ליבונה קל יותר מדין ימי נדוטה.</p>	<p>1. כל ההרחקות שבסימן זה, נאמרו בכל מקרה שהאשה טמאה^א.</p> <p>א. לרבות הימים - בין בימי נדוטה ובין בימי ליבונה שסופרת בהם ז' נקיים.</p> <p>ב. ולרבות הראיה - בין רואה דם ממש ובין מוצאת כתם.</p>
<p>כדי שתדע לטבול.</p> <p>יש להחמיר - כיון שראבי"ה יחיד הוא בדבר זה (דרכי משה ח). וכן אסרו: רש"ל, ב"ח (א), ש"ך (ז), ט"ז (ט) ותורת השלמים (נד).</p>	<p>2. האם בימי ליבונה יכול בעלה לאכול עמה בקערה [אחת] (רמ"א):</p> <p>יש שנוהגין - להקל לאכול עמה בקערה [אחת], (והראב"ה).</p> <p>רמ"א - יש להחמיר.^ב</p>

סעיף טו

אם הוא חולה ואין לו מי שישמשנו זולתה - מותרת לשמשו רק שתזהר ביותר שתוכל מהרחצת פניו ידיו ורגליו והצעת המטה בפניו.

נושא הסעיף: כשהבעל חולה - האם מותר לאשתו הנדה לשמשנו (ולטפל בה)?

הרחבה לסעיף	עיקר הסעיף
<p>סעיף זה נלמד משו"ת הרא"ש (ככל כט דף ט).</p> <p>והדברים שבהם מותרת לשמש את בעלה - ראה בעיקה"ש עמ' 325.</p> <p>וכשאי אפשר בענין אחר - אפשר שיש להתיר אף רחיצת פניו ידיו ורגליו והצעת המטה בפניו.</p>	<p>כאשר יש מי שישמש את בעלה [אפילו ע"י הדוקן] - אסור לה לשמשנו בהיותה נדה (בי"ט).</p> <p>וכשאין מי שישמש את בעלה זולתה - מותרת^א לשמש את בעלה, רק שתזהר ביותר שתוכל מרחיצת פניו ידיו ורגליו והצעת המטה בפניו.^ב</p>

סעיף טז

אשה חולה והיא נדה - אסור לבעלה ליגע בה כדי לשמשה, כגון להקימה ולהשכיבה ולסומכה. (וי"א דלס לון לה מי קישמנה, מותר בכל הגרות שערי דורא והגרות מדרכי פיק דשבת בשם הר"ם), וכן נוהגין אם לריכה הרבה לך.

נושא הסעיף: כשהנדה חולה - האם מותר לבעלה לשמשה (ולטפל בה)?

הרחבה לסעיף	עיקר הסעיף
<p>מכיון שהבעל בריא - יש לחוש שיצרו יתגבר עליו ומייסנה ויבוא לשמש עמה בחוליה. אבל כשהבעל חולה - תשש כוחו ואין לחוש שיצרו יתגבר עליו. ולכן מותר לאשתו הנדה לשמש אותו (בכסע טו).</p> <p>האם השו"ע אסר לבעל ליגע באשתו הנדה החולה אף בפקו"נ?</p> <p>הגר"א (ב) - השו"ע אסר נגייעה בנדה אפילו בפיקוח נפש כדי גילוי עריות (שבט הלוי א).</p> <p>ערוך השולחן (כז-כז) - השו"ע מתיר בפקו"נ (וכן בטו"ח"ב ע"מ רכז).</p> <p>הרדב"ז מתיר לטפל באשתו הנדה החולה, אפילו כשהיא חולה בחולי שאין בו סכנה, רק לא ירחץ פניה ידיה ורגליו.</p> <p>[אולם כשיש סכנה אם לא ירחצה - מותר לערוץ עליה מים. ואם היא חייבת רחיצה (בידו) ממש - זה מותר] (פתי"ש טו).</p>	<p>שו"ע (כתה"י) - אסור לבעל ליגע באשתו נדה כשהיא חולה כדי לשמשה, כגון להקימה, להשכיבה ולסומכה.^א</p> <p>י"א ברמ"א (שערי דורא) - כשאין לה מי שישמשה, בעלה מותר בכל.^ב</p> <p>וסיים הרמ"א - וכן נוהגין אם צריכה הרבה לך.</p>

סעיף יז

אם בעלה רופא - אסור לממש לה הדפק. ראה: ולפי מה שכתבתי לנהגין היתר אם לריכה אליו דמשמש לה - כל שכן דמותר למשק לה הדפק אם אין רופא אחר ולריכה אליו וגם סכנה בחליה, (כך דקדק הבי"י מלשון הרמב"ן סימן קכ"ז), ועיין בלורח חיים סימן פ"ח אם מותר לנדה ליננס לבית הכנסת ולהתפלל.

נושא הסעיף: למשש דופק - האם מותר לרופא לממש את הדופק של אשתו הנדה?

הרחבה לסעיף	עיקר הסעיף
<p>א ונראה מתה"ד - דאפילו כשאין רופא אחר זולתו, אסור (ואף הרמב"ן יאסור כשאין פקוי"ג, ב"י).</p> <p>ויש שהתירו לבעל לבדוק את הדופק של אשתו הנדה ע"י הפסק של בגד (פתי"ש יז בשם מקור חיים).</p> <p>ב לדעת ערוך השולחן (כו-כז) - המחלוקת בין השו"ע לרמ"א היא, האם מותר לבעל לגעת באשתו הנדה החולה בחולי שאין בו סכנה? שו"ע - אסור לגעת בה כשאין סכנה, אולם אם יש סכנה זה מותר. (אולם לפי הגר"א (ב) - השו"ע אוסר אף בפקוי"ג).</p> <p>ד רמ"א - כשאי אפשר בעניין אחר, אפשר שהרמ"א יתיר לגעת ולטפל בה אף כשאין סכנה. (אולם לשו"ד (סוף סק"ס), הרמ"א אוסר לבעל לממש את הדופק של אשתו הנדה, כשאין סכנה).</p>	<p>שו"ע - אסור לרופא לממש את הדופק של אשתו הנדה (תורות הדש"ן).</p> <p>רמ"א - מותר לממש את הדופק של אשתו הנדה, כשצריכה לכך ואין רופא אחר ויש סכנה בחליה (וזו שיטת הרמב"ן, עפ"י הסבר הבי"י).</p>

סיכום כללי לסימן קצה

ובו האיסורים שצריך להתרחק מאשתו הנדה - וסימנך "מה נזהר כשיש אשה":

מ	ה	נ	ז	ה	ר	כ	ש	י	ש	א	ש	ה
מזיגת הכוס	הצעת המיטה	נגיעה	זריקה מיד ליד	הושטה מיד ליד	רחיצת פניו ידיו ורגליו	כוס - לשלוח לה כוס	שחוק וקלות ראש	ישיבה על מיטתה המיוחדת	שיריף כוס שלה (וכן מאכלה לרמ"א סעי' ז)	אכילה עמה ע"ג אותו שולחן	שינה עימה במיטה	הסתכלות המכוסים שבה
(סעי' י, יג)	(סעי' יא)	(סעי' ב)	(רמ"א סעי' ב)	(סעי' ב)	(סעי' יב)	(סעי' יג)	(סעי' א)	(סעי' ה)	(סעי' ז)	(סעי' ג)	(סעי' ו)	(סעי' ז)

◀ הדברים שהתירו לאשה לעשות בימי נדתה, אולם אסורים לבעל - וסימנך "אישה בשרה":

- א** - אכילה משיריף בעלה מותרת (עפ"י הרמ"א בסעי' ג וסעי' ד).
- ב** - ישיבה על מיטה המיוחדת לבעלה, אפילו בפניו מותרת (ט"ז ו). (אולם לשו"ד - גם לבעל מותר לשבת על מיטה המיוחדת לאשתו).
- ג** - שתייה משיריף כוס של בעלה מותרת (רמ"א סעי' ד).
- ד** - הסתכלות במקומות המכוסים של בעלה מותרת (עפ"י סעי' ז).
- ה** - כוס - לשגר (לשלוח) כוס לבעלה זה מותר (סעי' י ו-ג, שזה מותר כל שאינה מוזגת בפניו ומניחה לפניו על השולחן).
- ו** - שמיעת קול זמר של בעלה מותרת (פתי"ש ז).
- ז** - רופאה מותרת לרפא את בעלה החולה. (וכן מותר לנדה לשמש את בעלה החולה, כשאין אחר שיסייע לו (סעי' טו).
- ח** - הרחת בשמים של בעלה מותרת (פתי"ש א).

¹ וסימן נוסף להרחקות הוא: "הזהר שהנשים כאש", (לרמזו שצריך להזהר מהנדה כמו מאש), שאלו אותם ותיות של "מה נזהר כשיש אשה". ומכל מקום אלו סימנים רק לדינים שהוזכרו בשו"ע וברמ"א בסימן קצה, וסיכום מפורט יותר ראה בטבלה שבשמי הבאים.

סיכום לאופני ההיתר שיש בהרחקות מאשתו הנדה [בסימן קצה]

[כל ההרחקות הם בין בימי נדוה ובין בימי ליבונה שסופרת ז"י,
ואין חילוק בין רואה דם למוצאת כתם, טע' זד].

ניתן לחלק את ההרחקות לה' נושאים מרכזיים:

- איסורים הקשורים בנגיעה.
- איסורים הקשורים באכילה.
- איסורים הקשורים לישיבה ושכיבה.
- איסורים נוספים משום חיבה.
- טיפול בחולה.

אופני ההיתר	האיסורים
	<u>א. איסורים הקשורים בנגיעה:</u>
<p>- כשהאשה צריכה לטבול ואי אפשר בעיניו אחר, מותר לבעלה להחזיק בה ולסייע לה להיכנס תחת המים (פתי"ש ב).</p> <p>- מותר לגעת באשתו שמתה בעודה נדה רח"ל (פתי"ש ב).</p> <p>- מותר לגעת בבגדיה כשאינם עליה (סוף פתי"ש ג).</p> <p>- מותר לגעת בסדין שלה [אניפי] שמלוכלך בדם (ט"ז ו).</p> <p>- ובדין נגיעה בחולה - עיין לקמן בטיפול בחולה.</p>	<p>1. נגיעה - אסור לגעת בה אפילו באצבע קטנה (סעי' ב). ואף לא בבגדים שעליה (פתי"ש ג).</p>
<p>מותר ליטול תינוק [שאינו חולה או כפרת] היוצא מחיק אמו ובה אל אביו (פתי"ש ג). [אולם לטהרת הבית (ח"יב ס"י יב סעי' ו) - המחמיר תע"ג].</p>	<p>2. הושטה - אסור להושיט מידו לידה או להיפך [שמאי יגע בבשרה, סעי' ב], ואסור אף בדבר ארוך [שי"ד ב].</p>
<p>יש להקל כשזרוק דבר כלפי מעלה [שלא לכיוון אשתו], והיא מושטת ידיה ומקבלתו [פתי"ש ד, אולם לסדרי טהרה (ד) אין להתייר והמחמיר תע"ג].</p> <p>ומשמע שמתר לזרוק דבר על בגדי אשתו [וכן מותר לנפוח נוצה או עפרורית מבגדיה ומכל מקום המחמיר תע"ב, תורת השלמים ב].</p>	<p>3. זריקה - אסור לזרוק מידו לידה או להיפך (רמ"א סעי' ב).</p>
<p>דוגמאות להיכר - ראה בעיקרי השולחן עמ' 330.</p>	<u>ב. איסורים הקשורים באכילה:</u>
<p>"א ברמ"א - אם בימי טהרתה רגילים לאכול מקערה אחת, אזי בימי נדוה מותרים לאכול אף ע"ג אותו השולחן מקערות נפרדות, וזה הייכר וא"ע הייכר נוסף, וכן נוהגין.</p>	<p>1. שולחן - אסור לאכול עם אשתו הנדה ע"ג אותו השולחן, אף שיש לכל אחד קערה נפרדת, [אא"כ יש שינוי והייכר, סעי' ג].</p>
<p>קערה מרכזית שאין אוכלים ממנה ישירות - מותרים לקחת מאותה קערה ולהניח לפניהם בצלחת (ט"ז ב).</p> <p>אולם קערה מרכזית שאוכלים ממנה ישירות - אסורים לאכול מאותה קערה.</p>	<p>ופשוט שאסורים לאכול יחד מאותה קערה (רמב"ם ונלע"ד דאף כששני שינוי והייכר זה אסור).</p>
<p>רמ"א - יש להקל בשתיית ואכילת שיירים, באחד מהמקרים הבאים, וסימנך - "אדם ריק אינו יודע שאשתו הלכה" (ראה לעיל סעי' ד)</p> <p>כיצד נהגו הספרדים בדין אכילת שיירי אשתו:</p> <p>טהרת הבית - מקל לספרדים (טה"יב ס"י יב סעי' וז).</p> <p>כן איש חי - אוסר. (בא"ח שנה ב' פרשת צו אות כב)</p> <p>אולם שתיית שיירי אשתו - אסורה לכו"ע (שו"ע סעי' ד).</p>	<p>2. שיורי אשתו: אסור לשותות משירי כוס של אשתו הנדה (שו"ע סעי' ד). וכתב הרמ"א (סעי' ג) שאסור אף לאכול שיורי אשתו. ובדין איסור מוגיה - עיין לקמן בחלק ד, בדברים האסורים משום חיבה.</p>
<p>מותר לבעל ולאשתו הנדה לישון בבי מיטות נפרדות (פתי"ש יא):</p> <p>- כשיש מרחק כל שהוא בין המיטות - מותרים לשכב בבי המיטות (ט"ו טה"יב ס"י יב סעי' כג, אולם ללביד השולחן (קט) - ירחיקו את המיטות כדי הושטת יד, ראה לעיל סעי' ו).</p> <p>- כשהמיטות מוקפות בנסרים ועשויות כמין תיבה - מותרים לישון באותם מיטות, אף שהמיטות נוגעות זו בזו.</p> <p>- מיטות נפרדות אף שהן מחוברות לכותל אחד - אפשר שמתרים לישון באותם מיטות.</p> <p>-מיטות שיש על גבן כילה - מהר"ם אלשקר, התייר לישון בבי מיטות נפרדות, אף שכילה פרוסה על גבם, כשלכל אחד יש כסת בבני עצמו.</p>	<u>ג. איסורים הקשורים בישיבה ושכיבה:</u>
	<p>1. אסור לבעל ולאשתו הנדה לישן [או לשכב] יחד במיטה אחת, [אפילו כשכל אחד בבגדו ואין נוגעים זה בזה, סעי' ו]. או בבי מיטות שנוגעות זו בזו (רמ"א).</p>

אופני ההיתר	האיסורים
<p>כשאשתו אינה בעיר - מותר לבעל לשכב/לשבת על מיטתה המיוחדת לה (פתי"ט).</p> <p>כלה - שהיא טמאה משום דם בתולין, מותר לבעלה לשכב במיטה המיוחדת לה כשאינה שוכבת בה (שו"ע סי' קצג).</p> <p>ישיבה - האם מותר לבעל לשבת על מיטה המיוחדת לאשתו? לשו"ע - אסור. לב"ח - מותר (ש"ך י, וטי"ז ו).</p> <p>לאשה נדה: מותר לשבת על מיטה המיוחדת לבעלה. אך האם מותרת לשכב על מיטה המיוחדת לבעלה? ט"ז (ו) - אסור (כשזה בפניו, פתי"ט ח). תו"ש (ו) - מותר.</p>	<p>2. כשאשתו נדה, אסור לבעל לשבת [או לשכב] על מיטה המיוחדת לה (סעי' ה). [הוא הדין שאסור על כרים המיוחדים לה, פתי"ט ח].</p>
<p>אף לרמ"א יש להתיר: ישיבה על ספסל אחד מתנדנד - כשאדם אחר מפסיק ויושב בניהם.</p> <p>כשאינו נוסע לטיול - אלא לסדר את צרכיו. ומותר אע"פ שהאיש ואשתו לבדם, ובלבד שישבו בדרך שלא יגעו זה בזה.</p> <p>בית יוסף - חומרא של ישיבת ספסל נהגו בה האשכנזים, אך הספרדים לא נהגו בה. [ולמ"ב ח"יב סי' יב סעי' כא] - המחמיר תע"ב. ובדרכי טהרה (פ"ה סעי' ו) - בימינו גם הספרדים נהגו בחומרא של ישיבה בספסל אחד (כרמ"א).</p>	<p>3. ולרמ"א (סעי' ה) אסור לבעל ולאשתו לשבת על ספסל אחד מתנדנד. וכן אסורים לנסוע יחד לטיול בעגלה או בספינה [אף שהם יושבים בני מושבים נפרדים].</p>
<p>כל מלאכות שהאשה עושה לבעלה, מותר לנדה לעשות לבעלה - חוץ ממזיגת הכוס, הצעת המיטה, והרחצת פניו ידיו ורגליו, [גיש בהם חיבה] (כתובות סא"א, וסעי' ט).</p> <p>המקרים שהקלו במזיגת הכוס (שהובאו ב"י) [סימנך: "שינוי מזיגה או הושטה מהכלי, משקנו שלא בפניו"] (ראה לעיל בהרחבה לסעי' י).</p>	<p>ד. איסורים נוספים משום חיבה:</p> <p>1. מזיגת הכוס - אסור לנדה למזוג כוס [יין], ולהניחו לפני בעלה על השולחן, אא"כ תעשה שום היכר (סעי' ט), וכן לבעל אסור למזוג כוס יין לאשתו הנדה וכו' (סעי' י).</p>
<p>מותר לאשתו הנדה לשתות מהיין באחד מהמקרים הבאים:</p> <p>א. כאשר אחרים שותים בין הבעל לאשה (שו"ע סעי' יג).</p> <p>ב. כשאינו משגר לה את הכוס, אלא מניח את הכוס על השולחן והיא נוטלת משם (דרכי טהרה (פ"ה סעי' טי עמי נג), שבט הלוי סעי' יג ס"ק ח).</p> <p>ג. ובטהרת הבית התיר בכוס של קידוש - אף שהאשה תשתה אחרי בעלה, דמשום חיבוב מצווה יש להקל בזה (טה"יב ח"יב סי' יב סעי' לו).</p>	<p>2. לשגר כוס - אסור לבעל לשגר לאשתו הנדה כוס של יין, אם הוא מיוחד לה (סעי' יג).</p>
<p>המקרים שניתן להקל לנדה להציע את מיטת בעלה:</p> <p>- כל שמצעת שלא בפניו, ומותר אף סדינים שיש בהם חיבה (שו"ע).</p> <p>- כל שמצעת כרים וכסתות שיש בהם טורח ומותר אפילו בפניו (שו"ע).</p> <p>- לאחר השינה - מותרת לסדר את הסדינים והמכסה אף בפניו, משום שעושה זאת כבדי שהבית יהיה מסודר, ולא משום חיבה (טהרת הבית סי' יב סעי' לו, שבט הלוי סעי' יא ס"ק ב).</p>	<p>3. הצעת המיטה - אסור לנדה להציע את מיטת בעלה בפניו, כשפורסת סדיניו או מכסה [=שמכה], שהוא דרך חיבה (סעי' יא). [וה"ה לבעל אסור להציע מיטתה בפניה, ערוך השולחן (יד)].</p>
<p>יש להקל בהכנת מים לרחיצה:</p> <p>- כשמכינה את המים שלא בפני בעלה (שבט הלוי סעי' יב סוף ס"ק א).</p> <p>- וכשמכינה את המים בפני בעלה: ט"ז (ט) - אסור. ט"ז (ח) - מתיר (וכן בטה"יב ח"יב סי' יב סעי' לט).</p>	<p>4. רחיצה - אסור לנדה ליצוק מים על בעלה לרחיצה פניו ידיו ורגליו אפילו כשאינה נוגעת בו, ואפילו כשהמים צוננים (סעי' יב).</p>
<p>מותרים ביחוד - דכיון שבא עליה פעם אחת, תו לא תקיף ליה יצריה (סעי' א).</p>	<p>5. קלות ראש - לא ישחוק ולא יקל ראש עמה [אפילו בדברים, רמ"א], שמא ירגיל לעבירה (סעי' א).</p>

אופני ההיתר	האיסורים
<p>היתרים לבעל: כשאי אפשר בעניין אחר - מותר לבעל לראות את המקומות המכוסים שבאשתו הנדה כשהיא טובלת, בכדי לוודא שתהא כולה תחת המים (פתי"ש ב). מותר להסתכל במקומות הגלויים של אשתו הנדה - אע"פ שנהנה בראייתה (רמ"א סעי' ז).</p> <p>לאשה - מותר להסתכל במקומות המכוסים של בעלה (עפ"י סעי' ז).</p>	<p>6. הסתכלות - לא יסתכל במקומות המכוסים שבאשתו הנדה (סעי' ז).</p>
<p>וכשהבעל חולה ואי אפשר בעניין אחר, אפשר שיש להתיר אף רחיצת פניו ידיו ורגליו והצעת המיטה [וכן דייק הבי"י מהרא"ש]. וע"ע בעיקרי השולחן בעמ' 325 בהרחבה לסעי' טו - בהיתרים נוספים בעניין].</p> <p>ואם יש סכנה - מותר אף לשו"ע לשמש את אשתו הנדה.</p> <p>[זה לפי הסבר ערוך השולחן (כ"ב ז) וטה"ב (סי' יב סעי' מו). אולם לפי הגר"א (כ) - השו"ע אוסר לשמש את אשתו הנדה אף במקום סכנה, משום שזה אבזורה דעריית].</p>	<p>ה. טיפול בחולה:</p> <p>כשיש אדם אחר שישמש את החולה - אסור לבעל ואשתו הנדה לשמש אחד את השני [בדברים האסורים בימי נדתה, כגון נגיעה ומזיגת הכוס וכדומה, כיון שזה יכול לעשות ע"י אדם אחר, עפ"י ב"י סעי' טו, ושו"ע סעי' טז].</p> <p>וכאשר אין אדם אחר שישמש את החולה - יש חילוק: כשהבעל חולה [ואין מי שישמשנו] - מותר לאשתו הנדה לשמשנו, רק שתזהר ביותר שתוכל מרחיצת פניו ידיו ורגליו והצעת המטה בפניו (סעי' טו).</p> <p>אולם כשהאשה חולה [ואין מי שישמנה] - יש מחלוקת (בסעי' טז) האם מותר לבעלה לשמש את אשתו הנדה: שו"ע - אוסר. רמ"א - מתיר.</p>

סימן ר' ובו סעיף אחד
אימתי תעשה ברכת הטבילה

סעיף א'

כשפושטת מלבושיה, כשעומדת בחלוקה - תברך: אשר קדשנו במצותיו וצונו על הטבילה, ותפשוט חלוקה ותטבול; ואם לא ברכה אז - תברך לאחר שתכנס עד צוארה במים; ואם הם צלולים, עוכרתן ברגליה ומברכת. הגה: ויש אומרים שלא תצדק עד אחר הטבילה (טור בשם בעל הלכות גדולות והוא בה"ג דף פ"ה ע"ב ורש"י וראב"ן סימן ס"ב ושערי דורא), וכן נוהגים שלאחר הטבילה, בעודה עומדת תוך המים, מכסית עלמה בצגדה או בחלוקה, ומברכת.

נושא הסעיף: ברכת הטבילה.

הרחבה לסעיף	עיקר הסעיף
<p>א' פסחים ז/ב - ... כל המצוות כולן מברך עליהן עובר לעשייתן... חוץ מן הטבילה... דאכתי גברא לא חזי... תניא נמי הכי טבל ועלה, בעלייתו אומר: ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו על הטבילה.</p> <p>מתי מברכת על טבילתה?</p> <p>ב' שו"ע כגאונים - וכן פסקו הר"י, הרמב"ם, הראב"ד, הרא"ש, הטור וטה"ב (ח"יב סי' טו סעי' א). [והטעם שמברכת לפני הטבילה, הוא כיון שכל המצוות מברך עליהם עובר לעשייתן, ורק גר שאינו יכול לברך "וצווננו" כל עוד לא טבל! מברך לאחר הטבילה. אולם אשה נדה יכולה לברך בעודה טמאה לפני טבילתה. ונוסח הברכה הוא - "על הטבילה" כברכת הגר, מכיון שהכמים לא רצו להתקין ב" מטבעות לשון (ר"ן)].</p> <p>ג' כדי לעשות הפסק בין לבה לערוותה, שלבה לא יראה את ערוותה. אולם לש"ד (א) וט"ז (ב) - מותר לנשים לברך על טבילתן כשהן עומדות ערומות בתוך מים צלולים בלא להתבסות ובלא להעיר את המים.</p> <p>ד' רמ"א כבה"ג - וכן הובא ברש"י, בראב"ן ובשערי דורא [והטעם לכך הוא, דכשם שבעל קרי וגר מברכים לאחר הטבילה, כך תיקנו בכלום לברך לאחר הטבילה, מכיון שלא רצו לחלק ביניהם. וכיון שהיא מברכת לאחר הטבילה, לכן מברכת בלשון "על הטבילה"].</p> <p>מנהג השל"ה - לאחר שתטבול פעם אחת תברך על הטבילה, ותחזור לטבול שנית כדי לצאת ידי חובת כל הפוסקים, (וכן בבאר היטב (א), בן איש חי (פי שמיני ה"ל יט), בדרכי טהרה (פרק יח), ובשבט הלוי (י)).</p>	<p>נוסח הברכה - "אשר קדשנו... על הטבילה".^א</p> <p>שו"ע - תברך לפני הטבילה בעודה לובשת את חלוקה.^ב</p> <p>ואם לא ברכה אז, תברך בכניסתה למים כשהיא מכוסה בהם עד צוארה (ברכות כ"ב).</p> <p>ואם המים צלולים, עוכרתן ברגליה ומברכת.^ג</p> <p>רמ"א - לא תברך עד אחר הטבילה.^ד וכן נוהגין שבעודה עומדת במים, מכסה את עצמה בבגדה או בחלוקה ומברכת.</p>

תם ונשלם

השבח לבורא עולם!

תלמודו בידו

ושנתם

הלכות נדה

ובו נושאי הסימנים
והנושאים העיקריים
והמשניים שבכל סעיף
ודינם,
לשינון וחזרה בעל פה,
שיהיו מחודדים בפין

תוכן מפורט ל"ושננתם"

ובו נושאי הסימנים והנושאים העיקריים והמשניים שבכל סעיף ודינם

- 165 מעלת החזרה על הנלמד באמצעות "ושננתם"
- 166 סימן קפג - אשה שרואה טיפת דם - צריכה לישוב ז' נקיים, ובו סעיף אחד
- 166 סימן קפד - שצריך לפרוש מהאשה עונה קודם לוסתה, ובו י"ב סעיפים
- 167 סימן קפה - דין אשה שאמרה טמאה אני ואח"כ אמרה טהורה אני, ובו ד' סעיפים
- 168 סימן קפו - דיני בדיקת אשה בין לפני תשמיש בין לאחר תשמיש, ובו ה' סעיפים
- 168 סימן קפז - דיני אשה הרואה דם מחמת תשמיש, ובו י"ד סעיפים
- 171 סימן קפח - דיני מראות הדם, ובו ו' סעיפים
- 172 סימן קפט - דיני אשה שיש לה וסת קבוע ושאין לה וסת קבוע, ובו ל"ד סעיפים
- 176 סימן קצ - דיני כתמים ובדיקת האשה, ובו נ"ד סעיפים
- 183 סימן קצא - דין אשה שמצאה דם בהשתנה, ובו סעיף אחד
- 184 סימן קצב - דיני כלה הנכנסת לחופה, ובו ה' סעיפים
- 185 סימן קצג - דין דם בתולים, ובו סעיף אחד
- 185 סימן קצד - דיני יולדת ומפלת, ובו י"ד סעיפים
- 187 סימן קצה - דברים האסורים בזמן נדותה, ובו י"ז סעיפים
- 189 סימן קצו - דיני לבישת הליבון ובדיקתה [הפסק טהרה וז' נקיים], ובו י"ג סעיפים
- 191 סימן קצז - שלא תטבול האשה ביום, ובו ה' סעיפים
- 192 סימן קצח - דיני טבילה וחציצתה, ובו מ"ח סעיפים
- 197 סימן קצט - שצריכה האשה לבדוק בית הסתרים ודיני חפיפה בשבת ובחול, ובו י"ג סעיפים
- 198 סימן ר - אימותי תעשה ברכת הטבילה, ובו סעיף אחד
- 199 נושאי הסעיפים בהל' נדה

מעלת החזרה על הנלמד באמצעות "ושנתם"

חז"ל למדונו שההצלחה בלימוד תלויה במספר גורמים, כפי שהובא בגמ' (תענית ח"א) "ריש לקיש אמר: אם ראית תלמיד שלמדו קשה עליו כבדול, בשביל משנתו שאינה סדורה עליו... מאי תקנתיה? ירבה בישיבה", ופירש רש"י "שקשה הוא לו מרוב קושיות, בשביל משנתו שאינה סדורה לו ואינו זוכר מה כתיב בה... [ותקנה לך היא] שישדירו בני הישיבה משנתם". ועוד בגמ' (קידושין ל"א) "ושנתם - שיהו דברי תורה מהודדים בכין, שאם ישאל לך אדם דבר, אל תגמגמו ותאמרו לו אלא אמור לו מיד". וחשיבות גדולה לחזרה על לימודו, שכן "לימוד ללא חזרה - כזריעה ללא קצירה" (סנהדרין צ"טא), "ואינו דומה שונה פרקו [החזור על לימודו] 100 פעמים לשונה פרקו 101 [פעמים]" (חגיגה ט"ז). וע"י כך יוכל לזכות ל"אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו" (בבא בתרא מ"ב ת"י"ש במהרש"א לגבי מעלת חתיבת הנלמד). ושמעתי שהגר"ע יוסף אמר: "כל מה שאני זוכר, זה בזכות מה שאני חוזר".

ברם לא מעט מהלומדים יש להם אכזבה הנובעת משכחת הלימוד וזאת בשל ריבוי הפרטים ו"תפסת מרובה - לא תפסת, תפסת מועט - תפסת" (יומא פ"א), ופעמים שהלומד אינו מוצא את ידיו ואת רגליו, ועל כן חשוב ובפרט בלימוד ההלכה (שיש בו ריבוי פרטים) להתמקד בעיקרי הדברים, כעין מה שאמרו חז"ל "לעולם ישנה אדם לתלמידו בדרך קצרה" (פסחים ג"א), וידועה המליצה על הפסוק "ויאמר [בועז] לקצרים ה' עמכם" (רות ב"ד), לאמור מי שידוע לקצר ולהתמקד בעיקר - ה' עמו.

בס"ד זכו ספרי "עיקרי השולחן" לעלות על שולחנם של מלכים "ומאן מלכי רבנן", וזכינו לשמוע מלומדים רבים בארץ ובעולם, על התועלת הגדולה שהייתה להם כשנעזרו בספרי "עיקרי השולחן", ועל הצלחתם לזכור סעיפים רבים וסוגיות סבוכות ולהיבחן על לימודם, מכיון שתלמודם היה בידם.

כמובן, אין הדבר מהווה תחליף ללימוד היסודי - מהמקורות בגמ', ראשונים, אחרונים, טור, ב"י, שו"ע וכו"כ [לפי ההדרכה המופיעה ב"עיקרי השולחן" בחלק "מבואות לטור ולב"י"]. רק לאחר הלימוד היסודי יש להיעזר ב"עיקרי השולחן" (שבו סוכם כל סעיף בצורה מסודרת ומפורטת), ואח"כ לחזור על לימודו בעזרת "ושנתם" - (ובו התמצית העיקרית של כל סעיף. ולהלן מספר עצות שיוכלו להועיל מאוד ללומדים ובפרט לאלו שרוצים להיבחן על לימודם).

הדרך

- א. תחילה חזרה על נושאי הסעיפים [המופיעים בסוף הספר], ואח"כ חזרה באמצעות "ושנתם" - ובו הנושאים העיקריים והמשניים ודינם, המהווים את התמצית העיקרית של כל סעיף.
- ב. על סיכום זה כדאי לחזור בעל פה, כל יום, לפחות בשבועיים הסמוכים ללמידה הראשונה. אין חזרה זו צריכה לעכב את ההתקדמות בלימוד, מכיוון שחזרה זו צריכה לקחת עד רבע שעה.
- ג. החזרות יעשו בקול (יעירובין נ"ג) ובחברותא ולסירוגין.²
- ד. רצוי שכל חברותא יקבעו לעצמם תוכנית לימוד ותוכנית לחזרות.³

הישגים

כאמור בס"ד זכינו לראות ברכה גדולה בעמלנו, ומכך שאבנו את הכוחות להשקיע אלפי שעות בהכנתם של ספרי "עיקרי השולחן". להלן מספר דוגמאות להישגים שזכינו להם:

- א. שינון בעל פה של נושאי הסעיף בהל' איסור והיתר [=הל' מליחה, ב"י, תערובות] - ב-10 דקות בלבד.
- ב. שינון בעל פה של הל' מליחה [במתכונת של "ושנתם" - הנושאים העיקריים והמשניים שבכל סעיף ודינם] - בשעה ורבע.
- ג. חזרה על הל' נדה [במתכונת המפורטת ב"עיקרי השולחן"] - ב-14 שעות - הכוונה לאחד הלומדים אשר הכין תוכנית חזרות על לימודו והגיע לרמה טובה שאפשרה לו לחזור על 30 עמ' תוך שעה, וכך שתוך 14 שעות הקיף 420 עמודים [מ"עיקרי שולחן" הל' נדה לרבות כל הסימנים קפ"ר] ובי"ה הצליח ונבחן על כל לימודו.
- ד. חזרה על הל' נדה [במתכונת של "ושנתם"] - ב-20 דקות בלבד.

נמצא שבדרך לימוד זו יוכלו הלומדים: לשון היטב, לזכור ולהיבחן על הנלמד, ובי"ה יקוימו בהם דברי חז"ל: "אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו" (בי"ב מ"ב).

¹ וראה ביאור נפלא לכך בספר כתר ראש לרבי חיים מוולוז'ין, סימן נו בהערות ס"ק לו (מודפס בסידור אשי ישראל).

² יש יתרון עצום לחזרות שנעשות בחברותא, מכיוון שכל אחד בודק את חברו. ולכן יקפידו לעשות את החזרה לסירוגין, פעם זה ופעם זה.

³ כלומר כמה זמן מוקדש להתקדמות וכמה זמן לחזרה על מה שנלמד לפני כחודש חודשיים וכן הלאה כמסופר על ר' חייה בר אבא שהיה חוזר על תלמודו כל 30 יום (ברכות לח"א). והשו"ע כתב בהקדמתו לאו"ח שמטרת חיבורו, כדי שיחזרו על השו"ע כל 30 יום.

סימן קפג - אשה שרואה טיפת דם צריכה לישוב ז' נקיים

סע' א - מתי האשה טמאה?

1. מהתורה - האשה טמאה - דווקא בקיום 6 תנאים שלקמן [וסימנך המחשי"ב].

הרגישה ביציאת הדם. ויש ג' סוגי הרגשות וסימנך נמ"ל = נודעו גופה, פקורה נפתח, זיבת דבר ז' (אולם לחתי"ס זה לא הרגשה (פתי"ש א)).

ברקור - דווקא דם מהמקור [חח].

המשה דמים - דווקא.

שלא תהיה חציצה - בין הדם לבשר בשעה שהדם יוצא מהמקור.

יצא לבית חיצון - אף שהדם לא יצא לחוץ, [ואף כשראתה רק טיפת דם כחדל].

במי נדה וזיבה, [ולא בדם טוהר ולא בדם קישוי].

- וטמאה בין שראתה באונס בין שראתה ברצון.

2. מדרבנן - אפילו כשראתה רק טיפת דם כחדל, יושבת ז' נקיים [כזבה גדולה]. ולהלן השתלשלות החומרות:

שלב א' - החמירו לטמא כל מראה אדום.

שלב ב' - החמירו שצריכה נקיים על כל דם: 6 נקיים - אם תראה יום או יומיים.

7 נקיים - אם תראה ג' ימים.

שלב ג' - החמירו שצריכה 7 נקיים - על כל טיפת דם.

רמ"א: אין חילוק בין פנויה לנשואה לעניין איסור נדה והבא על נדה חייב כרת (ריב"ש).

סימן קפד - שצריך לפרוש מהאשה עונה קודם לוסתה

סע' א - האם בודקת את עצמה סמוך לתשמיש - כשיש לה וסת קבוע?

שלא בשעת תשמיש - המרבה לבדוק, הרי זו משובחת. [וכן בס"י קצו סעי' ט].

אך סמוך לתשמיש: שו"ע - אי"צ לבדוק לפני תשמיש.

רמ"א - גם אין יכולה להחמיר לבדוק עצמה לא לפני ולא אחרי תשמיש,

שלא יהיה לבו נוקפו ופורש. [וכן סתם השו"ע בס"י קפו סעי' א].

סע' ב - חיוב פרישה בעונת וסתה.

1. כמה עונות צריך לפרוש? לשו"ע - פורש עונה אחת. [לש"ך - פורש 2 עונות, [עונה שצריכה לראות עונה קודם].

2. ממה צריך לפרוש? לשו"ע - פורש מתשמיש. [לטי"ז - פורש גם מחיבוק ונישוק.

3. רמ"א: כל דין פרישה הנ"ל מדובר בוסת לימים, אבל בוסת הגוף:

לפני הוסת - אי"צ לפרוש. בזמן הוסת - פורש. ואחרי הוסת - בודקת ומותרת. [ויעי' בס"י קפט סעי' כד-כה].

4. רמ"א: אשה שמשנית וסתה להקדים או לאחר ב' או ג' ימים - צריך לפרוש ממנה באותם ימים, [וראה ב"עיקרי השולחן' ד' פירושים לכך].

סע' ג - קטנה וזקנה - אינן צריכות לפרוש בסמוך לוסתן - כל זמן שלא קבעוהו בג' פעמים.

[אולם לטי"ז, ס"ד"ט וחוו"ד - אם ראתה ג' ראיות אף שאינן קבועות, צריך לפרוש ממנה סמוך לוסתה (פתי"ש ט)].

סע' ד - רואה בהנץ החמה [ומסופקת אם מתחילה לראות קודם הנץ או אחר הנץ] - אינה צריכה לפרוש אלא ביום.

סע' ה - רגילה לראות מקודם הנץ עד אחר הנץ - אסורה כל הלילה וביום כשיעור שנמשך הוסת.

סע' ו - וסת שנמשך מספר ימים - פורשת רק בעונה הראשונה, ואם לא ראתה דם מותרת.

סע' ז - מעוברת ומניקה - אי"צ לפרוש סמוך לוסתה, ואפילו בתוך וסתה מותרת בלא בדיקה,

[כלומר: מעוברת - משיעברו 3 חודשים מתחילת עיבורה. מניקה - מהלידה ועד 24 חודש. אולם בזמן הזה - נשתנו הטבעים ומניקה שפסקה מלהניק חוששת לוסתה (טה"י ב' סעי' ח ושבט הלוי ס"י קפד)].

סע' ח - הנחבאת במחבא - האם צריכה לפרוש בשעת וסתה?

שו"ע (רשב"א) - אי"צ לפרוש ומותרת אף לכתחילה בלא בדיקה.

[רמ"א (טור) - בשעת וסתה אסורה וצריכה לפרוש.

ורק אחרי הוסת מותרת [לכתחילה] - עיי' בדיקה. ובדיעבד - מותרת אף בלא בדיקה].

המשך סימן קפד

סע' ט - אשה שעברה עונת וסתה ולא בדקה ולא הרגישה - האם מותרת לשמש בלא בדיקה?
 (ומדובר באשה שאריכה לפרוש סמוך לוסתה ולא במסולקת דמים).

ש"ע סתם (רמ"ף ורמב"ם) - מותרת.

ש"ע י"א (תוס' ורשב"א וכן פסק השו"ע בס"י קפט סע' ד):

כשהגיע יום וסתה הקבוע או יום 30 כשאין לה וסת קבוע - אסורה עד שתבדוק. וכשאין לה וסת קבוע ועבר יום החודש או ההפלה - מותרת בלא בדיקה.

סע' י - יוצא לדרך - חייב לפקוד את אשתו אף סמוך לוסתה.

1. **במה חייב לפקוד אשתו?** ש"ע (רש"י) - אף בתשמיש. (אולם לתו"ש (יח) - השו"ע [כ"ר"ת שאוסר בתשמיש].

2. **ההולך לדבר מצווה - אי"צ לפקוד את אשתו (רמ"א).**

3. **כשרוצה לצאת לדרך ואשתו נדה - צריך להמתין, אם טבילתה תוך עונה אחת (רמ"א).**

סע' יא - בוסת לימים - מתי צריך לשאול את אשתו אם מותרת לו?

אם הגיע עונת וסתה [או יום 30 למי שאין לה וסת קבוע] - אסורה עד שישאלנה אם מותרת לו. ואם שהה שיעור שתספור ותטבול - מותרת בלי שישאלנה.

סע' יב - בוסת לימים המורכב עם וסת הגוף - מתי צריך לשאול את אשתו אם מותרת לו?

1. **בוסת לימים ולקפיצה [דינו בוסת שאינו קבוע] - ולכן משעבר יום ה-30, אסורה עד שישאלנה [או עד שיעבור זמן שתספור ותטבול].**

2. **בוסת לימים ושאר וסתות הגוף [כפיהוק ועיטוש, דינו בוסת קבוע] - ומשעברה עונת וסתה - אסורה עד שישאלנה [או עד שיעבור זמן שתספור ותטבול].**

סימן קפה - [נאמנות האשה] דין אשה שאמרה טמאה אני ואח"כ אמרה טהורה אני

סע' א - מתי אשה יוצאת מחזקת טומאתה?

1. **האשה יוצאת מחזקת טומאתה - דווקא בקיום ב' תנאים:**

- א. כשעברו מספר ימים שאפשר למנות ולטבול (רמ"א).
 ב. שתאמר "טבלתי" (שו"ע).

2. **אפילו רואה בגדיה מלוכלכים בדם - נאמנת לומר בשוק טבחים עברתי או נתעסקתי בציפור וכדומה (רמ"א).**

סע' ב - הוחזקה נדה בשכנותיה.

כשראוה לובשת בגדים המיוחדים לנדונה - נחשבת כודאי טמאה ואסורה עד שתאמר לו "טבלתי".

סע' ג - אמתלא - אמרה טמאה אני או שהוחזקה כנדה - האם נאמנת לתת אמתלא לדבריה?

1. **אמרה "טמאה אני" - אינה נאמנת לחזור בה ולומר "טהורה אני".**

2. **אך נאמנת לחזור בה ולומר "טהורה אני":**

א. תוך כדי דבור.

ב. או כשנותנת אמתלא טובה לדבריה [כלומר סיבה טובה מדוע אמרה תחילה שהיא טמאה, כגון **סימנ עק"ב**=עייפה, קטטה, בושח [ולרמ"א - מי שמחמיר על עצמו שלא להאמין לה זו מידת חסידות].

3. **הוחזקה נדה בשכנותיה - [כגון שראוה לובשת בגדים המיוחדים לימי נדותה], אינה נאמנת לתת אמתלא. [ש"ך (ה) - כשאי אפשר בעניין אחר, נאמנת לתת אמתלא].**

4. **אמרה פלוגי חכם טיהר לי את הכתם והחכם אומר שהיא משקרת - החכם נאמן והיא טמאה (רמ"א).**

סע' ד - אדם שאשתו נטמאת באמצע תשמיש:

1. **כיצד פורש - נועץ ציפורני רגליו בקרקע ושוהה בלא דישה עד שימות האיבר ופורש באיבר מת.**

2. **עבר ופירש באיבר חי:**

דין האיש: במזיד - חייב כרת. בשוגג - צם 40 יום, ואם אינו יכול יתן צדקה כפי יכולתו. באונס - אי"צ כפרה לא הבעל ולא אשתו. דין האשה - אינה צריכה כפרה, [אא"כ אמרה לו פרוש ממני או סייעה לו לפרוש (פת"ש יד)].

סימן קפ"ו - דיני בדיקת אשה בין לפני תשמיש בין לאחר תשמיש**סע' א - אשה שי"ש לה וסת קבוע - האם צריכה בדיקה לפני או אחרי תשמיש?**

1. **שלא בשעת תשמיש** - כל המרבה לבדוק ה"ז משובחת (סי' קפד סעי' א וסי' קצו סעי' ט).
2. **בשעת תשמיש**: **שו"ע סתם ורמ"א** (כרוה"פ) - **א"צ בדיקה** (לא לפני תשמיש ולא לאחר תשמיש, ואף אין לה לבדוק בפני בעלה, שלא יהיה לבו נוקפו ופורש. וכן ברמ"א בסי' קפד סעי' א) **רמב"ם** (דעה ב' בשו"ע): **לפני תשמיש** - הצנועות בודקות. **אחרי תשמיש** - הבעל ואשתו צריכים בדיקה כל אחד ב"עד" אחר.

סע' ב - אשה שי"אין לה וסת קבוע:

1. **האם האשה ובעלה צריכים בדיקה לפני או אחרי תשמיש?**
 - **שו"ע סתם - ג' פעמים ראשונות צריכים בדיקה**, (האשה - לפני התשמיש ולאחריו. והבעל - אחרי תשמיש).
 - **רמב"ם** (דעה ב' בשו"ע) - **צריכים בדיקה לעולם** (האשה - לפני התשמיש ולאחריו. והבעל - אחרי תשמיש).
 - **שו"ע** (א) **בשם רוב הפוסקים** - **א"צ בבדיקה כלל** ואף אין להחמיר ולבדוק. (והבדיקות שהזכיר הרמ"א - הם רק כשרדמ"ת וזה לענין כתובה).
2. **כשמשתמים כמה פעמים באותו לילה** - **א"צ לבדוק אחר כל תשמיש ותשמיש**, אלא די שמקנחים עצמם כל הלילה ב"עד" ולמחרת צריכים בדיקה (רמ"א). **ואם אבד ה"עד" - אסור לשמש עד שתבדוק את עצמה.**

סע' ג - וסת חצי קבוע:

אשה שיש מספר ימים (כגון תוך 14 יום מטבלתה) **שבדאי לא תראה בהם דם** ואחר י"ד יום אין לה קבע - **מותרת לשמש בתוך י"ד ימים אלו בלא בדיקה** (אף בני פעמים הראשונות, כדן אשה שיש לה וסת קבוע (תרומת הדשן)).

סע' ד - נאמנות האשה - נאמנת האשה לבדוק גם את העד של בעלה (רמב"ם).

סע' ה - רדמ"ת ג' פעמים רצופים - אסורה לשמש עם אותו בעל לעולם (כבסי' קפ"ו).

סימן קפ"ז - [הרדמ"ת] דיני אשה הרואה דם מחמת תשמיש**סע' א - דין הרדמ"ת (= הרואה דם מחמת תשמיש)**

1. **בְּתֵי מוּחֶזְקֵת לְרַדְמִית לְאוֹסֵרָה?**
 - לבעלה** - נאסרת אם שימשה ג"פ רצופים ורדמ"ת.
 - ולכל העולם** - נאסרת אם נשאת לגי בעלים ואצל כל אחד מהם רדמ"ת ג' פעמים רצופים, ואסורה עד שתבדוק את עצמה.
2. **זִמְן - תוך כמה זמן צריך שימצא הדם, בכדי שתחשב כרדמ"ת?**
 - כשהדם נמצא על "עד האיש"** (אף לאחר זמן מופלג מהתשמיש) - נחשבת לרדמ"ת (רמ"א).
 - כשהדם נמצא על "עד האשה":**
 - **שו"ע** (כרב חסדא) - **רק כשראתה כשיעור של כדי שתושיט ידה תחת הכר או תחת הכסת ותטול "עד" לבדוק בו ותקנח עצמה**, נחשבת לרדמ"ת (שהו תוך כ-¼ דקה (טה"י הקצר סי' ה סעי' א)).
 - **רמ"א** (כראב"ד) - **כל שראתה דם סמוך לתשמיש מקרי לדין שרדמ"ת.**
3. **אין חילוק בין אשה שרדמ"ת מיד שנישאה, לבין אשה שרק כעבור זמן נתקלקלה** (רמ"א).
4. **מתי אינה מוחזקת כרדמ"ת** (אינה נאסרת על בעלה)?
 - א. כשהדם נמצא על "עד האשה" **לאחר שעבר זמן מהתשמיש**, **שו"ע** (השו"ע), **רמ"א** (הרמ"א, כל אחד לשיטתו).
 - ב. או כשראתה דם אמילו ג"פ, אך אינם רצופים.

סע' ב - בדיקה - כיצד בודקת אם היא רדמ"ת?

1. **כיצד בודקת** - מכנסת שפופרת ובתוכה מכחול עם מוך בראשו, **עד מקום שהשמש דש** (עפ"י הרמב"ם).
2. **מתי נאסרת? אם נמצא דם בראש המוך - נאסרת** (מכיון שידוע שהדם מהמקור).
- ואם לא נמצא דם בראש המוך - היא מותרת** (אף לבעל ג', ש"ד יב).
3. **גם בזמן הזה** - אפשר לסמוך על בדיקת שפופרת (רמ"א כרא"י שרי"ף).

המשך סימן קפז

סע' ג - האם ע"י בדיקת שפופרת מותרת אף לבעלה הראשון [לאחר שהוחזקה אצלו ג"פ לרדמ"ת]?

ש"ע סתם והרמ"א (כרעביא ועד) - מותרת.

ש"ע י"א (חכמי הצרפתים, רש"י, רמב"ם) - אסורה לבעל ראשון מתשמיש ג' ואילך, אפילו ע"י בדיקת שפופרת. כשהרגישה צער וכאב בשעת תשמיש - לכו"ע סומכת על בדיקתה אף לבעל הראשון (רמ"א בשם ריב"א).

סע' ד - תולה בוסתה.

אם שמה סמוך לוסתה - תולים שהדם הוא מחמת וסתה ואינה מוחזקת לרדמ"ת (כרמב"ם).

סע' ה - תולה במכה.

1. מתי תולה במכה?

א. שלא בשעת וסתה:

אם המכה ודאי מוציאה דם - מוסכם שתולה במכה.

ואם יש ספק אם המכה מוציאה דם:

לשו"ע - תולה.

לרמ"א - כשיש לה וסת קבוע [ושלא בשעת וסתה] - תולה את הדם אף במכה שספק אם מוציאה דם.

וכשאין לה וסת קבוע - אין תולה במכה שספק אם מוציאה דם, ותולה רק כשיש ספק ספיקא (רמ"א) או במכה שודאי מוציאה דם (לרמ"א ושי"ד).

ט"ז (נ) - אף כשיש לה וסת קבוע, אין תולה במכה, אא"כ ודאי לה שמכתה מוציאה דם.

ב. בשעת וסתה [או ביום 30 למי שאין וסת קבוע] - אין תולה את הדם במכה (רמ"א), וצריכה ז"ל (שי"ד כה).

2. כשדם מכתה משונה מדם ראיתה - אין תולה את הדם במכתה (שו"ע).

3. ראתה בתם (רמ"א) - בכל עניין תולה במכה (ואינה צריכה לישב ז"ל). [ותולה אף במכה שספק אם מוציאה דם, שי"ד כז].

4. כשתולה במכה ואין מוחזקת לרדמ"ת - האם צריכה ז"ל?

ש"ד (ק) - טמאה וצריכה לשבת ז"ל [ואולם אם יודעת שמכתה מוציאה דם - היא טהורה וא"צ לשבת ז"ל (שי"ד כג, פתי"ש כז)].

ב"ח (ח) - מותרת וא"צ לשבת ז"ל.

סע' ו - נאמנת: ש"ע - נאמנת לומר מכה יש לי באותו מקום שהדם יוצא ממנה, וטהורה.

רמ"א - וכן נאמנת לומר ודאי לי שאין דם זה בא מהמקור, והיא טהורה.

סע' ז - כשאינה מוצאת כתם, כי אם במקום אחד בצדדים:

אם [כל זמן שבודקת בכל החורים והסדקים], אינה מוצאת כתם כי אם במקום אחד - צדדיים - תולה במכה.

וכל שכן כשמרגשת קצת כאב רק בצד ההוא - שתולה במכה.

סע' ח - רופא: האם יכולה לסמוך על רופא שאומר נתרפאת ולא תרדמ"ת [בכדי שתשמש עם בעלה]?

אם נתרפאה קודם שהוחזקה לרדמ"ת - מותרת לבעלה [כיון שלא הוחזקה לרדמ"ת (תרומה וסמי"ג)].

ואולם אחר שהוחזקה לרדמ"ת - יש מחלוקת האם יכולה לסמוך על רופא שאומר נתרפאת:

יש מסתפקים (תרומה וסמי"ג) - אם מותר לסמוך על הרופא ולשמש עם בעלה.

יש מתירים (ריב"א) - שעל רופא ישראל - סומכת ומשמשת.

אך על רופא גוי - אין סומכת, אא"כ פסק דם וסתה ע"י הרפואות וניכר שהועילו

רפואותיו. [ונראה שכן דעת השו"ע כריב"א (טה"ס ס"ה סע' יב)].

סע' ט - הפילה חררת דם - [מוחזקה לרדמ"ת] הפחידה והפילה חררת דם, האם נתרפאת ומותרת לבעלה? [נפק"מ ברושה]

1. מדינא דגמ' - נתרפאת ומותרת לבעלה. [אך אם חזרה ורדמ"ת אפילו פעם אחת, בידוע שלא נתרפאת ואסורה לבעלה (רמב"ן)].

2. ובזמן הזה: לכתחילה - אין לעשות רפואה זאת, [להפחידה שתראה חררת דם], בכדי להתירה לבעלה (שי"ד כט).

ומ"מ בדיעבד - אם הפחידה וראתה חררת דם:

נשואה - אין מוציאים אותה מבעלה אחר רפואה זו, אא"כ חזרה ורדמ"ת (ראב"ד).

גרושה - אין סומכת על רפואה זו, ואסורה להינשא (ט"ז וט, שי"ד כט).

המשך סימן קפוסעי' י - הרדמ"ת אחר טבילתה או אחר לידתה:

1. הרדמ"ת אחר טבילתה:

א. רדמ"ת בליל שני של טבילתה ואירע לה כן פעם או פעמיים - מותרת לשמש אחר ששתהר,

אך מורשת פעם אחת בליל שני של טבילתה (ש"ע בשם הגהות מיימוניות והמהר"ם מרוטנבורג).

ב. הרדמ"ת כל פעם בביאה הראשונה שלאחר טבילתה ואירע לה כן ג"פ - אסורה לבעלה כאילו ראתה ג"פ רצופים

(ב"י רמ"א בשם הרשב"א).

2. הרדמ"ת אחר לידתה (רמ"א עפ"י ש"ך (לא)):

א. כל שילדה ג"פ ולאחר כל לידה רדמ"ת ג"פ רצופים (ש"ך), אולם בשאר תשמישים שבין לידה ללידה

לא רדמ"ת - אינה מוחזקת לרדמ"ת, מכיון שאנו תולים את ראייתה בכך שנחלשה בלידתה, (והוכחו הצדדים מחמת

הלידה), (רמ"א בשם שערי זורא ותשובת רבי יוחנן שלא כמהרי"ל).

ב. יולדת שרדמ"ת ג"פ רצופים אחר לידתה - אסורה לשמש עד שתבדוק עצמה בשפופרת (שערי זורא).

3. כל מקום שצריכה לבדוק עצמה בשפופרת, אם עברה ושימש ולא רדמ"ת - אין לך בדיקה גדולה מזו, (מכיון שתשמיש

זה שלא ראתה בו, עדיף מבדיקת שפופרת), ומותרת לבעלה (דרכי משה ז).

4. דם טוהר - מי שרדמ"ת ג"פ רצופים ב"מי דם טוהר" (שם 33 יום לאחר לידת זכר, ו-66 יום לאחר לידת נקבה) - אין להחזיקה

לרדמ"ת, ולכן א"צ בדיקת שפופרת (ש"ך לב).

סעי' יא - רדמ"ת (ובינתיים לא רדמ"ת) ולאחר חצי שנה חזרה ורדמ"ת.

1. אם רדמ"ת ולאחר חצי שנה חזרה ורדמ"ת - אזי כעבור חצי שנה מראיית הדם האחרון, אסורה פעם אחת לעונה

אחת, ומכל מקום בתוך החצי שנה היא מותרת.

2. ואם קבעה וסת לרדמ"ת כל חצי שנה (מגן שרדמ"ת 4 פעמים וביניהן 3 הפגנות של חצי שנה) - פורשת כל חצי שנה באותה עונה,

עד שתקדנו בג"פ, ומכל מקום במשך החצי שנה, היא מותרת.

סעי' יב - הוחזקה לרדמ"ת - האם מותר לבעלה להשהות?

1. אסור להשהות - אף אם אינו רוצה לבוא עליה.

2. (ואם אינו רוצה לישא אשה אחרת, רשב"א), מותר להשהות את אשתו הרדמ"ת - ע"י שלישי, ולא ילך אצלה אלא בעדים.

(אולם אם רוצה לישא אשה אחרת - אסור להשהות את אשתו הרדמ"ת, בכדי שלא יאמרו זו אשתו וזו ונתנו (רשב"א)).

סעי' יג - בתוליים - עד מתי תולה שהדם מחמת בתולים ולא מחמת תשמיש?

1. תלייה בבתולים:

א. מתי תולה בבתוליה?

לשו"ע - תולה בבתוליה, עד שתשמש פעם אחת בלא ראיית דם.

רמ"א - החמיר דתולה בבתוליה רק בקיום ב' תנאים: א. כניל בשו"ע.

ב. שיש לה צער בכל פעם שמשמשת.

ב. מתי אין תולה בבתוליה?

כל שלא מתקיימים התנאים הנ"ל (כל אחד לשיטתו). ואם אח"כ רדמ"ת ג"פ, הוחזקה לרדמ"ת.

2. מי שידיצא ממנו דם דרך פי האמה ושימש - תולה שדם שראתה הוא ממנו (רשב"א).

סעי' יד - אשה שאינה יכולה לטבול מחמת מכות ופצעים - נתגרש מבעלה, כדי שלא יתבטל מפריה ורביה (תשב"ץ).

המשך סימן קצט

סע' ט - בית הסתרים - שלא עיינה בהם לפני טבילתה.

אם אחר הטבילה עיינה בהם ולא מצאה שום דבר - עלתה לה טבילה.

סע' י - חפפה ועיינה ואחר הטבילה נמצא עליה דבר הוציץ - האם עלתה לה הטבילה?

שו"ע [סתם כרשבי"ם]: **אם חפפה וטבלה באותה עונה - עלתה לה הטבילה.**

אך אם חפפה בעונה אחת וטבלה [אפילו בסמוך (רמ"א)] בעונה אחרת - צריכה לחפוף שנית, ו] לטבול שנית.

שו"ע [בשם הרמב"ם]: **בכל מקרה שנמצא עליה דבר חוצץ, היא צריכה לטבול שנית:**

אלא שהראשונה - א"צ לחפוף אלא לטבול.

והשניה - צריכה לחפוף ולטבול.

סע' יא - כשאחר טבילתה התעסקה בדבר חוצץ,

ונמצא עליה מהמין החוצץ שהתעסקה בו - האם עלתה לה הטבילה?

אם עיינה וחפפה לפני טבילתה - עלתה לה הטבילה [נ] [לשו"ע], מכיון שהיא תולה שהדבר החוצץ הוא ממה שנתעסקה בו אחר טבילתה.

[ולבי"ח והש"ך - דיוקא כשאומרת "ברי לי..."], עלתה לה הטבילה.

אך אם לא חפפה קודם טבילתה - לא עלתה לה הטבילה. [והסבר לחידוש שבדן זה - ראה ביעיקרי השולחן עמי 464].

סע' יב - כשלא עיינה [בדקה או לא חפפה] בבית הסתרים - ואחר הטבילה [גם לא עיינה] התעסקה בדבר הוציץ,

ונמצא [בבית הסתרים] דבר חוצץ מהמין שהתעסקה בו - האם עלתה לה הטבילה?

שו"ע כראב"ד - עלתה לה טבילה, [וכן בס"י קצח סע' כו].

ש"ך כרוקח - לא עלתה לה טבילה.

סע' יג - נתעסקה בדברים החוצצים בין החפיפה לטבילה [או שנתנה לבנה תבשיל הראוי להידבק בה וטבלה]:

1. האם עלתה לה טבילתה?

אם לא בדקה את עצמה לפני הטבילה - לא עלתה לה טבילתה. [אבל לרמ"א (לא) - עלתה לה הטבילה].

ואם בדקה לפני הטבילה וראתה שלא נדבק בה שום דבר - עלתה לה טבילתה [ב"י ורמ"א בשם הרשב"א].

2. לא תיקח תינוק אצלה [כשהיא ערומה] - לפני טבילתה (רמ"א).

3. מותרת ללבוש בגד - בין החפיפה לטבילה (רמ"א בשם הגהות שערי דורא).

סימן ק - אימתי תעשה ברכת הטבילה

סע' א - ברכת הטבילה.

1. נוסח הברכה - "אשר קדשנו... על הטבילה".

2. מתי מברכת? שו"ע - תברך לפני הטבילה בעודה לובשת את חלוקה.

ואם לא ברכה אז, תברך בכניסתה למים כשהיא מכוסה בהם עד צווארה (ברכות כב, ב).

ואם המים צלולים, עוכרתן ברגליה ומברכת.

רמ"א - לא תברך עד אחר הטבילה.

וכן נוהגין שבעודה עומדת במים, מכסה את עצמה בבגדה או בחלוקה ומברכת.

מנהג הש"ח - לאחר שתטבול פעם אחת תברך על הטבילה,

ותחזור לטבול שנית כדי לצאת ידי חובת כל הפוסקים (באר היטב א).

סימן קפג - אשה שרואה טיפת דם - צריכה לישב ז' נקיים

- 2 **סעי' א - מתי האשה טמאה? [מהתורה - דווקא בקיום 6 תנאים וסימנך המחשי"ב. מדבנ - אפילו כשראתה רק טיפת דם כחרדל, וישבת ז' נקיים].....**
(עיי' ס"י קצ סעי' א.)

סימן קפד - שצריך לפרוש מהאשה עונה קודם לוסתה

- 4 **סעי' א - האם בודקת עצמה סמוך לתשמיש [כשיש לה וסת קבוע]?**.....
- 5 **סעי' ב - חיוב פרישה בעונת וסתה.**.....
- 6 **סעי' ג - קטנה וזקנה.**.....
- 6 **סעי' ד - רואה בהנץ החמה.**.....
- 7 **סעי' ה - רגילה לראות מקודם הנץ עד אחר הנץ.**.....
- 7 **סעי' ו - וסת שנמשך מספר ימים.**.....
- 8 **סעי' ז - מעוברת ומניקה.**.....
- 8 **סעי' ח - הנחבאת במחבא.**.....
- 9 **סעי' ט - אשה שעברה עונת וסתה ולא בדקה ולא הרגישה - האם מותרת לשמש בלא בדיקה? (ועיי' ס"י קפט סעי' ד.)**.....
- 10 **סעי' י - יוצא לדרך - חייב לפקוד את אשתו אף סמוך לוסתה.**.....
- 11 **סעי' יא - בוסת לימים - מתי צריך לשאול את אשתו אם מותרת לו?**.....
- 12 **סעי' יב - בוסת לימים המורכב עם וסת הגוף - מתי צריך לשאול את אשתו אם מותרת לו?**.....

סימן קפה - דין אשה שאמרה טמאה אני ואח"כ אמרה טהורה אני

- 13 **סעי' א - מתי אשה יוצאת מחזקת טומאתה?**.....
- 13 **סעי' ב - הוחזקה נדה בשכנותיה.**.....
- 14 **סעי' ג - אמתלא - אמרה טמאה אני או שהוחזקה כנדה - האם נאמנת לתת אמתלא לדבריה?**.....
- 15 **סעי' ד - אדם שאשתו נטמאת באמצע תשמיש.**.....

סימן קפז - דיני בדיקת אשה בין לפני תשמיש בין לאחר תשמיש

- 16 **סעי' א - אשה שיש לה וסת קבוע - האם צריכה בדיקה לפני או אחרי תשמיש?**.....
- 17 **סעי' ב - אשה שאין לה וסת קבוע - האם צריכה בדיקה לפני או אחרי תשמיש?**.....
- 18 **סעי' ג - וסת חצי קבוע - אשה שיש מספר ימים שבדאי לא תראה בהם דם.**.....
- 18 **סעי' ד - נאמנות האשה.**.....
- 18 **סעי' ה - רדמ"ת ג' פעמים רצופים.**.....

סימן קפח - דיני אשה הרואה דם מחמת תשמיש

- 19 **סעי' א - דין הרדמ"ת (= הרואה דם מחמת תשמיש).**.....
- 20 **סעי' ב - בדיקה - כיצד בודקת אם היא רדמ"ת?**.....
- 21 **סעי' ג - האם עיי' בדיקת שפופרת מותרת אף לבעלה הראשון [לאחר שהוחזקה אצלו גיפ לרדמ"ת].**.....
- 21 **סעי' ד - תולה בוסתה.**.....
- 22 **סעי' ה - תולה במזכה.**.....
- 23 **סעי' ו - נאמנות - נאמנת אשה לומר מכה יש לי באותו מקום.**.....
- 23 **סעי' ז - כשאינה מוצאת תנח, כי אם במקום אחד בצדדים.**.....
- 24 **סעי' ח - רופא - האם יכולה לסמוך על רופא שאומר נתרפאת ולא תרדמ"ת [בכדי שתשמש עם בעלה]?**.....
- 24 **סעי' ט - הפילה חררת דם - [הוחזקה לרדמ"ת] הפחידה והפילה חררת דם, האם נתרפאת ומותרת לבעלה?**.....
- 25 **סעי' י - הרדמ"ת אחר טבילתה או אחר לידתה.**.....
- 26 **סעי' יא - רדמ"ת [בניתיים לא רדמ"ת] ולאחר חצי שנה חזרה ורדמ"ת.**.....
- 26 **סעי' יב - הוחזקה לרדמ"ת - האם מותר לבעלה להשהותה?**.....
- 27 **סעי' יג - בתוליים - עד מתי תולה שהדם מחמת בתולים ולא מחמת תשמיש?**.....
- 27 **סעי' יד - אשה שאינה יכולה לטבול מחמת מכות ופצעים.**.....

סימן קפ"ח - דיני מראות הדם

- סע' א - אילו מראות טמאים ואילו טהורים?
- סע' ב - נאמנות - מתי האשה נאמנת ומתי אין סומכים על דבריה (במראות)?
- סע' ג - שפופרת - הרואה דם בשפופרת או בחתיכה [קטנה]
- סע' ד - המפלת בריה [קטנה] [כמין קליפות/כמין שערות/כמין יבחושין]
- סע' ה - המפלת כמין קליפות וכי' שלא נימוחו
- סע' ו - המפלת חתיכת דם יבשה וקטנה.

סימן קפ"ט - דיני אשה שיש לה וסת קבוע ושאין לה וסת קבוע

- סע' א - מהו הזמן שחוששת לו אשה שאין/יש לה וסת קבוע? [דין פרישה סמוך לוסת, ועי' ס' קפד סע' ב]
- סע' ב - כיצד קובעת ועוקרת וסת, ולמה חוששת? [ועי' סע' ג]
- סע' ג - וסת לשעות - וסת שאינו ביום קבוע אך הוא בשעה קבועה.
- סע' ד - אשה שעברה עונת וסתה ולא בדקה ולא הרגישה - האם מותרת לשמש בלא בדיקה? [ועי' ס' קפד סע' ט]
- סע' ה - קביעת וסת לדילוג בהפלה.
- סע' ו - קביעת וסת לימי החודש וימי השבוע.
- סע' ז - כיצד קובעת וסת לדילוג בימי החודש?
- סע' ח - קביעת וסת לדילוג הלילה.
- סע' ט - קביעת וסת לדילוג שווה לר"ח [הכוונה לסירוג כבסע' יב].
- סע' י - כשלא דילגה בשווה - לא קבעה וסת לדילוג.
- סע' יא - אין חוששת לוסת הדילוג עד שתקבענו ג"פ.
- סע' יב - וסת הסירוג [הוא לסירוגין: חודש כן, חודש לא].
- סע' יג - קביעות וסת באותה עונה, והחשש לוסת שאינו קבוע.
- סע' יד - שינוי - למה היא חוששת, כששינתה את הפלגתה הקבועה?
- סע' טו - עקירת וסת להפלה - שינתה [לראיות שאינן שוות] או פסקה ג"פ מלראות דם [בהפלגתה הקבועה].
- סע' טז - עקירת וסת החודש - פסקה ג"פ מלראות דם בוסתה הקבוע בחודש [או שינתה לראיות שאינן שוות, ש"ך מו].
- סע' יז - 1. לקפיצה בלבד - אין קובעת וסת [אולם אחר גי'פ חוששת, רמ"א]. 2. לימים בלבד [בלא קפיצות] - קובעת וסת.
- סע' יח - וסת לימים ולקפיצות.
- סע' יט - וסת הגוף [סימן המבשר על בוא הוסת ולא "סיבה" לוסת כקפיצה].
- סע' כ - מתי קובעת וסת לפיהוק בלבד/לימים?
- סע' כא - פיהוק בר"ח וראתה.
- סע' כב - פיהוק בהפלה.
- סע' כג - 1. וסת הגוף נקבע - דווקא כשראתה אותו המקרה [פיהוק או עיטוש] ג"פ. 2. וסת לאכילת דברים חריפים.
- סע' כד - כמה זמן פורשת, בוסת הגוף שאינו ביום קבוע?
- סע' כה - וסת הגוף שנקבע ליום קבוע.
- סע' כו - ג' דימויים בין וסת הגוף לוסת הימים.
- סע' כז - דין תינוקת [=קטנה] שלא הגיע זמנה לראות.
- סע' כח - דין זקנה שעברו עליה ג' עונות.
- סע' כט - מי נקראת זקנה?
- סע' ל - זקנה [שפסקה מלראות 90 יום] שחזרה וראתה שלא בעונתה הקבועה.
- סע' לא - זקנה [שפסקה מלראות 90 יום] שחזרה וראתה בעונתה הקבועה.
- סע' לב - קביעת וסת בתוך וסת.
- סע' לג - מעוברת או מניקה - אינה קובעת וסת, אך חוששת לראייתה בימי העיבור וההנקה.
- סע' לד - מעוברת או מניקה - מתי חוזרת לחשוש לוסתה הראשון [שהיה לה לפני העיבור וההנקה]?

סימן ק"צ - דיני כתמים ובדיקת האשה

- 60 סעי' א - מתי האשה נטמאת מהתורה ומתי מדברנן? (ועי' סי' קפ).....
- 61 סעי' ב - תינוקת/קטנה - לא גזרו חכמים על כתמה.....
- 62 סעי' ג - קטנה ששופעת או מזלפת - ככמה ראיות זה נחשב לה? (לענין זה שלאחר 3 ראיות כתמה טמא).....
- 62 סעי' ד - תינוקת שראתה דם ג"פ, ואח"כ פסקה 90 יום מלאות.....
- 63 סעי' ה - גריס - לא גזרו על כתם בשיעור גריס או פחות מכך.....
- 63 סעי' ו - מה דינה כשנמצא כתם על בשרה?.....
- 64 סעי' ז - דין תלייה בפשפש (ששיעורו גדול מכגריס).....
- 64 סעי' ח - טיפין טיפין (פחות מגריס) - האם הם מצטרפים לשיעור כגריס ועוד לטמא את האשה?.....
- 65 סעי' ט - צורת הכתם.....
- סעי' י - לא גזרו על כתמים: 1. בכתם שנמצא על דבר שאינו מקבל טומאה.
- 65 2. או כשנמצא על בגד צבעוני.....
- 66 סעי' יא - כשהכתם נמצא על בשרה - היא טמאה, דווקא כשהכתם נמצא במקום שאפשר שיבוא לשם מהמקור.....
- 67 סעי' יב - מה דין אשה שמצאה כתם על חלוקה (בלבד)?.....
- 68 סעי' יג - כתם בשרוול.....
- 68 סעי' יד - חלוק שמתכסה בו בזמן השינה ונמצא עליו כתם.....
- 69 סעי' טו - שתי נשים שהתכסו בחלוק אחד (בזמן השינה).....
- 69 סעי' טז - נתכסתה בחלוק, תולה בכך גם להקל.....
- 69 סעי' יז - מה דין מי שמצאה (על חלוקה הבודק), כתם למעלה מהחגור וכתם למטה מהחגור? (או מתי תולים לומר, כשם שהכתם העליון בא מעלמא, כך הכתם התחתון בא מעלמא והיא טהורה!)
- 70 סעי' יח - כיון שכתמים רבנן - מקלים בהם ותולה בכל דבר שיכולה לתלות.....
- 71 סעי' יט - תלייה בבנה ובבעלה.....
- 71 סעי' כ - תלייה בדם היוצא מפי האמה.....
- 71 סעי' כא - כתם שנמצא בבגדה מצאחור - יכולה לתלותו אף במכה שיש לה מצדדימה.....
- 72 סעי' כב - כשיש ספק אם עברה בשוק של טבחים (וכדומה) - האם יכולה לתלות בכך את כתמיה?.....
- 72 סעי' כג - נתעסקה בדבר אדם ונמצא כתם שחור - האם יכולה לתלות במה שנתעסקה?.....
- 73 סעי' כד - נתעסקה בתרנגולת.....
- 73 סעי' כה - שתי נשים שהתעסקו בסלע דם ונמצאו שני סלעי דם.....
- 74 סעי' כו, כז - נתעסקה במעט ונמצא מרובה.....
- 75 סעי' כח - כתם של כשני גריסין - שמעוכה בו כינה.....
- 75 סעי' כט - תלייה בפשפש.....
- 76 סעי' ל - אינה צריכה לדמות את הכתם - לדבר שתולה בו.....
- 76 סעי' לא - בדיקת כתם ב-ז' סימנים המעבירים את הדם.....
- 77 סעי' לב - התעסקה במלאכה ומצאה שם דם.....
- 77 סעי' לג - בדקה ב"עד הבדוק" (והניחתו במקום המשתמר).....
- 78 סעי' לד - בדקה ב"עד הבדוק" והניחתו תחת הכר/כסת.....
- 79 סעי' לה - בדקה ב"עד הבדוק" וטחתו בירכה.....
- 79 סעי' לו - בדקה ב"עד שאינו בדוק" או ב"עד מלוכלך".....
- 80 סעי' לז - בדקה ב"עד שאינו בדוק" (מה ההבדל בין טחתו בירכה, להניחתו במקום שאין שכיח בו דם?).....
- 80 סעי' לח - הגדרת "עד הבדוק".....
- 81 סעי'לט - (כשמצאה כתם גדול מ"כגריס") מה ההבדל בין "חלוק הבדוק" ל"חלוק שאינו בדוק"?.....
- 81 סעי'מ - השאילה "חלוק הבדוק" לחברתה ונמצא עליו כתם, (הראשון - טהורה, ואילו השני - טמא).....
- 82 סעי'מא - השאילה חלוקה לנדה או לגויה - תולה בהן את כתמה.....
- 83 סעי'מב - תליית כתם: 1. בבתולה שנבעלה, 2. ביולדת היושבת על דם טהור, 3. בסופרת ז"נ.....

- 83 סע' מג - אינה תולה בבעלת כתם או באשה טהורה.
- 84 סע' מד - תליית כתם בכך שלבשה את החלוק בימי נדתה.
- 84 סע' מה - מסולקת דמים - תולה את הכתם [בכך שלבשה את החלוק] בימים שבהם הייתה ראויה לראות דם.
- 85 סע' מו - הלוק שצובס [ונמצא בו כתם] - האם יכולה לתלות שהכתם מימי נדתה?
- 86 סע' מז - חלוק המכובס שהשאלתו ונמצא בו כתם.
- 86 סע' מח - ארוכה וקצרה - שלבשו חלוק אחד ונמצא בו כתם.
- 87 סע' מט - 3 נשים שלבשו חלוק אחד [בדוק] או שישבו על ספסל אחד [בזו אחר זו] - ונמצא בו כתם.
- 88 סע' נ - 3 נשים [שזות] שישנו במיטה אחת [בדוקה] - ונמצא בה כתם.
- 89 סע' נא - אם אחת מ-3 הנשים [שבסעי ג, ב] בדה את עצמה - בדיקה זו מועלת לטהר [להציל] את עצמה או חברותיה.
- 90 סע' נב : חלק א' - [המשך סעי ג בד"ן 3 נשים ששכבו במיטה ונמצא בה כתם], דאם אחת מסולקת דמים או הייתה ערה, יתכן שנטהרה. חלק ב' - נשים שעשו מלאכה יחד, ונמצא כתם.
- 91 סע' נג - כשאחת מ-3 הנשים [שבסעי מט, ס, ז] התעסקה בכתמים.
- 91 סע' נד - האם יש בכתמים משום וסת?

סימן קצ"א - דין אשה שמצאה דם בהשתנה

- 93 סע' א - מה דין אשה שמצאה דם במי רגליה?

סימן קצ"ב - דיני כלה הנכנסת לחופה

- 94 סע' א - תבעוה להינשא ונתפייסה - צריכה לישב ז"י.
- 95 סע' ב - מי שתבעוה להינשא ונתפייסה - ממתה תתחיל למנות את הז"י?
- 95 סע' ג - אם דחו את הנישואין - צריכה למנות ז"י שנית.
- 96 סע' ד - איסור יחוד - מתי אסור להתייחד עם כלתו [לאחר הנישואין]?
- 96 סע' ה - מחזיר גרושתו - צריכה לישב ז' נקיים.

סימן קצ"ג - דין דם בתולים

- 97 סע' א - הבעול את הבתולה [דין בעלת מצווח].

סימן קצ"ד - דיני יולדת ומפלת

- 98 סע' א - טומאת וטהרת היולדת.
- 99 סע' ב - המפלת תוך 40 יום.
- 99 סע' ג - המפלת: כמין בע"ח/וכל צורת ולד/שפיר/שליא וכו'.
- 100 סע' ד - "ילדה או הפילה" ואח"כ הפילה שליא - האם היא טמאה כיוולדת נקבה, מחמת השליא?
- 101 סע' ה - כשיצאה השליא תחילה.
- 101 סע' ו - שליא שיצאה מקצתה ביום א' ומקצתה ביום ב'.
- 102 סע' ז - המפלת דמות בע"ח עם שליא.
- 102 סע' ח - היולדת טומטום או אנדרוגינוס.
- 102 סע' ט - כשלא ידוע מה הפילה.
- 103 סע' י - ממתה יש לה טומאת לידה [מהתורה]?
- 104 סע' יא - עובר שהוציא איבר אחד והחזירו.
- 104 סע' יב - עובר שהשיע קולו.
- 104 סע' יג - היולדת תאומים.
- 105 סע' יד - יוצא דופן [=ניתוח קסרי, בימינו].

סימן קצ"ה - דברים האסורים בזמן נדותה

- 106 סעי' א - פרישה - חיוב פרישה מאשתו הנדה.
- 106 סעי' ב - נגייעה - איסור נגייעה והושהה [ווריקה] מיד ליד.
- 107 סעי' ג - אכילה - איסור אכילה ע"ג שולחן אחד [עם אשתו הנדה].
- 107 סעי' ד - שתיה - האיסור לשתות משיורי אשתו.
- 108 סעי' ה - ישיבה - איסור ישיבה [או שכיבה] על מיטה המיוחדת לאשתו, [ודין ישיבה על ספסל ונסיעה יחדיו].
- 108 סעי' ו - שינה - איסור שינה במיטה אחת.
- 109 סעי' ז - הסתכלות - איסור הסתכלות במקומות המכוסים שבה.
- 109 סעי' ח - בגדים מיוחדים לימי נדותה.
- 109 סעי' ט - מותרת להתקשט.
- 110 סעי' י - איסור מזיגת הכוס. [ועי' סעי' יג].
- 110 סעי' יא - הצעת המיטה.
- 111 סעי' יב - רחיצת פניו ידיו ורגליו.
- 111 סעי' יג - אסור לבעל למזוג/לשלוח כוס [יין] לאשתו הנדה.
- 112 סעי' יד - כל ההרחקות הם אף בימי ליבונה ואף כשמצאה כתם.
- 112 סעי' טו - כשהבעל חולה - האם מותר לאשתו הנדה לשמשו [ולטפל בו]?
- 112 סעי' טז - כשהנדה חולה - האם מותר לבעלה לשמשה [ולטפל בה]?
- 113 סעי' יז - למשש דופק - האם מותר לרופא למשש דופק של אשתו הנדה?

סימן קצ"ו - דיני לבישת הליבון ובדיקתה

- 117 סעי' א - הפסק טהרה [כשראתה דם כמה ימים].
- 118 סעי' ב - הפסק טהרה כשראתה דם יום אחד.
- 118 סעי' ג - כיצד נוהגת לפני ואחרי הפסק טהרה?
- 119 סעי' ד - 1. כמה פעמים צריכה לבדוק במשך הז"נ? 2. באיזה אור בודקת את העד [רמ"א]?
- 119 סעי' ה - לעולם אינה מונה ז"נ, אא"כ הקדימה ופסקה בטהרה.
- 120 סעי' ו - בבדיקת הפסק טהרה ובז"נ: 1. מהו סוג העד וצבעו? 2. כיצד בודקת את עצמה?
- 121 סעי' ז - בדיקת הסומא - בודקת את עצמה ומראה לחברתה.
- 121 סעי' ח - בדיקת: ה'רשת, ה'שוטה ושנטרפה דעתה.
- 121 סעי' ט - המרבה לבדוק - ה"ז משובחת. [ועי' סי' קפד סעי' א וסי' קפו סעי' א].
- 122 סעי' י - 1. רצופים - צריך שהז"נ יהיו רצופים.
- 122 סעי' יא - 2. חומרת דין ג' ימים ראשונים של ז"נ לרמ"א.
- 123 סעי' יב - דין פולטת שכבת זרע.
- 124 סעי' יג - הקדימה את טבילתה [ושימשה] או שלא טבלה כראוי [ושימשה] - מתי היא חוזרת לטבול?
- 124 סעי' יד - קינוח או רחיצה - האם יכולה להפליט את הזרע ע"י קינוח או רחיצה, [לפסוק בטהרה מיד, במקום היום ה-4 לשי"ע, או ה-5 לרמ"א]?

סימן קצ"ז - שלא תטבול האשה ביום

- 125 סעי' א - אין האשה [נדה/בהיולדת] עולה מטמאתה עד שתטבול כראוי.
- 126 סעי' ב - המצווה לטבול בזמנה כשבעלה בעיר. [ובדין טבילה בליל שבת ובמוצ"ש].
- 127 סעי' ג - איסור טבילה ביום.
- 127 סעי' ד - כשיש אונס - מותרת לטבול ביום ח' [לז"נ] מבעוד יום.
- 128 סעי' ה - מה דין מי שעברה וטבלה ביום [כלומר מבעוד יום]?

סימון קיצח - דיני טבילה וחציצתה

- 129 סעי' א - שתטבול כל גופה בפעם אחת ובלא חציצה.
- 130 סעי' ב - אלו חוטים חוצצים ומתירי?
- 131 סעי' ג - חוטים [חלולים] עשויים מעשה רשת - אינם חוצצים.
- 131 סעי' ד - חוטים העשויים משער.
- 132 סעי' ה - מתי קשר בשער חוצץ?
- 132 סעי' ו - שער שגד בק [מחמת זיעה] - מתי הוא חוצץ?
- 133 סעי' ז - לפלוף [צואת העין] מתי חוצץ בטבילה?
- 133 סעי' ח - מתי כהול שבעין חוצץ?
- 134 סעי' ט - דם יבש וריר שבמכה - מתי חוצצים?
- 134 סעי' י - תחבושת (ועי' לקמן סעי' כג)
- 134 סעי' יא - חץ/קדץ התחוב בבשר - מתי הוא חוצץ?
- 135 סעי' יב - לכלוך מחמת זיעה.
- 135 סעי' יג - מרמולין שעל הבשר - חוצצין.
- 135 סעי' יד - טיט - מתי הוא חוצץ?
- 136 סעי' טו - דין הדיו, החלב, הדבש, הדם, ושרף העצים.
- 136 סעי' טז - דם שנסרך בבשר.
- 137 סעי' יז - צבע שעשוי לנוי או של אומן - אינו חוצץ.
- 137 סעי' יח - צואה או בצק הנמצאים תחת הציפורן - מתי הם חוצצים?
- 138 סעי' יט - נפירות על הציפורן.
- 138 סעי' כ - האם ציפורן נקיה חוצצת בטבילה?
- 138 סעי' כא - ציפורן המדולדלת - מתי היא חוצצת?
- 139 סעי' כב - איבר ובשר המדולדל, ודין יבלת/יתרת שבבשר.
- 139 סעי' כג - תכשיטים לנוי, ומיני חבישה שעל המכה (ועי' לעיל סעי' י).
- סעי' כד - 1. צריכה לחצוץ שיניה.
- 140 2. דברים שצריכה להיזהר מהם לפני הטבילה.
- 140 סעי' כה - כשלא הדיחה את בית הסתרים ובית הקמטים וטבלה.
- 141 סעי' כו - כשלא בדקה את בית הסתרים - ואחר הטבילה התעסקה בדבר חוצץ.
- 141 סעי' כז - נתנה שערה בפיה או שסגרה בחזקה את שפתותיה/ידה.
- 141 סעי' כח - בשעת הטבילה - לא תאחז בה חברתה, אא"כ הדיחה או הרפתה את ידיה.
- 142 סעי' כט - טבילה במקווה מצומצם.
- 142 סעי' ל - בשעת טבילתה - א"צ להגביה את רגליה מהרצפה.
- 143 סעי' לא - איסור טבילה בכלי ועל גביו.
- 143 סעי' לב - עמידה על סילון.
- 144 סעי' לג - מקום שיש בקרקעיתו טיט.
- 145 סעי' לד - לא תטבול כשיש חשש שיראוה [בני אדם].
- 145 סעי' לה - טובלת כדרך הילובה.

- 146 סע' לו - גובה המקווה.
- 146 סע' לז - כשמי המקווה נמוכים.
- 146 סע' לח - הַפָּה בשעת הטבילה.
- 147 סע' לט - עֵינֵיהָ בשעת הטבילה.
- 147 סע' מ - צריך השגחה שלא יצוף שיערה בזמן הטבילה.
- 148 סע' מא - המפשלת בנה לאחוריה [כשהיא ערומה] וטבלה.
- 148 סע' מב - סדקי רגליה.
- 149 סע' מג - 1. תחבושת על בית הסתרים. 2. להתפנות קודם הטבילה.
- 149 סע' מד - שערות שנדבקו.
- 150 סע' מה - אבק שעל רגליה.
- 150 סע' מו - טבלה בבגדיה.
- 151 סע' מז - כינים.
- 151 סע' מח - 1. כוונה בטבילה. 2. הצנעת ליל טבילתה.
- 151 3. בצאתה מהטבילה תזהר לפגוש את חברתה ולא דבר טמא.

סִימָן קֶצֶט - שְׁצָרִיכָה הָאִשָּׁה לְבַדּוֹק בֵּית הַסְּתָרִים וְדִינֵי חֲפִיפָה בַשַּׁבָּת וּבַחֹל

- 152 סע' א - הַהֲכָנָה לְטַבִּילָה (סימנך הסייע).
- 153 סע' ב - בְּמָה חוֹפֶפֶת אֶת שְׁעָרָה?
- 154 סע' ג - מֵתִי זָמַן הַחֲפִיפָה?
- 155 סע' ד - מֵתִי תַחֲפוֹף כִּשְׁטַבִּילָתָה חֵלָה בְּמוֹצָ"שׁ?
- 155 סע' ה - כִּשְׁטַבִּילָתָה חֵלָה בְּלַיְלַ שְׁבֵת - תַּחֲפוֹף בְּיוֹם.
- 156 סע' ו - מִקְרִים שֶׁהִתִּירוּ לְהַרְחִיק אֶת הַחֲפִיפָה מִטַּבִּילָתָה: כִּשְׁטַבִּילָתָה חֵלָה בְּלַיַל שַׁבָּת אוּ בְּלַיַל יוֹ"ט הַסְּמוּכִים זֶה לָזֶה.
- 157 סע' ז - אֵין לְהִתִּיר לְחוּף מֵעֵרֵב שַׁבָּת וּלְטַבֹּל בְּיוֹם שַׁבָּת.
- 157 סע' ח - כִּשְׁחִפְפָה וְעֵינָהּ שְׁלָא בַסְּמוּךְ לְטַבִּילָתָה, אוּ כִשְׁלָא חֲפִיפָה/לֹא עֵינָהּ לְפָנֵי טַבִּילָתָה.
- 158 סע' ט - בֵּית הַסְּתָרִים - שְׁלָא עֵינָהּ בָהֶם לְפָנֵי טַבִּילָתָה.
- 158 סע' י - חֲפִיפָה וְעֵינָהּ - וְאַחַר הַטַּבִּילָה נִמְצָא עֲלֶיהָ דְּבַר חוּצָץ - הָאִם עֲלָתָה לָהּ הַטַּבִּילָה?
- 159 סע' יא - כִּשְׁאַחַר טַבִּילָתָה הִתְעַסְקָה בְּדַבְרֵי חוּצָץ.
- 159 סע' יב - כִּשְׁלָא עֵינָהּ (=תקנה) בְּבֵית הַסְּתָרִים - וְאַחַר הַטַּבִּילָה הִתְעַסְקָה בְּדַבְרֵי חוּצָץ.
- 160 סע' יג - נִתְעַסְקָה בְּדַבְרֵים חוּצָצִים - בֵּין הַחֲפִיפָה לְטַבִּילָה.

סִימָן רַ - אֵימְתִי תַעֲשֶׂה בְּרַכַּת הַטַּבִּילָה

- 161 סע' א - בְּרַכַּת הַטַּבִּילָה.

רשימת ראשי תיבות וקיצורים

ר	נ	ו	א
<p>ראב"ד = רבי אברהם בן דוד</p> <p>ראבי"ה = רבי אליעזר בן יואל הלוי</p> <p>ראב"ע = רבי אלעזר בן עזריה</p> <p>רא"ה = רבי אהרן הלוי</p> <p>רא"ש = רבינו אשר</p> <p>רב"ז = רבי דוד בן זמרא</p> <p>רדמ"ת = רואה דם מחמת תשמיש</p> <p>רוה"פ = רוב הפוסקים</p> <p>רו"ה = רבי זרחיה הלוי</p> <p>רו"ח = ראש חודש, רבינו חננאל</p> <p>רח"ל = רחמנא ליצלן</p> <p>ריב"ש = רבי יצחק בר ששת</p> <p>ריטב"א = רבי יום טוב בן אברהם</p> <p>רי"ף = רבי יצחק אלפסי</p> <p>ריצב"א = רבי יצחק בר אברהם</p> <p>רמ"א = רבי משה איסרליש</p> <p>רמב"ם = רבי משה בן מיימון</p> <p>רמב"ן = רבי משה בן נחמן</p> <p>ר"ן = רבינו נסים</p> <p>ר"ע = רבי עקיבא</p> <p>רע"א = רבי עקיבא איגר</p> <p>רעק"א = רבי עקיבא איגר</p> <p>ר"ש = רבי שמעון</p> <p>ר"ש = רבינו שמשון [משאין]</p> <p>רשב"א = רבי שלמה בן אברהם [אבן אדרה]</p> <p>רשב"ג = רבי שמעון בן גמליאל</p> <p>רש"י = רבי שלמה יצחקי</p> <p>רש"ל = רבי שלמה לוריא</p> <p>ר"ת = רבינו תם</p>	<p>נוב"י = נודע ביהודה</p> <p>נו"כ = נושאי כלים</p> <p>נ"ל = נראה לי</p> <p>נלע"ד = נראה לעיני דעת</p> <p>נפק"מ = נפקא מינה</p> <p>נקה"כ = נקודות הכסף</p> <p>נקוה"כ = נקודות הכסף</p> <p>סד"ט = סדרי טהרה</p> <p>סה"כ = סך הכל</p> <p>סה"ת = ספר התרומה</p> <p>סי' = סימן/סימנים</p> <p>ס"ל = סבירא ליה/להו</p> <p>סמ"ג = ספק מצוות גדול</p> <p>סמ"ק = ספק מצוות קטן</p> <p>ס"ס = ספק ספיקא</p> <p>סע' = סעיף/סעיפים</p> <p>ס"ק = סע' קטן</p> <p>ע"ג = על גבי</p> <p>ע"ז = עבודה זרה, על זה</p> <p>עו"ב = עונה בינונית</p> <p>עט"ז = עטרת זהב</p> <p>ע"ז = על ידי זה</p> <p>ע"ש = עיין שם</p> <p>ע"כ = על כן</p> <p>עכ"ל = עד כאן לשונו</p> <p>ע"ע = עיין עוד</p> <p>ע"פ = על פי</p> <p>עפ"י = על פי</p> <p>עפ"ז = על פי זה</p> <p>ערוה"ש = ערוך השלחן</p> <p>ע"ש = עיין שם</p> <p>פ"א = פעם אחת</p> <p>פמ"ג = פרי מגדים</p> <p>פס' = פסוק</p> <p>פקו"נ = פקוח נפש</p> <p>פרש"י = פירש רש"י</p> <p>פש"ז = פולטת שכבת זרע</p> <p>פת"ש = פתחי תשובה</p> <p>פ"א = פני אברהם</p> <p>מ"ד = מאן דאמר</p> <p>מהר"י הורו"ב = מורנו רבי ישעיה הורו"ב [של"ה]</p> <p>מהדו"ק = מהדורא קמא</p> <p>מו"צ = מורה צדק</p> <p>מוצ"ש = מוצאי שבת</p> <p>מו"ק = מועד קטן</p> <p>מ"מ = מכל מקום, מילימטר</p> <p>מעל"ע = מעת לעת</p> <p>משא"כ = מה שאין כן</p> <p>מש"כ = מה שכתב</p> <p>צ"ח = ציון לנפש חיה</p> <p>צ"ע = צריך עיון</p> <p>ק"ל = קיימא לן</p> <p>קמ"ל = קא משמע לן</p>	<p>וא"א = ואי אפשר</p> <p>וה"ה = והוא הדין</p> <p>נה"ל = נהגה</p> <p>וכי"ב = וכיוצא בזה</p> <p>זנ"ל = זנראה לי</p> <p>וצ"ע = וצריך עיון</p> <p>ז"נ = ז' נקיים</p> <p>ח"ד = חוות דעת</p> <p>חוו"ד = חוות דעת</p> <p>חור"מ = חול המועד</p> <p>חזו"מ = חושן משפט</p> <p>חזו"א = חזון איש</p> <p>חז"ל = חכמנו זיכרונם לברכה</p> <p>חכ"א = חכמת אדם</p> <p>חכ"צ = חכם צבי</p> <p>חת"ס = חתם סופר</p> <p>ט"ב = טהרת הבית</p> <p>טוש"ע = טור ושולחן ערוך</p> <p>ט"ז = טורי זהב</p> <p>י"א = יש אומרים</p> <p>יבי"א = יביע אומר</p> <p>יוד"ד = יורה דעה</p> <p>יז"ט = יום טוב</p> <p>כ"ח = כף החיים</p> <p>כו"ע = כולי עלמא</p> <p>כיו"ב = כיוצא בזה</p> <p>כנ"ל = כנזכר לעיל</p> <p>לכו"ע = לכולי עלמא</p> <p>למ"ד = למאן דאמר</p> <p>מבע"י = מבעוד יום</p> <p>מג"א = מגן אברהם</p> <p>מ"ד = מאן דאמר</p> <p>מהר"י הורו"ב = מורנו רבי ישעיה הורו"ב [של"ה]</p> <p>מהדו"ק = מהדורא קמא</p> <p>מו"צ = מורה צדק</p> <p>מוצ"ש = מוצאי שבת</p> <p>מו"ק = מועד קטן</p> <p>מ"מ = מכל מקום, מילימטר</p> <p>מעל"ע = מעת לעת</p> <p>משא"כ = מה שאין כן</p> <p>מש"כ = מה שכתב</p> <p>גב"ש = גבעת שאול (שו"ת)</p> <p>ג"כ = גם כן</p> <p>גמ' = גמרא</p> <p>ג"פ = ג' פעמים</p> <p>גר"א = גאון רבי אליהו [מילטא]</p> <p>גרש"ז = גאון רבי שלמה זלמן [אויענבאך]</p> <p>גרי"ש = גאון רבי יוסף שלום [אלישיב]</p> <p>גר"ע = גאון רבי עובדיה [יוסף]</p> <p>גר"ש = גאון רבי שמואל [הלוי זאנר]</p> <p>ד"ר = דאמר רב/רבי</p> <p>דאל"כ = דאם לא כן</p> <p>דגמ"ר = דגול מרובה</p> <p>ד"ה = דיבור המתחיל</p> <p>דס"ל = דסבירא ליה/להו</p> <p>הגר"א = הגאון רבי אליהו [מילטא]</p> <p>הגהמ"י = הגהות מיימוניות</p> <p>הגמ"י = הגהות מיימוניות</p> <p>ה"ה = הוא הדין</p> <p>ה"ו = הרי זה</p> <p>ה"ל = הלכה/הלכות</p> <p>הנ"ל = הנוזכר לעיל</p> <p>הפס"ט = הפסק טהרה</p> <p>הרה"ג = הרב הגאון</p>	

רמזים לשולחן הלכות נדה (מאת הר"ג אהרן אליהו שליט"א, דומ"צ בקריית ארבע ומח"ס רמזים לשולחן ועוד)

[ההלכות לקמן נערכו ע"י מפעל "עיקרי השולחן" ובקיצור נמוך, הלכות נוספות והרחבות ראה לעיל בספרנו. שים לב! רוב המקורות הם ממסכת נדה.]

סימן מקור	נוטריקון, נושא הסימן	הלכה
קפג (כ), נדה	קברה פתוח גלגלה מקורה [קבלו פרישה גדולה (חומרא דרבי יודא)] הרואה טיפת דם - וישבת ז'נ	מהתורה - טמאה זנוקא בקיום 6 תנאים וסימני המחשי"ב: הרגישה ביציאת הדם, [ויש ג' סוגי הרגשות וסימני נגמלי, נודעו ענף, פקרה נפתח, לח - מרגשת זבת דבר לח נכפנים (לחחיד)]. מקור - דם מהמקור [היינו מהרחם]. תמישה דמים [באחד מה' הדמים הטמאים: א) האדום ב) השחור ג) כחן כפרן ד) כנייני האדמה ה) חיון המזג במים נדה טו]. שלא תהיה חציצה - בין הדם לבשר ביציאת הדם. יצא לביט חיצון - אף שהדם לא יצא מחוץ לגופה, ואף כשראתה רק טיפת דם כחרדל. בימי נדה וזיבה [ולא בדם טהור ולא בדם קטין]. וטמאה בין שראתה באונס בין ברצון. מדרבנן - אפי' ראתה רק טיפת דם כחרדל, וישבת ז' נקיים [זיבה גדולה]. הבא על נדה [בין פניה בין בשואה] חייב כרת [רמ"א].
קפד (סג), נדה	הקפד לסגת מאשתך כושתה [קייבה פתיחת דם] חיוב פרישה בעונת וסתה	כמה עונות צריך לפרוש מאשתך? שו"ע - בשעת וסתה פורש עונה אחת. או"י ושו"ך - פורש שתי עונות, עונה שצריכה לראות ועונה קודם. ממה צריך לפרוש? שו"ע - פורש רק משמיש. ולרמ"א - פורש אף מחיבוק ונישוק. מקרים שא"צ לפרוש: מסולקת דמים [קטנה וקנה, מעוברת ומניקה]. ולשו"ע - אף הנתבאת מפני פחד ויצא לדרך.
קפה (א), נדה	קברי פתוח הוא רחיק אותה [קלת פה] נאמנות האשה	יצאת מחזקת טומאתה - דוקא בקיום ב' תנאים: א. עברו מספר הימים שאפשר לה למנות ולטבול (רמ"א). ב. תאמר "טבלתי" (שו"ע). אמרה "טמאה אני" ואח"כ אמרה "טהורה אני" - אינה נאמנת אא"כ חזרה בה תוך כדי דיבור או שנתנה אמתלה טובה לדבריה [וסמני: "זהוה עקב תשמעון" = עיפה, קטטה, משה], ולרמ"א - מידת חסידות שלא להאמין לה.
קפו (ב), נדה	לבו נוקפא - נמנעו בדיקוניה שלא תבדוק, שלא היא לבו נוקפו בדיקות לפני התשמיש ואחריו	אם יש לה וסת קבוע - האם האשה צריכה בדיקה לפני התשמיש ואחריו? שלא בשעת תשמיש - כל המורבה לבדוק הרי זו משובחת [קפד א, קצו ט]. בשעת תשמיש: שו"ע סתם ורמ"א - א"צ בדיקה [ואף אין לה לבדוק בפני בעלה, שלא יהיה לבו נוקפו ופורש]. רמב"ם: לפני תשמיש - הצנועות בודקות. אחרי תשמיש - הבעל ואשתו צריכים בדיקה כל אחד ב"עד" שלו.
קפז (כה), נדה	קברה פוזו סוף הנישואין [קשה פירית זיווג] רוצה דם מחמת תשמיש [הרמ"ת]	אם אין לה וסת קבוע - האם האשה [לפני התשמיש ולאחריו] והבעל [אחרי התשמיש] צריכים בדיקה? שו"ע סתם - ג' פעמים ראשונות צריכים בדיקה. רמב"ם - לעולם צריכים בדיקה. שו"ך - אין צריכים בדיקה כלל ואף אין להחמיר ולבדוק.
קפח (טו), נדה	קברה פתוח חזווא יטמא [פיקח - הכס רואה מראות] דיני מראות הדם	מתי מוחזקת לרדמ"ת לאוסרה? לבעלה - נאסרת אם שימשה ג"פ רצופים ורדמ"ת. ולכל העולם - נאסרת אם נשאת לג' בעלים ואצל כל אחד רדמ"ת ג"פ רצופים, עד שתבדוק את עצמה בשפופרת. זמן - תוך כמה זמן צריך שימצא הדם, בכדי שתחשב לרדמ"ת? כשהדם נמצא על "עד האיש" [אף לאחר זמן מופלג מתתמיש] - נחשבת לרדמ"ת. כשהדם נמצא על "עד האשה". שו"ע [כרב חסדא] - רק כשראתה כשיעור של כדו שתישט ידה תחת הכר או תחת הכסת ותטול "עד" לבדוק בו ותקנח עצמת, נחשבת לרדמ"ת [שזה תוך כ-1/4 דקה (טה"ב הקצר סי' ה סע' א), וע"ע לעיל עמ' 61 הע' 3 ביאור לרמ"א]. רמ"א [כראב"ד] - ובזמן הזה שאין אנו בקיאים בשיעור הנזכר, כל שראתה דם ג"פ סמוך לתשמיש מקרי רדמ"ת.
קפט (סג), נדה	קביעת פתיחת טומאה סימנו ג"פ וסתות	המראות הטמאים - כל אדום ושחור [וכל הנטוה לאדומות]. המראות הטהורים - הלבן והירוק [וכל שאין להסתפק באדומות כלל, ואף כשיש סמיכות והרגישה שיוצא ממקורה ובדקה מיד ומצאתם]. מראות שנחלקו הפוסקים: א) בצבע חום ב) מהו לבדוק מראה לח ג) מה דין מראה שנתנה מראיתו. נאמנת לומר כזה ראיתי ואיבדתי.
קצ (נה), נדה	קץ טהרה נכתם חלוקה דיני כתמים ובדיקת האשה	אם אין לה וסת קבוע - חוששת לג' תאריכים: א. עונה ביונית [לש"ע - יום ה-30, לחוד - יום ה-31, לש"ב - יום החודש]. ב. יום החודש. ג. יום ההפלה. ואם יש לה וסת קבוע - חוששת לוסתה הקבוע, כגון כל 20 יום, או כל 25 יום. - קובעת וסת בג"פ באותה עונה [וסת החודש - אחר ג' ראיות ביום קבוע בחודש, וסת הפלגה - אחר ג' הפגלות שוות בין ד' ראיות]. - אף חוששת אפילו לראייה אחת [ולכן אף שלא קבעה וסת, חוששת לראייה האחרונה דהיינו יום החודש וההפלגה]. - ועוקרת וסת: וסת קבוע - נעקר ב-3 פעמים [סעי' די-טו]. וסת שאינו קבוע [אף שראתה פני פעמים] - נעקר בפעם אחת [שלא ראתה בו].
קצ (נה), נדה	קץ טהרה נכתם חלוקה דיני כתמים ובדיקת האשה	מהתורה - נטמאת רק כשהרגישה ביציאת הדם [ואם ראתה דם בלא הרגשה - טהורה]. מדרבנן - אם מצאה כתם [בגופה או בבגדיה] נטמאת, אף שלא הרגישה ביציאתו [אך ככתמים לא קובעת וסת]. וגזרו רק בכתם ששיעורו גדול ממגריס [היינו מעל 20-18 מילימטר (עיקרי השולחן עמ' 182)]. אך לא גזרו על כתם: א. כשישעורו כגריס או פחות מכן [דחולה שהוא מחמת כינה, אולם לרמב"ם אסר בנמצא בעשרה [סעי' הו, ט].] ב. בכתם שע"ג דבר שאינו מקבל טומאה או על בגד צבעוני [סעי' י]. ג. כשנמצא במקום שאי אפשר שיבוא לשם ממקורה [סעי' יא-ג].

מותר לצלם עמודים אלו

סימן מקור	נוטריקון, נושא הסימן	הלכה									
קצא (נט) נדה	קולחת צרכים אדומים נטרה דם במי רגליה	מה דין אשה שמצאה דם במי רגליה? ש"ע (כרמ"א) - טהורה בכל עניין. י"א ברמ"א (כרא"ש): כשישבה - טהורה [בין שהשתן קילה בין שהשתן שחת]. וכשעמדה - אם השתן ירד בקילוח - טהורה. ואם ירד בשתייה - טמאה. י"א ברמ"א (כר"ח) - טהורה דווקא כשיש ד' תנאים לטיבואת: א- (ב) ישיבה על שפת הספל. (ג) השתן יצא בקילוח. (ד) הדם נמצא בתוך הספל [בלבד]. וכשעמדה - טמאה בכל עניין. וכתב הרמ"א - "והכי נהוג" [הש"ך (ג, ה) - פסק כן בעיקר תדון, ולא חמת הגמנה]. ואם האיש והאשה הטילו מי רגלים באותו כלי שנמצא דם - מוסכם שטהורה [בכל עניין].									
קצב (סו) נדה	קצב זה זמן להינשא סופרת [קבעו שכלה צריכה בדיקות] תבעוה להינשא, דם חימווד	תבעוה להינשא ונתפייסה - צריכה ז' נקיים. ואפי' בדקה בשעת תביעה ומצאה טהורה, חוששים שמוא ראתה סיפת דם כחודל מחמת חימווד ואבדה, ולכן צריכה ז' נקיים, אולם א"צ לעשות הפסק טהרה. ובזמן הזה [שאנין טובלות בעוד פנייתו וטובלות רק סמוך לנישואין] - הכלות הן נדות גמורות ועושות הפסק טהרה... ובודקות כל הן נקיים [ש"ך א, סד"ט ג].									
קצג (סה) נדה	קריעת צג סופרת השבעה [הפוסק בתולה, ברכת "אשר צי"] דם בתולים	לאחר הפרישה: לש"ע ורומ"פ - טמאה אפי' בדקה ולא מצאה דם [שמוא ראתה סיפת דם וחופשו שכבת זרע]. אך מנהג הרמ"א והספרדים [בא"ח, ט"ח] - אם לא גמר את הביאה אלא הערה בה ולא ראתה דם - מותרת. ואם בא עליה ביאה ממש - פורש ממנה אע"פ שלא ראתה דם. טהרה - עושה הפסק טהרה ובודקת בכל ז"ג, ולא תתחיל למנותם, עד יום ה-5 לשימושיה [נר"ע * בשו"ע סי' קצ"ג].									
קצד (מ) נדה	קריעת צד מותרת [ויצא דופן - ניתוח קיסרי] יולדת ומפלת	יולדת אפילו נפל ואפילו לא ראתה דם - טמאה כנדה, בזכר - טמאה 7 ימים, ובנקבה - טמאה 14 יום. ודינה כיום - כילודת בזיבה שצריכה למנות ז"ג, ויכולה למנות את הז"ג אף בימי טומאתה [אם לא רואה בהם דם], אך אסורה לטבול עד אחר ימי טומאתה. ביוצא דופן [ניתוח קיסרי] - טהורה לגמרי [סעי' יד]. [וחכמי הרופאים אומרים שכיום אינו מצוי כלל שלא תראה דם דרך החיים גם בניתוח קיסרי שה"ב ח"ב סי' י"א הע' ג], לכן טמאה נדה וצריכה למנות ז"ג.									
קצה (ג) שבת	קץ הרחקה ירחיקו גופם [משו טהרה - יתרחק עד הפתח] הרחקות בזמן נדותה	דברים האסורים בימי נדתה וסימנן: "מה נזרח כשיש אשה" - מציגת הכוס, הצעת המיטה, יגיעה, זריקה, הושתה, פתיצת פי"ו, כוס - לשלוח לה, שחוק וקלות ראש, ישיבה על מיטה המיוחדת לה, שיווי שתייה [ואכילה (לרמ"א)], אכילה עימה ע"ג אותו שולחן, שינה עימה, הסתכלות במקומות המכוסים. כל אלו ההרחקות - הם בין בימי נדה ובין בספירת ז' נקיים, ובין בדם ובין בכתם [סעי' יד].									
קצו (סס) נדה	קץ וסת סידרי טהרה הפסק טהרה ז' נקיים	כשפסקה לראות דם: תרחץ גופה, ותעשה הפסק טהרה [סמוך לבין השימוש ובדשן - די בבדיקת שחרית]. ותניח מוך דחוק שיהא שם כל בין השימשות, ותלבש לבנים ותציע מיטתה בסידנים [לבנים] הבדוקים מכתמים. ותתחיל למנות ז' נקיים - רק לאחרות להפסק טהרה. כמה זמן ממתנת משום פליטת שכבת זרע - היינו מתי עושה הפסק ומתי מתחילה למנות ז' נקיים? <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 33%;">פוסקת בטהרה</td> <td style="width: 33%;">מתחלת למנות ז' נקיים</td> <td style="width: 33%;"></td> </tr> <tr> <td>ביום ה-4 לשימושיה [ויכולה לקץ עצמה או לרוחץ בחמין ולפסוק מיד בטהרה, וכ"ש נדשלא שיטשה - גם מקלים כר [סעי' יט]]</td> <td>ביום ה-5 לשימושיה</td> <td></td> </tr> <tr> <td>רק ביום ה-5 לראייתה</td> <td>רק ביום ה-6 לראייתה</td> <td></td> </tr> </table>	פוסקת בטהרה	מתחלת למנות ז' נקיים		ביום ה-4 לשימושיה [ויכולה לקץ עצמה או לרוחץ בחמין ולפסוק מיד בטהרה, וכ"ש נדשלא שיטשה - גם מקלים כר [סעי' יט]]	ביום ה-5 לשימושיה		רק ביום ה-5 לראייתה	רק ביום ה-6 לראייתה	
פוסקת בטהרה	מתחלת למנות ז' נקיים										
ביום ה-4 לשימושיה [ויכולה לקץ עצמה או לרוחץ בחמין ולפסוק מיד בטהרה, וכ"ש נדשלא שיטשה - גם מקלים כר [סעי' יט]]	ביום ה-5 לשימושיה										
רק ביום ה-5 לראייתה	רק ביום ה-6 לראייתה										
קצז (סו) נדה	קץ ז' ארץ זה של בתה [בכני' נקיים - טובלת, מקום, צורה, זמן] זמן הטבילה	אינה עולה משומאיתה עד שתטבול: א (כראו ג) ובמקום הראוי ג) ואחר ימי ספירתה, וכל שלא טבלה כראוי ובמקום הראוי - הבא עליה [אפילו אחר כמה שנים] חייב כרת. אסורה לטבול ביום [אפי' ביום השמיני - משום סדר בתח] - אלא תטבול בילה [סעי' ג]. בשעת אונס [שאנינה יכולה לטבול בילה] - מותרת לטבול ביום השמיני מבעוד יום, אך לא ביום ז' מבע"ז [סעי' ד]. ובשואץ אונס, אם עברה וטבלה ביום ז' ח' מבע"ז - בדיעבד עלתה לה טבילה [אך הסתור טבילה עד הלילה, ש"ע].									
קצה (ז) נדה	קץ חציצה שלק אזהמא דיני טבילה וחציצה	צריך שתטבול כל גופה בפעם אחת [וכדרך הלכה [סעי' לה]], ושלא יהיה עליה שום דבר חוצץ. מה נחשב לחציצה? [הפוסקת את הטבילה] כשמוכסה את רוב הגוף - חוצץ אף שאין דרך [רוב בני אדם או האשה] להקפיד על דבר זה כלל. כשמוכסה מעט מהגוף - חוצץ רק אם דרך [רוב בני אדם או האשה] להקפיד על כך אפי' רק לפעמים. ולכתחילה - לא תטבול אפילו בדברים שאינם חוצצים, גזירה אטו דברים החוצצים [רמ"א]. ההכנות לטבילה [סימן ס"ט]:									
קצט (סו) נדה	קץ טהורה סתריה וחפיפתה [צט - צורכי טבילה] החפיפה, ההכנות לטבילה	הדחת - בית השחי ובית הסתרים במים, ולא בשאר משקים [נדה ס"א]. סרוק - שיער ראשה יפה במסרק כנדי ששרוותיה לא יהיו דבוקות [דין דבנון מתקנת זורא]. תלעין - ותבדוק שיערה וכל גופה סמוך לטבילה, שלא יהיה עליהם דבר חוצץ [דין דאורייתא]. וכעת נהגו להחמיצו - לרוחץ את כל גופה ושערה במים חמים בשעת החפיפה. ניוסח הברכה - "אשר קדשנו... על הטבילה".									
ר (ז) פסחים	ברכת הטבילה אחר ז' נקיים ברכת הטבילה	מתי מברכת? - ש"ע ורומ"פ - תברך לפני הטבילה בעודה לובשת את חלוקה. רמ"א - לא תברך עד אחר הטבילה [בעודה במים, מוכסה את עצמו בבגדא ומברכת]. מנהג הש"ח [ואשנן ובא"ח] - תטבול, תברך ותחזור לטבול שנית [כדי לצאת יי חובת כל הפוסקים].									

בס"ד, התשפ"א
סדרת ספרי
מפעל "עיקרי השולחן",
 שיועילו מאוד גם
 לנבחרים לקראת "זורה יורה"

עיקרי השולחן

הלכות מליחה ובשר בחלב
 בתוספת שאלות בהלכות תערוכות
 ומראי מקומות לתשובות
 לנבחרים בהלכות איסור והיתר
 מהדורה חמישית

חוברת מבחנים

לנבחרים בהל' איסור והיתר
 בתוספת מראי מקומות לתשובות

עיקרי השולחן

הלכות נדה
 מהדורה חמישית

עיקרי השולחן

הלכות ביקור חולים ואבלות
 מהדורה שנייה

עיקרי השולחן

הלכות חופה וקידושין

תלמודו בידו

הלכות מליחה ובשר בחלב

תלמודו בידו

הלכות נדה
 מהדורה שלישית

תלמודו בידו

הלכות ביקור חולים ואבלות

תלמודו בידו

הלכות חופה וקידושין

"תלמודו בידו"
 הוא קיצור "עיקרי השולחן"

מעלת לימוד הסוגיות ובידור ההלכה

"תנא דבי אליהו כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן העולם הבא
 שנאמר (חבקוק ג) 'הליכות עולם לו' אל תקרי הליכות אלא הלכות" (נדה עג/א)

"כל השונה הלכות' ר"ל שאחר ששנה הסוגיא דרך מחקר ומשא ומתן, מעלה בידו הראוי
 לברור דרך פסק וקובען לעצמו הלכות הלכות, מובטח לו שהוא בן העולם הבא, שעל ידי
 כך מתיישר בהוראה יפה יפה, ונמצא מוכח את הבריות בהוראותיו ואינו מכשילן כשאר
 התלמידים שאין נוהגין כן. והביאור דרך רמז מדכתוב 'הליכות עולם לו', אל תקרי
 הליכות אלא הלכות, ר"ל אם הוא שונה הלכות על הדרך שביארנו, עולם לו"
 (עכ"ל המאירי סוף מסכת נדה).

בריך רחמנא דסייען

"ויברכו שם כבודך ומרומם על כל ברכה ותהלה" (נחמיה ט,ה)

תושלב"ע

עיקרי השולחן

לימוד ושינון
השולחן ערוך ונושאי כליו
עם מקורותיהם בש"ס ובראשונים
בשיטה יהודית מאירת עיניים המקלה על הזיכרון
שיזכתה להסכמת גדולי הדור ולברכתם

עיקרי השולחן ספרי הלכה

בברכת מרנן ורבנן

הראשלי"צ הגאון רבי מרדכי אליהו זצוק"ל
בציק ליומוד הלכה ציור שיהיה ממוקד...
...הומאסד עד הספרות. וזאת עשה המתברך ה"ל

הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצוק"ל
ראותו שהצוות נעש דבר חשוב
לחזור בקיצור על מה שילמדו בכדי שלא ייטכח
דבר בצורה רב שייעורו לכל בכל מה שאפשר

הראשלי"צ הגאון רבי עובדיה יוסף זצוק"ל
עיקרי השולחן נערך בסוב טעם ע"י צוות ת"ח...
ורוא קיצור המצוות של השו"ע ורזונים עליו וע"י
זה יוכל הלומד לחזור על לימודו בזמן מועט...

הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצוק"ל
באר את ראש מפעל עיקרי השולחן לדגל חוצאת
הספר על הלכות נדה

הגאון רבי עזריאל אויערבאך שליט"א
תבונתו נאמרה בתוכנית אחד המומדים. אשר העליה לחזור על
כל הלכות נדה והקיף 420 עמודים מוספר "עיקרי השולחן"
תוך 14 שעות (דברי הרב הבאסטמור).

הראשלי"צ הגאון רבי יצחק יוסף שליט"א,
...עברתי על הלכות... ניכר כח התמדותו ועינו...
ובלי ספק שרים יתנו מהספר.
...למפרט ת"ח המומכנים לנתן

הגאון רבי אשר וילניץ ויוסף שליט"א
...מכל דף ודף בספר ניכר עמל התורה בענינה
הלכות אלו וברובן. בטוהני שספר זה יהיה לתועלת
גדולה לכל העוסקים בהלכות המורות אלו...

הגאון רבי חיים מנקוביץ שליט"א
מיעין בספרי עיקרי השולחן

בין הרבנים שנתנו את הסכמתם/ברכתם (לפי סדר הא"ב):

הגאון רבי עזריאל אויערבאך שליט"א, רב "חניכי הישיבות", בית וגן, ירושלים
הגאון רבי מרדכי אליהו זצוק"ל, הראשון לציון והרב הראשי לישראל
הגאון רבי אליהו בקשי דרוון זצוק"ל, הראשון לציון והרב הראשי לישראל
הגאון רבי שמאי קהת גרוס הכהן שליט"א, דומ"צ דקהל מוחזיקי הדת
הגאון רבי משה הלברשטאם זצוק"ל, חבר בד"צ העדה החרדית
הגאון רבי יצחק טובי' ווייס שליט"א, גאב"ד בד"צ העדה החרדית
הגאון רבי אשר זעליג ווייס שליט"א, גאב"ד "דרכי הוראה", ירושלים
הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, רב שכונת רמת אלחנן, בני ברק
הגאון רבי עובדיה יוסף זצוק"ל, הראשון לציון ונשיא מועצת חכמי התורה
הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצוק"ל, ראש ישיבת פוניב' (לצעירים)
הגאון רבי שלמה משה עמאר שליט"א, הראשון לציון והרב הראשי לישראל
הגאון רבי מנשה קליין [הקטן] זצוק"ל, גאב"ד אוגוואר
הגאון רבי שראל חזונברג שליט"א, גאב"ד בד"צ בני ברק דהגר"ג קרליץ זצוק"ל
הגאון רבי שמואל אליעזר שטין שליט"א, דומ"צ בבד"צ דהגר"ש ואזנר זצוק"ל
הגאון רבי משה שטנברג שליט"א, ראב"ד בד"צ העדה החרדית
הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצוק"ל, ראש ישיבת "תורה אור"

המעלות בבספרים:

א. סיכום בהיר ותמציתי	ו. זכירת הלימוד
ב. סדר שיטתי	ז. הכנה מצוינת לבחינות "יורה יורה"
ג. הגדרת הנושאים העיקריים והמשייכים שבכל סעיף	ח. תוספת סימונים:
ד. השתלשלות ההלכה מהמקורות עד לפסיקתה	י. סימון למחיר
ה. שינון מהיר	יא. סימון למקל
	יב. סימון לשיטה שאינה מחמירה ואינה מקלה

רח"ב בן ציון 24/8 א', ירושלים, 9542337, טל': 02-65-14-196, דוא"ל: ikarei613@gmail.com

לרכישה: טל' 02-65-14-196

מוקדי הפצה ומשלוחים: טל' 03-67-65-382, 074-703-71-71